

Legitimációs eljárás:

..... határozatszámom elfogadta: ..... nevelőtestület nevében névalírás	Véleményét nyilvánította: ..... Szülői Szervezet nevében névalírás
Jóváhagyta: Ph. .... fenntartó aláírása	
Készítette: Ph. .... intézményvezető	
Hatályos: 2022. szeptember 01-től	
A dokumentum jellege: Nyilvános Elérhető: faliújságon, vezetői irodában, az intézmény honlapján	
Iktatószám:	

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	5
A Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde.....	8
Alap adatok:	8
Helyzetelemzés.....	9
Óvodaképünk	12
Gyermekkép	12
Óvodapedagógus kép	13
Nevelést-oktatást közvetlenül segítőkről alkotott képünk	14
Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere	14
Nevelési alapelveink	15
Nevelési céljaink, általános feladataink	17
Egészséges életmód kialakítása.....	17
Egészségfejlesztési program	19
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	24
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés.....	26
A gyermeki tevékenységek	28
Játék.....	28
Tevékenységbe ágyazott tanulás	32
Munka.....	33
Az óvodai élet tevékenységformái	36
Verselés, mesélés	36
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	37
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	38
Mozgás	40
Külső világ tevékeny megismerése	42
Az óvoda kapcsolatai	46
Az óvoda iskola előkészítő szerepe.....	50
További 1 évig óvodai nevelésben részesülő gyermekek iskolai életmódra felkészítése: ...	52
Tervezés, ellenőrzés, mérés, értékelés	52
Speciális feladatok (inkluzív pedagógiai szemlélet- a gyerekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések).....	55
Kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelése	55

Különleges bánásmódot igénylő gyermek	55
Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	62
Gyermekvédelem	64
Nemzeti-, etnikai kisebbség nevelése.....	65
Ünnepek, jeles napok, rendezvények az óvodákban	65
Nemzeti hagyományok megismertetésére, a magyarságtudat, hazaszeretet alakítása	66
Pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb rendelkezések.....	68
A székhely, illetve tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése	68

Bevezetés

A pedagógiai program a Vak Bottyán Óvoda pedagógiai munkájának szabályzata, szakmai alapidokumentuma. Elfogadása után a benne foglaltak kötelező érvényűek valamennyi pedagógusra, és minden pedagógiai munkát segítő alkalmazottra.

A pedagógiai program az intézmény által kidolgozott és elfogadott szabályzatok és dokumentációk hierarchiájának élén áll, jogszerűségi kritérium, hogy a többi intézményi dokumentummal koegzisztens legyen, és a fenntartó által kiadott Alapító okirattal megegyezzen Nkt 5§ (2) Az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az óvodák az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készítik el helyi pedagógiai programjukat.

Bölcsődei szakmai programunk szervesen kapcsolódik a helyi pedagógiai programunkhoz.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvodában a nevelő-oktató munka pedagógiai program szerint folyik. A PP-t a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A PP azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése is szükséges.

Nkt 5.§ (1) bekezdése szerint a köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka szakaszai közül az első az óvodai nevelés szakasza, amely a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi,

Az Nkt 8. § (1)* Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

Az Nkt 3.§ (6) szerint köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A PP törvényi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye
- többször módosított 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.), Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igény_u_gyermekek_ovodai_nevelésenek_iranyelve.docx

- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX.10.) kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

A Vak Bottyán Óvoda PP tartalmazza (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján):

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- f) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- g) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- h) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, SNI, és BTM-es gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet, a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltakra.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kulcs szavai:

- hátránycsökkentés, - esélyteremtés, - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek,
- előítélet mentesség, - családi nevelés elsődlegessége, - erkölcsi nevelés,
- értékorientált közösségi nevelés,
- a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés,
- a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,

- népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés,
- törekedni kell a gyermeki tehetségigérek bátorítására, támogatására
- funkcióteljesítés közben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés feltételei,
- nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény a gyermek,
- a környezettudatos magatartás megalapozása, - annak elfogadása, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól, stb.

A Vak Bottyán Óvoda mindegyik tagintézménye részére meghatározóak a fenti fogalmak, feladatunk ezek kialakítása, megvalósítása.

Az óvodáinkat igénybe vevő családok számára is fontos, hogy gyermekeik biztonságban legyenek, szeressenek az adott óvodába járni, mindeközben a lehető legnagyobb gondoskodásban, odafigyelésben részesüljenek.

Ennek érdekében a Pedagógiai Programunk irányt mutat valamennyi óvodapedagógusunknak és segítőiknek. Szándékunk, hogy minden gyermek „egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.”, szem előtt tartva „a gyermek mindenekfelett álló érdekeit”. Mindezt széleskörű pedagógiai felkészültséggel igyekszünk biztosítani.

Intézményünk nevelőközössége szélsőségektől mentes pedagógiai nézeteivel, helyes értékrendjével, és a tagintézmények előnyös különbözőségének megtartásával alakítja ki óvodaképét, amelyben a nevelés minden résztvevője fontos és megbecsült!

A Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde

Alap adatok:

Az intézmény neve	VAK BOTTYÁN ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
Az intézmény címe	7081 SIMONTORNYA SZÉCHENYI U.60.
telefonszáma	74 486 286
e-mail címe	vakbottyan.ovik@gmail.com
honlap címe	www.vakbottyanovodak.hu
OM azonosítója	202418
Az intézmény fenntartójának neve	SIMONTORNYAI KÖZNEVELÉSI TÁRSULÁS
Az intézmény fenntartójának címe	7081 SIMONTORNYA SZENT ISTVÁN KIRÁLY U.1.
Az intézményvezető neve	LUKÁCSNÉ HILDEBRAND ERZSÉBET
Alapító okirat szám	ST 2862-2/2021
Törzskönyvi azonosító szám	414566
Tagintézmények száma	6
Óvodai csoportok száma	15
Bölcsődei csoportok száma	1 BÖLCSŐDEI ÉS 1 MINI BÖLCSŐDEI CSOPORT

Az intézmény feladat ellátási helyei:

Megnevezése	Címe
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Simontornya (székhely)	7081 Simontornya, Széchenyi u.60,
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Nagyszékelyi Tagintézménye	7085 Nagyszékely, Táncsics Mihály utca 13.
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pálfai Tagintézménye	7042 Pálfa, Kossuth utca 19.
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pincehelyi Vörösmarty Mihály Tagintézménye	7084 Pincehely, Kossuth Lajos utca 67
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Sárszentlőrinci Tagintézménye	7047 Sárszentlőrinc, Petőfi utca 39.
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Tolnanémedi Tagintézménye	7083 Tolnanémedi, Fő utca 6.

Helyzetelemzés

Az óvodai élet megszervezésének erőforrásai

Személyi feltételek

Személyi feltételek településenként a 2021-es statisztika alapján:

		Simontornya	Nagyszékely	Pálfa	Pincehely	Sárszent- lőrinc	Tolna- némedi	Összes
pedagógus	Összes	10	2+1 intézmény vezető	2	5	4	2	26
	ebből nyugdíjas	1	0	1	0	0	0	2
	ebből tartósan távol	1	0	0	0	1	0	4
segítők	dajka	5	1	2	3	2	2	15
	ped. asszisztens	1	0	1	1	1	1	4
	óvodatitkár	1	0	0	0	0	0	1
	karbantartó	1	0	0	0	0	0	1
	konyhás	1	0	0	0	0	0	1
	Összes	9	1	2	4	3	3	22

	Gyakornok	Ped.I besorolású	Ped II. besorolású	Mester pedagógus
Simontornya	1	2	6	1
Nagyszékely	1	1	1	0
Pálfa	0	1	0	0
Pincehely	0	4	1	0
Sárszentlőrinc	0	1	2	0
Tolnanémedi	1	0	1	0
Összesen	3	9	11	1

Pedagógusok az intézményben:

A pedagógusok létszáma a törvényben meghatározottakhoz képest kevesebb, az üres álláshelyeket folyamatosan hirdetjük. További szakember hiányt fog okozni, hogy több kolléga nyugdíjba készül.

A pedagógusok végzettsége, képzettsége a nevelő-oktató munka feltételeinek, az intézmény céljainak megfelelő. A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a szakértelem, az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap. A vezetők felkészültek a pedagógiai

munka irányításának, ellenőrzésének feladataira. Nevelőtestületünk tagjai kivétel nélkül képesített óvodapedagógusok. Valamennyien jól felkészültek, akikre jellemző a megújulni akarás és tudás, a gyermekek, és a szülők iránti megbecsülés, tisztelet. Belső igényük, hogy szakmai, pedagógiai ismereteiket folyamatosan bővítsék, korszerűsítsék. Óvodánk pedagógiai arculatának alakulását nagyban meghatározza az óvodapedagógusok továbbképzésen való részvétele, elkötelezettsége, érdeklődése. A pedagógus-életpályamodell követésének lehetősége és a minősítési eljárásokban való részvétel minden kolléga számára nyitott és támogatott. A tanulási problémával küzdő, részképességekben lemaradt gyermekekkel a csoportokban differenciáltan foglalkoznak az óvónők illetve a fejlesztőpedagógiát végzett kollégák. A megkésett beszédfejlődésű, illetve beszédhibás gyermekekkel a Pedagógiai Szakszolgálat logopédus kollégái foglalkoznak. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását megbízási szerződéses gyógypedagógusok közreműködésével biztosítjuk. A logopédusok, fejlesztő pedagógusok és az óvónők között a kapcsolattartás folyamatos. A szakmai konzultációk során, a kölcsönös információcsere a biztosítéka a fejlesztésnek, a zavartalan iskolakezdésnek.

Az óvodán belül egy szakmai munkaközösség működik. A munkaközösség vezetőt a pedagógusok szavazással választják ki maguk közül. A munkaközösség feladata a szakmai munka elősegítése, tehát módszertani eljárások kidolgozása, ajánlása a nevelőtestületnek, és közös konzultációkkal, tapasztalatcserékkel segíteni a nevelőtestület munkáját.

Nevelő- oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak:

Az óvodai programok, az óvodai élet eredményes működésében azonban nemcsak az óvodapedagógusok szerepe jelentős, hanem az óvodai munkát segítő dajkáké, pedagógiai asszisztenseké is. Csoportonként 1 dajka dolgozik, valamint Simontornyán, Sárszentlőrincen, és Pincehelyen 1-1 pedagógiai asszisztens. Fontos, hogy az óvodapedagógusok és a segítő munkakapcsolata jó legyen, egymás munkáját támogatni tudják.

A székhely intézményben 1 óvodatitkár segíti a vezetők és az óvónők munkáját.

Műszaki személyzet:

A Simontornyai óvodában 1 karbantartó biztosítja a működés műszaki hátterének zavartalanságát.

Férőhelyek száma feladat ellátási helyenként:

Feladat ellátási hely megnevezése	Maximális gyermeklétszám
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Simontornya (székhely) óvoda	108
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Nagyszékelyi Tagintézménye óvoda	25
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pálfai Tagintézménye	50
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pincehelyi Vörösmarty Mihály Tagintézménye	75
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Sárszentlőrinci Tagintézménye	50
Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Tolnanémedi Tagintézménye	50

A Simontornyai Köznevelési Társulás 2021. évi gyermekekre vonatkozó statisztikai adatai:

	Csoportok száma	Gyermekek száma	Nem SNI	SNI		H H	HH H	Gyvek	Étkező	Ingyen étkező
				2 fős	3 fős					
Simontornya	5	107	100	6	1	12	7	27	104	101
Nagyszékely	1	16	15	1	0	2	0	5	16	16
Pálfa	2	40	39	0	1	4	5	13	38	38
Pincehely	3	48	48	0	0	6	5	18	47	47
Sárszentlőrinc	2	48	48	0	0	7	1	10	48	48
Tolnanémedi	2	40	38	1	1	3	0	8	40	33
Összesen	15	299	288	8X2=16	3X3=9	34	18	81	293	283

Tárgyi feltételek

A hatékony óvodai nevelőmunkához, a zökkenőmentes óvodai élet megszervezéséhez szükséges alapvető tárgyi feltételek mindegyik tagintézményben rendelkezésre állnak. A

tagintézmények belső tereinek alakításánál esztétikus, praktikus, a gyermekek magas színvonalú ellátását szolgáló környezetet alakítanak ki az óvodai dolgozók.

A tárgyi feltételek fejlesztését szem előtt tartjuk a biztonságos, korszerű, és a pedagógiai gyakorlat megvalósítását szolgáló bútorzat és eszközök beszerzésével. Ennek lehetőségét elsősorban a pályázatok és szülői, települési összefogás teremti meg.

Az óvodák épületeinek állagmegóvása és felújítása a fenntartó önkormányzatok anyagi lehetőségétől és ráfordításától függ. Az épületek korszerűsítése lépésenként valósul meg.

A Sárszentlőrinci tagintézmény tornaszobával nem rendelkezik, Nagyszékelyben 2022 októberében kezdődnek a tornaszoba építési munkálatai.

Az óvodákhoz mindegyik településen megfelelő méretű udvar tartozik. Tolnanémedin a játszóudvar 2020 tavaszán teljesen megújult, Pincehelyen az udvari játékok cseréje szintén 2020-ban megkezdődött.

Óvodaképünk

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Olyan óvoda megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek szeretik, elfogadják, meghallgatják egymást. Örömmel vesznek részt a közös tevékenységekben. Nap, mint nap új élményekben részesülnek, együtt fedezik fel környezetük kincseit sok-sok játékon keresztül.

Az intézményben folyó nevelő-fejlesztőmunka segíti a gyermekeket, hogy felfedezzék és kibontakoztassák egyéni képességeiket, a lemaradó gyermekek segítséget kapnak a felzárkózásra, a tehetségigéretes kiemelkedő képességeik gyakorlására.

Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmódra nevelésre, a rendszeres mozgásra, a szabad levegőn való tartózkodásra, az egészséges táplálkozásra, a személyes higiénára.

Az óvodában folyó nevelő-, fejlesztőmunka különösen az utolsó évben segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások, képességek fejlődését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását (szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, energiatakarékosság).

Intézményünk fontosnak tartja, hogy gyermekeink megismerkedjenek nemzeti hagyományainkkal, a zöld jeles-napok jelentőségével.

Célunk, hogy óvodánk kapuját átlépve érezzék a gyermekek, hogy itt szerető óvónők várják, gondoskodó felnőttek veszik körül, társaikkal nyugodt, biztonságot adó légkörben tudnak tevékenykedni, személyiségüket tiszteletben tartják.

Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodásaink vidám, mindenre nyitott, kiegyensúlyozott játékokban elmélyülő, kreatív, megfelelő önbizalommal rendelkező személyiségek legyenek.

Szeretnénk, ha érzelmileg stabil, családszerető és tisztelő, társaikat elfogadó és velük együttműködő, szociálisan érett gyermekekké váljanak.

Arra törekszünk, hogy gyermekeinket önmagukra és környezetükre igényes személyiséggé formáljuk.

Tudjanak kommunikálni és egymásra figyelni. Legyenek egymás iránt toleránsak, tiszteljék a másik véleményét, elképzelését, segítsék egymást, a másság elfogadása legyen számukra természetes.

Az etnikumhoz tartozó gyermekek találják meg identitásukat, ősi gyökereiket, ne szégyelljék etnikumi csoportjukhoz tartozásukat, kultúrájukat, népi hagyományait ápolják.

Sikerorientált, a környezetben jól eligazodó problémára saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyermekek nevelése, akik alkalmasak az iskolai életre testi- lelki, szellemi és szociális vonatkozásban egyaránt.

Óvodapedagógus kép

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy úgy szervezze az óvodás gyermek napirendjét, hogy az a legoptimálisabb körülményeket biztosítsa a gyermek fejlődéséhez.

Célunk, hogy óvodáskor végére a gyermekek fejleszthetőségének felső határát elérje.

Intézményünknek olyan óvodapedagógusokra van szüksége, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet jellemző.

Az óvodapedagógus személyisége rendelkezzen:

- megfelelő megfigyelő és helyzetfelismerő képességgel,
- a jövő elképzelésének képességével,
- megosztott figyelemmel,
- nyelvtanilag helyes beszéddel,
- önmagával és a gyermekekkel szembeni igényességgel,
- pedagógiai tapintattal,
- kiegyensúlyozott állapottal, érzelmi gazdagsággal,
- a gyerekek szeretetével, megértésével, megbecsülésével,

- segítőkészséggel, optimista magatartással.

Az óvoda minden dolgozójának rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példaadással neveljük gyermekeinket. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt, munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Nevelést-oktatást közvetlenül segítőkőről alkotott képünk

Dajkaképünk:

A munkakör célja: az óvodás korú gyermekek gondozásának segítése óvónői irányítással, a gyermekek közvetlen és közvetett környezetének tisztán tartása, az étkeztetéssel kapcsolatos feladatok ellátása.

A dajka

- legyen a gyermekekkel szemben barátságos, kedves
- legyen a szülőkkel szemben együtt érző, odafigyelő, együttműködő
- a gyermekek érdekében segítse az óvodapedagógus munkáját
- tartsa tiszteletben és tolerálja a különbözőségeket
- magatartásában legyen példamutató
- legyen együttműködő a jó munkahelyi légkör megteremtése érdekében.

Pedagógiai asszisztens kép:

Intézményünkben a pedagógiai asszisztensek alkalmazásának célja, hogy tagóvodáinkban megvalósuló pedagógiai munkát segítsék. Munkavállalás feltétele középfokú iskolai végzettség vagy pedagógiai szakképzettség. Kiemelt feladata a pedagógiai program szellemében folyó nevelőmunka keretében a gyermekcsoportok tevékenységeinek segítése a tagintézmények vezetőinek iránymutatása alapján. Feladatainak ellátása során támogatja az óvodapedagógusok nevelőmunkáját. Óvónői irányítás mellett segít a tevékenységek megszervezésében, eszközök el és kikészítésében. Részt vesz a gyermekek gondozási teendőinek ellátásában.

A pedagógiai asszisztens

- magatartását jellemezze a gyermekközpontúság, a gyermek iránti tisztelet és tolerancia
- a megoldandó feladatokhoz gyakorlatiasan álljon hozzá, legyen kreatív
- szülőkkel, munkatársakkal legyen segítőkész, empatikus, toleráns
- tudja elfogadni a pedagógus nevelési attitűdjét a sikeres nevelőmunka érdekében

Az óvodai nevelés, fejlesztés rendszere

Az óvoda a köznevelési rendszer első láncszeme. A köznevelés egészét a gyermeki személyiség fejlesztése, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint az egészséges életmódra nevelés határozzák meg.

Nevelési alapelveink

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

- **Az emberi méltóság tiszteletének elve**

A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi. Alapvető követelmény a kisgyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítása az óvodai nevelés teljes eszközrendszerével.

A gyermek fejlődő személyiség – fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg – ennek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

- **A gyermeki személyiség kibontakoztatásának, elfogadásának elve**

Az óvodai nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyforma magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A kisgyermek nem a szóból tanul, hanem a szemlélődésből, tapasztalatból, cselekvésből. A megfigyelt, átélt és megtapasztalt cselekvések sorrendjéből a gyerek leolvassa azok tartalmát és nagyon fontos, hogy ő maga fogalmazza meg az ilyen módon megszerzett tapasztalatainak értelmét és magyarázatait.

Az óvodapedagógus a gyermek önbizalmát növelő, szeretetteljes, szorongásmentes légkört teremt. A gyermekek fejlettségének, egyéni képességeinek, haladási tempójának figyelembevételével sokszínű tevékenységeket biztosít a fejlődéshez. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

- **Tudatosság, tervszerűség elve**

A nevelő munkánkat a tudatosság és tervszerűség jellemzi. A tudatosan tervezett és szervezett nevelő hatások rendszere teszi lehetővé az egyéni sajátosságokat is figyelembe vevő személyiség fejlesztést, a személyiség és környezet harmóniájának megteremtését.

- **Az óvónői modell fontosságának elve**

Az óvodában a nevelő munka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Mivel a 3 – 7 éves gyermek alapvető szociális tanulási formája az utánzás, ezért az óvónői modell szerep kiemelkedő jelentőségű.

- **A játék, vezető szerepének elve**
A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad - képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. Minden lehetőséget kihasználnak az óvónők a szabad játékban történő fejlesztésre, tehetséggondozásra.
- **A másság elfogadásának elve**
Az óvónő egész nevelőmunkáját hassa át a gyermekek egyéni személyiségbeli és fejlődésbeli különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia. Az átlagtól eltérő képességű gyermekek egyéni fejlesztését, felzárkóztatását és a tehetséggondozást tartsa szem előtt.
- **Differenciált fejlesztés elve**
Egyéni eltéréseket toleráló, arra építő képességfejlesztés, mely segít és alapjául szolgál a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatásához, fejlesztéséhez.
- **Etnikai önazonosság biztosításának elve**
Az óvodai nevelés biztosítja a nemzeti, etnikai kisebbség önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.
- **Partnerség és pedagógiai etika elve**
A nyílt és hiteles kommunikáció a gyermek- szülő- pedagógus kapcsolatában, együttműködés, személyes kapcsolattartás a családokkal. Az óvónő biztosítja a szülőt titoktartásáról, és tiszteletben tartja a családok belső szokásait, ügyeit.
A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt. Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztal. Kapcsolataiban éreztesse az őszinte odafordulást, az empátiát, és segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő képes ezt elfogadni. Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- **A jövő emberképének elve**
A jövőbeli ember társadalmi elvárásaként szélesebb körben alakuljon ki emberszeretete, a természet esztétikuma, védelme iránti fogékonysága, a gyors felismerő képessége, kreativitása.

Nevelési céljaink, általános feladataink

Célunk: Az óvodáskorú korú gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése, egyéniségének kibontakoztatása, hátrányok csökkentése az óvodai tevékenységeken keresztül az életkorhoz és egyéni sajátosságokhoz, valamint az eltérő fejlődési ütemhez igazodva. A családi nevelést kiegészítve biztosítani minden gyermek számára a testi, érzelmi, erkölcsi, közösségi, anyanyelvi és értelmi képességek kibontakoztatását.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Egészséges életmód kialakítása

A gyermekek egészséges életmódra nevelése és környezettudatos magatartásuk megalapozása, saját egészségükhöz és a természeti környezethez való pozitív viszony alakítása kiemelt feladatunk.

Cél:

Az egészséges életmódra nevelés az óvodai élet szerves részét képezi. A gyermeki szervezet harmonikus, zavartalan fejlődéséhez szükséges, hogy pszichésen, szomatikusan, szociálisan egyensúlyban legyen. A családi szokások, a gyermekek életkorának figyelembevételével megfelelő óvodai életritmus kialakítására törekszünk.

Feladataink:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, fejlesztése.
- A gyermek óvodába lépésekor tájékozódás egészségi állapotáról (allergiák, asztma, lázgörcs, kötelező oltások megléte).
- Egészségi állapotának figyelemmel kísérése, szükség esetén orvoshoz irányítása.
- Testi-lelki komfortérzet biztosítása, a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A betegségmegelőző és egészségmegőrző szokások kialakítása.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet kialakítása.
- Az óvodába lépés pillanatától a gyermek megismertetése a tisztálkodási, testápolási fogápolási szokások szabályaival, sorrendjével.
- Lehetőség szerint az egészséges táplálkozás biztosítása, különös tekintettel a magas cukortartalmú ételek és italok, a maga só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése. Intézményeinkben a családok bevonásával gondoskodunk megfelelő mennyiségű idényzöldség és gyümölcs fogyasztásának lehetőségét biztosítani a gyerekeknek.
- A kulturált étkezési szokások kialakítása megfelelő körülmények biztosításával és személyes példaadással, szükség esetén segítségnyújtással.

- Az öltözködési szokások fokozatos kialakítása, hangsúlyozva a réteges öltözködés előnyeit.
- Harmonikus, összerendezett mozgás, és a testi képességek fejlődésének elsegítése.
- Mindennapos testnevelés biztosítása.
- A gyermek mozgásigényének lehetőleg a szabadlevegőn történő biztosítása. Testi képességeinek, edzettségének, állóképességének fejlesztése rendszeres mozgással, megfelelő eszközökkel.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezet tudatos magatartás megalapozása
- Fenntarthatóságra nevelés lehetőségeinek kihasználása (értékrend, attitűd formálás, pozitív érzelmi viszonyulás a természethez)
- Az évszaknak és az aktuális eseményeknek megfelelően a gyermek baleset-megelőzési oktatásban való részesítése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A **diabéteszes gyermek** stabil egészségi állapotának megőrzését segítő feladatok:

A helyes életmód segítése:

- A kezelés sikerének kulcsa a megfelelő, segítő családi háttér, valamint a gyermek, a család és a kezelőorvos szoros és hatékony együttműködése.
- A családnak és életkorától függően a gyermeknek is naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie.
- A cukorbetegség nem indokolja a sport abbahagyását, pontosan ellenkezőleg, a rendszeres mozgás a megfelelő kezelés szerves része. A mozgás csökkenti a szervezet inzulinigényét.

Étrendi kezelés:

- Kerülni kell a bélcsatornából gyorsan felszívódó, a vércukorszintet hirtelen emelő egyszerű szénhidrátokat (pl. csokoládé, cukorkák, cukortartalmú üdítőitalok stb.) fogyasztását.
- Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására. A teljes kiőrlésű gabonák fogyasztásának preferálása a fehér lisztből készütekkel szemben. Elengedhetetlen a megfelelő folyadékbevitel is.

Inzulinterápia:

- Az 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulininterápia, mert ebben az esetben a gyermek hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni injekció formájában.
- Inzulinterápiát csak az arra elméleti és gyakorlati képzésen részt vett, végzettséggel rendelkező óvodai dolgozó, az óvoda SZMSZ-ében meghatározott szabályok szerint végezhet.

Egészségfejlesztési program

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelést minden gyermekkel kapcsolatosan egyedi jellegűnek tekintjük.

Pedagógiai gyakorlatunk része a gyermekek testi-lelki egészségének megóvása és fejlesztése, valamint a szülők körében annak tudatosítása, hogy az egészség kiemelten fontos érték. Feladatunk az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt.

Óvodánk mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- a mozgás, a testedzés és a pihenés arányának betartása,
- a higiénés szokások megtanítása (tisztálkodás, WC használat, stb.),
- az egészséges táplálkozás megszerettetése (gyümölcs, zöldség),
- a megfelelő mennyiségű és minőségű étel és folyadék fogyasztása,
- az egészséges, balesetmentes környezet biztosítása (lakhatás, bútorzat, stb.),
- a környezeti ártalmak elkerülése (pl.: elektroszmog, légszennyezés, stb.),
- a környezet hőmérsékletének megfelelő öltözködés,
- a rendszeres szellőztetéssel friss levegő biztosítása,
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzésére (a viselkedési és kémiai függőségek megelőzése)
- a bántalmazás és erőszak megelőzésére,
- az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyi higiéné kialakításának fejlesztése

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik **a testi, a lelki és**

szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van.

Egészséges táplálkozás: Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülőkkel együttműködve ösztönözzük a zöldség és gyümölcs fogyasztását a csoportokban. A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetése megoldott a tagintézményekben- fokozott figyelemmel kísérik a gyermekek étkezését. Folyamatosan biztosított a nap folyamán a folyadékpótlás (elsősorban és kiemelten víz). Fontos a táplálkozási rendellenességre, a túlsúlyos gyermekekre való odafigyelés. Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit, a szükséges eszközök minden esetben elérhetőek és biztonságosan tárolva vannak elhelyezve. A csoportokban szokásrend alapján, önkiszolgáló vagy napos munka során a gyermekekkel együtt történik a terítés. Az ételek megnevezésével is ösztönözzük a gyerekeket kóstolásra és az ételek elfogyasztására. Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal. Kerüljük a különösen magas cukor tartalmú ételek és italok fogyasztását. Tejtermékek fogyasztására ösztönözzük őket. Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt válják gyermekekből. Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, az egészséges táplálkozásra nevelés, és az egészségmegőrzés.

Mindennapos testnevelés, testmozgás: Korunk rohanó világában, a mindennapi mozgás feladata felértékelődött, hiszen a technika gyors fejlődésével egyre több a mozgásszegény életmódot folytató gyermek. Az egészséges testi-lelki fejlődés elősegítése érdekében tagintézményeink biztosítják a mindennapi mozgást. A testnevelés sokoldalú tevékenység és feladatrendszer az egész óvodai életben elsődleges feladat. A közös, örömmel végzett tevékenység közben társas kapcsolataik is kiszélesednek. E nevelési terület a mozgásszervek alakítását, alapvető mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, a változatos mozgástevékenységek megvalósulását jelenti. Fontos feladatunk:

- a szabadban tartózkodás igényének kialakítása,
- a testedzés, mindennapos mozgás tevékenységek szokássá alakítása,
- mozgásigény kielégítése, mozgáskedv megőrzése.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A felfrissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll.

Egészséges életvezetés: A pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi- lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtegyen minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek-bevonásával

Intézményeink napirendjében az egyes tevékenységek biztosítják az aktív és a pihenő szakaszokat. A rendszeresség és az ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekek számára. Minden esetben arra törekszünk, hogy a gyerekek társas kapcsolatai kiegyensúlyozottak legyenek. Az antiszociális magatartásformákat igyekszünk megelőzni és kezelni. Az indulatkezelési technikákat elsősorban mintaadással közvetítjük. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a prevencióra.

Lelki egészség, stressz kezelés: Az óvodai napirendünkben minden esetben biztosítjuk a folyamatosságot és a rugalmasságot. Az óvodapedagógusok, dajkák, pedagógiai asszisztensek bevonásával közösen szeretetteljes, nyugodt légkört, biztonságos környezetet teremtünk. Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belső terei biztonságot sugározzanak, berendezési tárgyai a gyerekek méretéhez igazodjanak. Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem. Támogatjuk a különböző stressz kezelési technikák alkalmazását (pl. gyermekjóga, drámapedagógia). A gyermekek lelki egészségének biztosításához tudatosan alkalmazzuk a művészetek eszközeinek tárházát. A lelki egészségvédelem célja, hogy az egyén képes legyen adekvát védekezési stratégiákat kidolgozni a károsító hatásokkal szemben, élete folyamán megfelelő társas kapcsolatokat tudjon kialakítani, és legyen képes harmonikus személyiséggé fejlődni.

A lelki egészségfejlesztés során fontos feladat

- az egészséges napirend kialakítása és gyakorlása,
- a hibás viselkedési módok kezelése, stressz hatások kompenzációja,
- a gyermekektől érkező segélykiáltások megértése és megoldása,
- a társas-társadalmi beilleszkedés megvalósítása, normatartás elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

A szeretetteljes együttműködés és elfogadás az alapja az integrációnak is.

Beilleszkedési képességek gyakorlása során feladat:

- a társkapcsolatok erősítése;
- a másik személy megismerése, elfogadása;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben.

A bántalmazás és erőszak megelőzése: A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében általában hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe. A veszélyeztetettség hátterében leggyakrabban alkoholisták, kábítószer élvezők, nagydohányos, bűnöző magatartású családi háttér fedezhető fel. Azok a gyerekek, akik nem tudnak, vagy nem mernek beszélni „jeleznek”. Fontos feladat ezeknek a jelzéseknek az észrevétele.

Mindenképpen fel kell figyelni az alábbiakra:

- hirtelen szélsőséges és indokolatlan viselkedésváltozás;
- alvászavarok, étvágytalanság, korábbi már kinőtt viselkedések, szokások megjelenése;
- testfelületi elváltozások;
- félelem, bizonyos személyektől, helyektől, vagy attól, ha egyedül hagyják valakivel;
- agresszivitás, düh;
- visszahúzódás, magába fordulás
- testi panaszok sűrű megjelenése kimutatható indok nélkül.

A felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó vagy orvosi tanácsadó bekapcsolásával, nyílt óvodai napok programjaival, közös rendezvényekkel

valósítjuk meg. Bántalmazás vagy annak gyanújának felmerülése esetén a gyermekjóléti szolgálatnál és a gyámhatóságnál megteszük a szükséges intézkedéseket.

Az egészséget támogató ismeretek és készségek, baleset-megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek kialakításának fejlesztése: Az óvodában a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Feladatunk, hogy olyan környezetet teremtsünk, amely alkalmas a balesetmentes szokások, magatartási formák kialakítására. Az óvoda minden dolgozójának alapvető feladatai közé tartozik, hogy a gyermekek részére az egészségük és testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, valamint, ha észleli, hogy baleset veszélye fennáll vagy azt, hogy a gyermek balesetet szenvedett a szükséges intézkedéseket megtegye. Minden alkalmazott ismeri és betartja az óvoda munka és tűzvédelmi szabályzatát, valamint a tűzriadó tervet. Az óvoda dolgozói az óvodai élet egésze alatt kötelesek a rájuk bízott gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérni, a rendet megtartani és a baleset-megelőzési szabályokat a gyermekekkel betartatni. Az óvodapedagógusok kötelesek a gyermekekkel az egészségük, testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat ismertetni. Az óvodán kívüli és belüli tevékenységekkel együtt járó veszélyforrásokra felhívni figyelmüket, és elmondani a tilos és elvárható magatartásformákat. Az tagintézmény vezetője az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit rendszeresen ellenőrzi a tagóvodában. Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell. Minden óvodapedagógusunk egész évben a saját csoportjában minden olyan tevékenység előtt, mely veszélyt hordozhat, felhívja a figyelmet a betartandó szabályokra a veszély forrásaira. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy baleset esetén segítséget kell kérni, felnőtteknek kell jelezni.

Személyi higiéné fejlesztése: Az alapvető személyi higiénia kialakítása a gyermekekben, a példamutatással kezdődik. Minden óvodában dolgozó munkavállalótól elvárt a tiszta és ápoltság megjelenés. Mivel a felnőtt minta a tanulási folyamatok alappillére, ezért nagyon fontos a minták közvetítése. A személyes higiéné fejlesztése magában foglalja a testi szükségletek kielégítését, a testi gondozást és a testi épségének védelmét. A test tisztán tartásakor a bőr a fogak a szájüreg, a haj, az érzékszervek, a körmök ápolását tartjuk elsődlegesen fontosnak. A legintimebb higiéniai tevékenység a WC használat melyre nagy gondot fordítunk. A ruházat és a helyes réteges öltözködés fontosságát is erőteljesen hangsúlyozzuk. Célunk a személyi higiénia iránti igény kialakítása, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme. Feladatunk az alapvető higiéniai tennivalók megismertetése, gyakoroltatása, ellenőrzése és folyamatos korrekciója.

- Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal is kiegészül.
- A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszegyenyítést.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A kialakított napirendet, életritmust elfogadja, benne otthonosan mozog.
- A testápolás körében kialakított szokásokat önállóan, felszólítás nélkül végzi.
- Személyi tisztasága, a gondos mosakodás, fésülködés, fogmosás belső igényévé vált. Önálló elvégzése készség szintjén áll.
- Kialakult esztétikus, kulturált étkezés iránti igénye. Folyadékot biztonsággal tölt, az evőeszközöket megfelelően használja.
- Ügyel az esztétikus terítésre, higiénikus étkezésre. Étkezés közben halkán beszélget, helyes, természetes testtartással ül.
- Tudja, hogy mit jelent az egészséges táplálkozás, hallott a vitaminok fontosságáról.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját rendben a helyére teszi.
- Változatos időjárási viszonyok mellett is kitartóan képes a szabadban való mozgásra, sétára.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően fejlődnek kondicionális képességei, fejlődik mozgáskoordinációja. Mozgása egyéni fejlettségéhez igazodva harmonikus, összerendezett.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Szükségletének megfelelően önállóan, helyesen használja a zsebkendőt, a WC-t, az egészségügyi szabályok betartásával.
- Megjelenik a szépre, izlésesre törekvés, figyel küllemére, a környezetében igyekszik rendet tenni. A bútorokkal, eszközökkel óvatosan bánt, vigyáz rájuk.
- Ismeri és betartja a balesetvédelemmel kapcsolatos szabályokat. Pl.: áram, tűz, stb.
- Magatartása környezet tudatos. Tisztában van a környezetvédelem fontosságával.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolai életmód megkezdésére

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Differenciált fejlesztés:

- A sajátos nevelési igényű gyermek, ugyanúgy, mint társai, a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi feltétlenül szükséges, hogy később önállóan tudjon cselekedni. A feladatok elvégzéséhez a számukra elegendő idő biztosítása, nagy türelemmel, pozitív példaadással, dicsérettel, biztatással.
- A HH, HHH-s gyermek életkörülményeiből, előzetes tapasztalatainak hiányából adódó hátrányait különös odafigyeléssel, példaadással, több gyakorlási és megismerési lehetőség biztosításával igyekszünk korrigálni. A pozitív megerősítések segítenek a gyermek pozitív énképének kialakulásában.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

- Kommunikációval, mert a tevékenykedés során fejlődik a gyermekek kommunikációs képessége.
- Az anyanyelvi neveléssel, a gyermeki tevékenységek verbális megfogalmazása által

- A környezeti neveléssel, mely útmutatást ad a gyermekeknek a környezetükben való tájékozódáshoz.
- Mozgás által, mely a testi képességek fejlődését segíti elő, különösen a szenzomotoros koordináció kialakulását

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek átélhessék az elfogadás, a segítőkészség, az elismerés, a sikerélmény érzését. Óvodai nevelésünk a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik (pl.: ünnepélyek tartása, a projektek előkészítésébe a szülők bevonása).

Cél:

Célunk a pozitív érzelmi viszony kialakítása a gyermekben az őt körülvevő környezet értékei, az emberi kapcsolatok és saját maga iránt. A gyermek biztonságérzetének megalapozása, az önbizalom erősítése, a szocializálódás elősegítése. A gyermek egyéni tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül. A szokások, szabályok betartásának alakítása, alkalmazkodó képesség alakítása. Szociális érettség kialakítása, az iskolába lépéshez. A természeti-, emberi-, tárgyi környezet iránti kötődés elősegítése.

Feladataink:

- Pozitív érzelmi hatások közvetítése a gyermek felé, már az óvodába lépés pillanatától: óvodapedagógusok, dajkák személyiségével (empátiás készség, az elfogadás készsége, az egyedi, különböző értékek elfogadása), valamint a nyugodt, meleg, befogadó, családi légkör megteremtésével a gyermek biztonságérzetének és pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig. Az óvodapedagógus - gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatában pozitív attitűd dominanciájának megjelenése.
- Az óvodás gyermek nevelése annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az együttélés, egymás mellett élés során a gyermek szociális érzékenységének, önértékelésének fejlesztése, teret adva önkifejező törekvéseinek. Igény kialakítása a gyermekben kérés nélkül is egymás segítségére, a közösség tagjaival való együttérzésre. Megfelel identitás kialakulásának, empátiás készség fejlődésének segítése.
- Inger gazdag, tevékenykedtető élettér kialakítása, a fejlesztés sajátosságaihoz alkalmazkodva
- Lehetőség teremtése a gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítésére. Az érzelmekre épülő kapcsolatok erősítése gyermek-gyermek, gyermek felnőtt között.
- Konfliktushelyzet megoldásában, érzelmi megnyilvánulásaiban a közösség által elfogadott normák dominanciájára való ösztönzés (önfegyelem, különbözőségek elfogadása, tisztelete, tolerancia, öröm, bánat, elutasítás, düh).

- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű közös élményeken alapuló tevékenységek folyamatos biztosítása a gyermek számára.
- Az erkölcsi tulajdonságok, a szociális aktivitás fejlődésének elősegítése, a csoportra jellemző szokás és normarendszer megalapozása, természetes szituációkban történő kialakítása és elsajátíttatása a gyermekkel. Az együttélés alapvető normáinak megalapozása az udvariassági formák betartásával, gyakoroltatásával úgy, mint: köszönés, megszólítás, mások iránti tisztelet, megbecsülés.
- A gyermek nyitottságára építve a természeti és az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre való rácsodálkozás képességének kialakítása, annak tiszteletére és nevelés. Az életkori sajátosságoknak megfelelő személyes megtapasztalás útján lehetőség biztosítása a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, mely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja.
- Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozói kommunikációjának, bánásmódjának, egymással való viselkedésmódjának modellként való megjelenése.
- Együttműködés a kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- Kötődik az óvodához, gyermektársaihoz, az őt körülvevő felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Igényli a csoportban kialakult szokás és normarendszer alkalmazását.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Érdeklődik a felnőttek és társai iránt, türelmesen meghallgatja őket.
- Képes kezdeményezni, saját és társai feladatait elfogadni.
- Szívesen tevékenykedik társaiért.
- Kompromisszumra, kooperációra képes.
- Erkölcsi és közösségi magatartása életkorának megfelelő.
- Elfogadja a különbözőséget.
- Szeretettel fogadja a csoportba érkező új gyermekeket vagy vendégeket.
- A konfliktus helyzeteket felnőtt beavatkozása nélkül, megfelelő módon képes megoldani.
- Kialakult én-tudata, reális önértékelése, a szabad, önálló tevékenységek utáni vágya.

Differenciált fejlesztés

- Kooperatív technikák alkalmazása a mindennapokban- együttműködésre való képesség fejlesztésében, egymás elfogadásában való jártasság kialakításában hatékony módszer
- A HH, HHH-s gyermekek hátrányainak csökkentése érdekében fontosak a közös rendezvények, a közösségi alkalmak, melyek segítenek abban, hogy a helyes viselkedésformákat elsajátíthassák, érzelmi életük gazdagodjék, közösségben elfoglalt helyük megerősödhessen.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Cél:

Kifejező beszédképesség kialakítása, mely a gyermeket képessé teszi arra, hogy kapcsolatokat teremtsen, gondolatait, tapasztalatait és érzelmeit kifejezésre juttassa a külvilág felé.

Feladataink:

- Az óvoda dolgozóinak beszédkulturájával történő példamutatás.
- Egyértelmű metakommunikációs jelzések alkalmazása.
- Beszélgetések során a gyermek kommunikációs készségének felmérése (beszédkezdés, szókinccs, beszédértés).
- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés közben a gyermek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, támogatása, helyes minta és szabályközvetítéssel.
- A gyermek nyelvhasználatának, beszédtechnikájának fejlesztése a kifejezővé válás érdekében, mint például: hangerő, hangszín, artikuláció, mimika, légzéstechnika.
- Kommunikációs készség fejlesztése, szókinccsbővítés, a gyermek számára ismeretlen szavak értelmezésének segítése.
- A gyermek példamutatással történő ösztönzése mások (társak, felnőttek) meghallgatására.
- Anyanyelvi játékokkal a gyermek beszédészlelésének, auditív észlelésének, figyelmének, verbális emlékezetének fejlesztése.
- Ötéves kor után fennmaradó beszédhibák esetén a gyermek szakemberhez irányítása.
- A pedagógiai munkánk hatékonyságának elősegítése a gyermek folyamatos megfigyelésével, egyéni fejlődésének nyomon követésével, indokolt esetben szakemberhez irányításával.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek szívesen, összefüggően beszél, elbeszélése folyamatos, aktívan használja kibővült szókinccsét.
- Türelemmel meghallgatja társait, és az óvodapedagógus beszédét, kérdéseit, válaszait ahhoz igazítja.
- Grammatikailag helyesen, érthetően, megfelelő hangsúllyal beszél, összetett mondatok alkotására is képes.
- Beszédét gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Ismeri és használja az udvariassági kifejezéseket;
- Tisztán ejt minden hangot.
- Képes képolvasásra, a látott képről történetet alkot.

- Bővített mondatot hibátlanul visszamond.
- Képes hangok differenciálására.
- Verset, mondókát emlékezetből felidéz.

Az értelmi nevelés, fejlesztés

Cél:

A gyermekek kreatív, logikus és önálló gondolkozásának kialakítása és fejlesztése. A játékba integrált tanulási folyamatokon keresztül az értelmi képességek fejlesztése.

Feladataink:

- A gyermekek kíváncsiságának, a világ jelenségei iránti érdeklődésének maradéktalan kielégítése, lehetőleg közvetlen tapasztalatszerzés és sok gyakorlás útján.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztése.
- Mivel a gyermek értelmi fejlődése elválaszthatatlan egységet alkot mozgásának fejlesztésével (lásd: dyslexia), így a nagy és finommotoros mozgások rendszeres edzése, gyakoroltatása alapvető fontosságú feladat
- Nagyon fontos óvodáskorban a szem-kéz, szem-láb koordináció, a testséma erősítése, a térirányok és a térészlelés, valamint a metakommunikációs képességek, a vizuális percepció (formaérzékelés), a taktilis-kinesztéziás (tapintásos-mozgásérzeti) szféra fejlesztése.
- A gyermek kognitív képessége /érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/ fejlődése egyénenként változó, ezért az óvodapedagógus differenciált, egyéni bánásmóddal biztosítja, hogy minden gyermek saját tempójában, gátlásokat kialakító erőszakos sürgetés nélkül fejlődjön
- Az esélyegyenlőség érdekében fontos, hogy az ingerszegény környezetből, vagy rossz szociális háttérből érkező gyermekeknek korszerű munkaformákat alkalmazva (pl kooperatív), gyakran egyéni vagy mikrocsoportos szervezésben adjunk lehetőséget a hatékony tanulásra.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése során minden esetben speciálisan képzett szakember közreműködését kérjük.
- Az ismeretek bővítéséhez használjuk az IKT eszközöket.
- Óvodáink feladata valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képes figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége.
- Kialakulnak jártasságai, készségei, képességei mely által az érzelmileg motivált cselekvéses gondolkodás szintjéről, eljut a fogalmi gondolkodásig.

- Képes az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására, tapasztalatok útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására, fejlődik reproductív emlékezete.
- Képes az ismeretek alapján életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására. A gondolkodási műveleteket korának megfelelően végzi.
- Kialakult észlelési képességeit (látás, hallás, tapintás, ízlelés – a finommotoros képességek, a szem-kéz- mozgáskoordináció területén) összerendezetten tudja használni.
- Auditív és vizuális képessége megfelelő.
- Kialakult tér és időészlelése.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Lényeges jegyek alapján képes az általánosításra, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.

A gyermeki tevékenységek

Játék

A játék a gyermek önként választott szabad és leggyakoribb tevékenysége, ezért a fejlesztés legfőbb eszközének tekintjük. A gyermek játékának megfigyelése közben képet kapunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességéről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. Pedagógiai elveink szerint az a legfontosabb, hogy a gyermekek az óvodában játékkal töltsék idejük legnagyobb részét. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Cél:

Olyan játékközpontú óvodai élet kialakítása, melyben a gyermekek szabadon választva gyakorolhatják azokat a funkciókat, amelyek fejlődésüket a legjobban elősegítik. A játéktevékenység során a gyermekek ismerjék meg a külvilág dolgait, szerezzenek tapasztalatokat. Változatos lehetőségek biztosítása, melyben egyéni vágyaik, ötleteik kibontakozhatnak, szárnyalhat fantáziájuk, fejlődhet képzelőerejük, megvalósíthatják önmagukat.

Feladataink:

- Olyan tevékenységek és alapvető eszközök biztosítása, amely igazodik a gyermekek életkorához, egyéni fejlődésükhöz, érdeklődésükhöz, és a csoport összetételéhez.
- A jó játék kialakításához alapvető feltétel az, hogy derű, nyugalom, vidámság és a változatosság jelen legyen.
- Feltárjuk a különböző játékfajtákban rejlő spontán tanulási lehetőségeket, utánzással, kipróbálással, kitalálással.
- Segítjük a gyermekek szociális és érzelmi funkcióinak együttes fejlődését (mozgás, testséma, percepció és verbális fejlesztés).
- Feladatunk, hogy megteremtsük az elfogadó légkört, melyben a gyermekek felszabadultan valósíthatják meg elképzeléseiket, megvalósíthatják ötleteiket.
- Biztosítjuk a gyermekeknek, hogy játékuk során önállóan kezdeményezhetnek, szervezhetnek, kiválaszthatják játékeszközeiket,

A játék helyét és idejét nem határozzuk meg, hiszen az egész óvodai udvarunk és csoportszobáink a játék színterei. A játék mindig elkezdődhet és abbamaradhat, nem egy a többi tevékenység között, hanem áthatja az egész napot. A játékidőbe beágyazva zajlanak a kezdeményezések, fejlesztések. A délelőtt többi részét az udvari játék tölti ki, mely lehetőséget ad szabad mozgásra, sétára, különböző megfigyelésekre. Napirendünkben törekszünk a hosszabb, összefüggő játékidő biztosítására, hogy a gyermekeknek legyen elég ideje és helye játszani. Rugalmas szervezéssel csökkentjük a várakozási időt.

A megfelelő játékeszközök kiválasztásában, biztosításában nagy felelősségünk van, ezért törekszünk arra, hogy játékeszközeink esztétikusak, korszerűek, biztonságosak, fejlesztő hatásúak legyenek. Szükségesnek tartjuk, hogy minél több félkész, összeállítható játék legyen minden csoportban, melyek beindítják gyermekeink alkotó és beleélő fantáziáját. Fontos, hogy a játékok a gyermekek számára elérhető helyen legyenek, hogy azokhoz bármikor hozzáférhessenek.

Az udvaron elsősorban nagymozgásos tevékenységre ösztönözzük gyermekeinket, mint a fogócskák, futójátékok, labdajátékok, mint az ugró és szökdelő játékok, ügyességi és versenyjátékok is helyet kapnak.

Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai

Az óvónő a játékban elsősorban partner szerepet tölt be. Együttműködik és segít, de csak olyan mértékben, amennyiben a játszótársak igénylik. Közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró, testi épséget veszélyeztető gyerek esetében kerül sor. Szemléletünk jellemzői, hogy elsősorban a jót látjuk meg minden gyerekben. A játék során is mindig a pozitív megnyilvánulásaira építünk. Örülünk minden apró sikerüknek, fejlődésüknek, ösztönözzük őket a tevékenységek megismétlésére és az újra próbálkozásokra.

Az óvónő játékirányítása legyen játékot követő, szemlélő. Ha szükség van, rá legyen játék kezdeményező, modellnyújtó játszótárs, legyen támogató, engedő, és elfogadó. Avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát

Az óvónő szerepvállalásai modell értékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (mimika, gesztusok) hanglejtés, hangerő, hangsúly, hangszín tekintetében. A dramatikus játékok adják a legjobb lehetőséget az előzőek begyakorlására. Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez

Tartalom

• Gyakorlójáték

A gyakorlójáték során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készíti a gyermeket és ezek az újra ismétlések nagy örömet jelentenek számára. Elősegíti a tárgyak különböző tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyaikkal való ismerkedést, hatékonyan fejleszti a szem- kéz koordinációját.

A gyakorlójáték során lehetőséget adunk, hogy önállóan próbálkozzanak a játékeszközök rendezgetésével, alkalmuk legyen újabb ötletek kitalálására. Eközben fejlődnek érzékszerveik, gyakorolják a látást, hallást, tapintást, mozgásuk összerendezetté válik. A hangok ismételtetése pozitív élményeket vált ki, ami elősegíti a beszédkészségük fejlődését.

Fontos, hogy megfelelő mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat biztosítsunk a manipulációs vágyuk kielégítésére.

• Szerepjáték

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A szerepjáték tükrözi a gyermek egész eddigi életét, személyiségét, tehát nagyon sok egyedi vonás van benne. A szerepjáték során a gyermek vállalt szerepén keresztül a valóság, számára lényeges mozzanatait egyéni módon jeleníti meg, használva a szerephez társult mozdulatokat, nyelvet, stílust. Eközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok (együttműködés, alá- fölrendeltség, viselkedési formák, beszédkészség, gondolkodás, önállóság...)

Mivel a gyermekek mindig azt utánozzák, akik érzelmileg fontosak számukra, ezért ügyelünk arra, hogy mi felnőttek is mintát adjunk nekik.

A gyerekek játékát figyelve, szituációtól függően bekapcsolódunk és segítjük a „mintha” helyzetek alakulását. Megteremtjük azokat a lehetőségeket, amelyekben kijátsszák a pozitív és negatív élményeiket. A szerepjátékban számos eszközre van szükségük a gyerekeknek, éppen ezért kialakítjuk az igényt, hogy alkalomszerűen maguk is készítsenek eszközöket.

• Barkácsolás

Ehhez a tevékenységhez mindegyik csoportban kialakítottunk egy sarkot, ahol olyan anyagokat, eszközöket biztosítottunk, amelyekből egyszerűen, könnyedén barkácsolhatnak kiegészítő kellékeket.

Az „én csináltam” élménye hozzásegíti a gyerekeket önmaga megismeréséhez, saját képességei felméréséhez. Az elért sikerek fejlesztik önbizalmunkat, manuális készségüket, kivívják a társaik és a felnőttek elismerését és ez a többi gyermeket is alkotásra készíti.

• Bábozás, dramatizálás

A bábozás, dramatizálás során a gyermekek szabadon, kötetlenül jelenítik meg irodalmi élményeiket. Rendszeresen ismétlődő meseélményhez juttatjuk őket, a többszöri ismétléssel megismertetjük a mese hőseinek tetteit, hangját, mozdulatait. Alkalmat adunk, hogy a gyermekek saját elgondolásuk alapján játsszák el az önként kiválasztott darabot.

Érdeklődést felkeltő bábjátékkal kedvet ébresztünk a gyermekekben a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák, de alkalmat teremtünk a kedvenc bábok mozgatásának gyakorlására is, ahol maga a mozgás jelent vizuális élményt a gyerekeknek. A csoportoknak van kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, bánatukat, örömeiket. Ezekkel a bábokkal már az óvodába érkezéskor megismertetjük a gyermekeket. Mindez elősegíti az óvodába való beilleszkedést és a különböző szociális problémák megoldását egy – egy gyermeknél.

- **Szabályjáték**

A szabályjáték jellegéből következően a szabályok pontos betartását, szabályoknak megfelelő viselkedést igényel. Egyes fajtái főként a mozgást, mások elsősorban az értelmi képességeket fejlesztik, mindemellett lehetőséget nyújtanak a helyes magatartás alapvető normáinak gyakorlására.

Feladatunknak tartjuk az olyan szabályjátékok megismertetését, melyek az adott csoport fejlettségi szintjének megfelelő, szabályai érthetőek és teljesíthetők. Arra törekszünk, hogy a szabályjátékok elégítsék ki a mozgásigényt és fejlesszék értelmi képességeiket. E játékok hatására a szerénységgel és mértéktartással együtt alakul az eredményességre törekvés, fejlődik a felelősség és kötelességtudat.

- **Építő-és konstruáló játék**

Az építés, konstruálás közben a gyermek átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész – egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. Elősegíti a szem – kéz koordináció, a megfigyelőképesség, gondolkodás, finommotorika fejlődését.

Éppen ezért elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a neki legmegfelelőbb építő elemeket, melyek segítségével képesek elmélyülten játszani és sikerélményhez jutni.

Differenciált fejlesztés:

- a képességfejlesztő játékok alkalmazásának és használásának fokozott segítése,
- a szocializáció során a társkeresés elősegítése
- az óvónő tapintatosan, a játék során kompenzálja a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetből adódó deficitet

Kapcsolat más nevelési területekkel:

Mint fő tevékenységi forma, minden nevelési tevékenység alapjául szolgál.

A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebben ki. Játék közben játékosan közvetítjük a gyermek felé a társadalom által elfogadott értékeket, amire a gyermekek ebben a korban a legfogékonyabbak, mint például a tolerancia, szolidaritás, a feltétel nélküli elfogadás.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük.
- Séták során megismerkednek, összegyűjtik a természet kincseit, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.
- Megismerkednek a játékok tulajdonságaival (szín – alak – forma – nagyság) a velük való tevékenység során fejlődik finommozgásuk.
- A játékban örömeiket lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.
- Kialakul az együttjátszás igénye.
- A játszócsoportok között jó, társas kapcsolat alakul ki, ahol egymás játékát kiegészítik, segítik.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani. Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák.
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- A játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakulnak ki, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek.
- Az ismert meséket szívesen dramatizálják, bábozzák.

Tevékenységbe ágyazott tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges **célja** az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását, bizalommal teli légkört alakítunk ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van javításra, próbálkozásra. A gyermekek hibáit, tévesztéseit a tanulási, fejlődési folyamat részeként kezeljük, és egyéni megértést elősegítő módon reagálunk. Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeljük a teljesítményeket, törekszünk a folyamatos, pozitív visszajelzésekre. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Óvodáinkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, játékos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg. Figyelembe vesszük a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtatunk előzetes terveinken.

A tanulás lehetséges formái óvodánkban:

- utánzások mintá-, és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- óvodapedagógus által kezdeményezett kötetlen és kötelező foglalkozásokon megvalósuló tanulás. A pedagógus minden esetben személyre szabottan pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekeket fel kell ismernünk és tovább kell fejlesztenünk

Feladataink

- ismerjük fel a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosítunk számukra
- használjuk ki a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és az önálló felfedezés gyakorlására
- a gyermekekben igyekezzünk felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, megismerés igényét, a próbálkozás örömét
- fejlesszük és segítjük a gyermekek önértékelési és önellenőrzési képességét
- indokolt esetben használjunk IKT- eszközöket is.

A tagintézmények egyéni sajátosságait „A székhely, illetve tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Munka

A munka, - bár a játékból gyökerezik – más indítékból, külső szükségletből motivált, felelősséggel jár, a végeredménye hasznos, szükséges, melyet a gyermek tapasztalat útján fedez fel. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt napi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. A nevelés folyamatában a gyermekek munkáját olyan tevékenységnek tekintjük, amelynek fejlesztése során a személyiségük alakul, változik. A munka az óvodáskor végéig örömmel és szívesen végzett játékos tevékenység. Törekszünk arra, hogy a gyermekek tapasztalják, hogy a munkájuk eredményét ők és mások is élvezik, tehát elvégzését külső szükségesség indokolja. A munka felelősséggel jár, megfelelő ismeretekre, készségekre van hozzá szükség. E folyamat során a gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát.

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiségfejlesztést. A munka tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a

munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége; és ha mindez pozitív élmények forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az értékelésnél fontosnak tartjuk, hogy mindig buzdító, megerősítő legyen, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Cél:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, személyiségének, képességeinek fejlődését.
- A munkában vállalt önzetlenség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.
- A munka eredményének megbecsülésére nevelés.

Feladataink:

- A természeti és társadalmi környezet megismertetése, a gyermeki világnépfőmálása úgy lehetséges, ha a gyermek aktív tevékeny részese a tapasztalatszerzésnek, ha ismereteit alkalmazhatja.
- A gyermek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik.
- Óvodai nevelésünk során megteremtjük számukra az életkorukhoz, erejükhez mért munkalehetőségeket.
- Az önálló munkavégzéssel módot adunk a gyermekeknek arra, hogy szükséges készségüket elsajátítsák, gyakorolják. A napirendben megfelelő időt biztosítunk, hogy a különböző feladatokat az egyéni tempójuknak megfelelően végezzék. Az óvónő munkához való viszonyában példát mutat a gyermekeknek, munkatársaknak, a szülőknek.
- Az értékelésnél fontosnak tartjuk, hogy mindig buzdító, megerősítő legyen, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Tartalom:

- **Önkiszolgálás:**

A gyermek a saját személyével, kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, kulturált étkezési szokások kialakítása).

- **Naposi munka:**

A gyermekek fejlettségétől függően vezetjük be és fokozatosan bővítjük. Az önkiszolgálással kapcsolatos munkaszokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibb tevékenységgé. A naposság vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép (kötény) nemcsak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóbbá is teszi a tevékenységet. A naposi munka tartalmát úgy alakítjuk, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játéktól.

- **Növény- és állat gondozás:**

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A növénygondozás és az állatokról való gondoskodás (madáretetés, itatás) munkálatai közben a gyermekek megismerkednek bizonyos munkafolyamatokkal, személyes példaadással rendszerességre szoktatjuk őket.

- **Mindennapi étellel kapcsolatos munkák, alkalmoszerű megbízások**

A mindennapi étellel kapcsolatos munkák közé sorolunk minden olyan tevékenységet, melyeket a spontán élethelyzetek teremtenek meg. Ábrázoló asztal rendbetétele, morzsa felseprése, kiömlött ital feltörlése, cipőtisztítás, játékok javítása, megbízások teljesítése. Ezeknek a körét mindig meghatározza a gyermekek fejlettsége, személyisége

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Törekedjen önállóságra.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat.
- Teljesítse pontosan megbízásait.
- Ismerje fel a saját képességének határait, ha a feladat ezt meghaladja, kérjen segítséget.
- Ismerje meg az eszközök használatát és a használatukkal járó veszélyeket is.
- Képes az eszközök megóvására.
- Legyen igénye kisebb hibák kijavítására.
- Óvja a környezetében lévő növényeket.
- A munkavégzéshez szükséges képességekkel, készségekkel, tulajdonságokkal rendelkezik
- Megtanulja, hogy a munka eredménye akkor tökéletes, ha pontosan, alaposan, a szabályoknak megfelelően végzi
-

Differenciált fejlesztés

- kiemelt szókincs bővítés, sok egyéni foglalkozás,
- önbizalom fejlesztése, személyre szabott pozitív megerősítés

Megvalósításhoz szükséges feltételek:

A napi tevékenységek során megfelelő hely, idő, alkalom biztosítása

Az óvodapedagógus és a dajka kezdeményező és támogató jelenléte

Megfelelő eszközök

A munkával kapcsolatos helyi szokásrendet a tagintézmények „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Az óvodai élet tevékenységformái

Verselés, mesélés

Az óvodai anyanyelvi, irodalmi nevelés az óvodai élet egészét átható folyamat. Az irodalom művészsége kínálja a legtöbb lehetőséget anyanyelvi művelésre, a nyelvi struktúrák elsajátítására. A mesék, versek, mondókák a nyelvi nevelés eszközei: a szóhasználat a sajátos stílus (népi mondóka, népmese) az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják. A versek mondogatása, mesedramatizálások, a mesék újra és újra való átélése jelentős a gyermekek érzelmi életében és fontos a beszédnevelés szempontjából.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvilágának kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világvilág, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Cél :

- a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése;
- a helyes nyelvhasználat, mondatszerkesztés, dallam, ritmus elsajátítása;
- a biztonságos önkifejezés megalapozása;
- korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése, a gyermekek szemléletmódjának, világvilágának alakítása, erkölcsi ismereteik alapozása, szókincsük gyarapítása.

Feladataink:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A 3 - 6 - 7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal. - Az életkornak megfelelő változatos irodalmi művek segítségével az emberi kapcsolatok megismertetése, a gyermekek önismeretének elmélyítése, a világ megismerésének segítése. A fejlesztés tartalma - népi mondókák; - altatók, hintázók, kiszámoló, lovagoltatók, csiklandozó; - párválasztók, labdázók, felelgetők; - csúfolódók; - gyermekversek, népköltészeti alkotások; - verses mesék; - mesék (állat,

halmozó és láncmesék, tréfás mesék, tündérmesék, népmesék, műmesék, hosszabb folyamatos mesék); - színházi előadások.

Tartalom:

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemezőiket „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Végig hallgatják és megértik a mese tartalmát
- Szívesen mesélnek, báboznak, tudnak képről önállóan mesét megfogalmazni
- Pozitív, negatív hősökkel kapcsolatos érzelmeiket szóban, esetleg rajzban ki tudják fejezni
- Képesek meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Helyes nyelvhasználattal fejezik ki gondolataikat.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodai zenei nevelésünket Kodály Zoltán útmutatása hatja át. Zenei anyagunk a gyermekdalok, elsősorban a pentaton hangterjedelmű dalok alkotják. Ének – zenei nevelésben alapozó munkánk, az énekes – mondókás játékokra épül.

Közösségbe kerülve a gyermekek zenei fejlettsége igen eltérő, ezért a beszoktatás idején feltérképezzük ismeretanyagukat. Bölcsődéből érkező gyerekek már némi zenei ismerettel rendelkeznek. Így a gyermekekkel való kapcsolat kialakítás differenciáltan történik.

Cél:

- zenei anyanyelv megalapozása
- élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Feladataink:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük formálása fogékonyságuk növelése
- ismerjék a tánc alaplépéseit, az együttes éneklés és táncolás örömeit
- népi hagyományok megismertetése, ezzel nemzeti identitástudat formálása
- más népek zenéinek, dalainak megismertetése
- a gyermekek ritmusérzékének, zenei hallásának, emlékezetének, zenei alkotófantáziájának fejlesztése
- zenei anyag kiválasztása a gyermekek életkorához és egyéni képességeihez igazítva
- együtténekléssel, mozgással közösségi élménynyújtás, esztétikus mozgás megalapozása

Tartalom:

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemezőiket „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Differenciált fejlesztés:

- egyéni differenciált fejlesztés
- gyakorlás
- bátorítás, ösztönzés
- önbizalom, fejlesztése
- társas kapcsolatok alakulásának támogatása

Fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Természetes tempóban tud járni
- Felszabadultan, élvezettel egyedül is tud énekelni
- Önállóan is kezdeményez énekes játékot
- Rögtönöz ritmust, mozgást, dallamokat
- Érzékeli ritmust és az egyenletes lüktetést
- Dallam – és ritmusmotívumot visszaénekel, tapsol
- Megkülönbözteti, visszaadja a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat dallamban, ritmusokban
- Élvezi a zenehallgatást
- Biztosan használja az ütőhangszereket lüktetés, ritmus, motívumhangsúly kiemelésére
- Szépen formálja az énekes játékok mozdulatait
- Felismerik környezetünk és egymás hangját
- Képesé válnak játékszabályok és közösségre vonatkozó szabályok betartására

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés az intézményes nevelés, illetve az élet egészében érvényesülő folyamat.

Mivel környezetünkből folyamatosan áradnak felénk a vizuális ingerek, fontos feladat a gyermekeink látásmódjának fejlesztése.

Cél:

- A gyerekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által a személyiség fejlesztése.
- Az alkotói és esztétikai befogadáshoz szükséges képességek megalapozása.
- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelete, a vizuális gondolkodás, az intellektuális látásmód megalapozása.
- A tevékenység közvetett célja: a szem-kéz koordináció, a finommozgások fejlesztésével olyan képességekhez juttatni gyermekeinket, amelyek alkalmassá teszik az írás elsajátítására. Feladat

Feladataink:

- Az alkotás szépségével, örömeivel felkeltjük a gyermekekben a vágyat a sokféle, az ábrázoló tevékenység iránt.
- Ösztönözzük a gyermekeinket, hogy sikereik alapján örömmel ábrázoljanak.
- Esztétikus, egymással harmonizáló tárgyakkal vesszük körül a gyerekeinket.
- Egész habitusunk, személyes példánk ízlésformáló legyen a gyerekeinkre nézve.
- A természet színeire való rácsodálkozással, a művészi alkotások nézegetésével az esztétikai érzék fejlesztése.
- Építő – ábrázoló – alkotó tevékenység közben alakítjuk a gyermekek tér-, forma- és színeképzetét.
- Megismertetjük velük a különböző anyagokat, az ábrázolás és a konstruálás egyszerű munkafogásait, technikáit. (szappan, viaszkaré, kollázs – montázs, batikolás...), hiszen a technika ismerete alapfeltétele az alkotásnak.
- Mindig figyelembe vesszük a gyermekeink aktuális fejlettségét.
- Segítjük a hátrányos körülmények között, ingerszegény környezetben élő gyermekeink kompenzálását (a játékos ábrázoló tevékenységnek terápiás értékű kompenzáló szerepe van)!
- Ösztönözzük az óvodásainkat egyéni elképzeléseik érvényesítésére.
- Az óvodások valamennyi munkáját megbecsüljük, mert bele tudjuk élni magunkat a gyermekeink adott helyzetébe (például az alkotás közbeni lelkiállapotába).

Tartalom:

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemezőiket „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Kapcsolata más nevelési területekkel

A személyiség fejlesztésére irányuló minden törekvés egységes folyamat része, amelyben az egyes területek, és hatásuk összefonódik. A vizuális nevelés szoros kapcsolatot mutat a környezet megismerésére neveléssel, mert a tárgyi, emberi és természeti környezetben fűződő kapcsolatok alakulásában mind a két terület egyaránt fontos szerepet játszik, főleg a környezetalakító tevékenység révén. A gyermekek alkotásai személyiségük kivetített darabjai, amelyek a gyermek érzelmeit, vágyait, szorongásait, fantázia és élményvilágát mutatja meg. A tevékenység megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eredményei. Hasznosítjuk a természetes anyagokat, terméseket, terményeket.

Manuális tevékenységek során az ismert technikák alkalmazásával hagyományőrző eszközöket is készítünk, amellyel a népi hagyományőrző ünnepeinket színesítjük. Szüret: töklámpás, csutkajátékok, madárijesztő Advent: karácsonyi előkészületek – adventi koszorú, mézeskalácssütés, szalmadiszkek készítése Farsang: farsangi álarcok, fánksütés, kiszebáb készítés Húsvét: húsvéti tojásfestés, díszítés - különböző technikákkal.

Differenciált fejlesztés:

- egyéni differenciált feladatadás
- napi motiváció
- szemléltetés
- változatos gyakorlási mód
- igény szerinti segítségnyújtás
- önbizalom erősítése

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Fokozott önállósággal használják a megismert technikákat, eszközöket.
- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, megfigyeléseiket, elképzeléseiket.
- Alkotásaikra, emberábrázolásukra részletező formagazdagság jellemző.
- Plasztikai munkáik változatos, egyéni.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Ismerik a színeket, alkalmazzák kedvenc színeiket.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, gyönyörködni tudnak benne.

Mozgás

Az óvodás korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulási formája, önérvényesítési módja a mozgás. A mozgásos cselekvések révén fejlődnek azon a pszichikus funkciók, értelmi képességek, amelyek az adott életkorban szükségesek a megfelelő fejlődéshez. A mozgás fejlettsége képet ad a gyermek általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról. Az óvónőnek nyomon kell követnie a mozgás változását, segíteni tudatos, tervszerű munkával a fejlődését. A mozgás sokoldalú tevékenység, az egész óvodai életet át, meg átszövi, természetes, spontán módon épül be, ezáltal kell megkeresnünk fejlesztési, prevenciós lehetőségeit.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszköze. Óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés,

együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

- A gyermekek mozgásának sokoldalú fejlesztése, tervszerű és rendszeres mozgáslehetőségek biztosításával.
- A mozgás szeretetére épülő életmód megalapozása.
- A speciális mozgástevékenységek által fejlődjön a gyermekek értelmi képessége, pszichikus funkciói.
- Megismertetni és megszerettetni az egészséges életvitelt, a helyes táplálkozást, a rendszeres szabad levegőn való mozgást, tartózkodást.

Feladataink:

- Biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek saját testük mozgását átélhessék
- Tapasztalatok szerzése, alapvető természetes mozgásformák gyakorlásával
- Harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásának segítése, adottságaink, eszközeink kihasználásával. (bordásfal, galéria, Greiswald – készlet, csúszdák, Tini-kondi, Mini trambulín, padok, udvari lehetőségek, különböző készletek, ... stb.)
- Lehetőség biztosítása a mindennapi mozgásos játékok gyakorlására
- Az érésben lemaradt gyermekek megfelelő mozgással történő fejlesztése
- A különleges gondozást igénylő gyermekeknek elegendő hely, idő, türelem biztosítása
- A fizikai állóképesség fejlesztése, a szellemi aktivitás előkészítése,
- Az önértékelés és az önbizalom növelése.
- Nagy és finommozgások, testséma, szem-kéz, szem-láb, koordináció és egyensúlyfejlesztés.

Tartalom:

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemzőiket „A székhely, illetve tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Óvodáinkban a testi képességek fejlesztése a testnevelés foglalkozásokon és a mindennapi mozgáson kívül az egész nevelési rendszerben jelen van. Kora tavasztól késő ősziig a szabadban is szervezünk mozgástevékenységeket. A mindennapos mozgás anyagát elsősorban a mozgásos

játékok adják, kiegészítve azokat a természetes mozgások gyakorlásával (kúszás, csúszás, mászás, stb).

Differenciált fejlesztés:

- képességeknek megfelelő terhelés biztosítása,
- speciális mozgású gyerekek állandó figyelemmel kísérése
- változatos, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele gyakorlás,
- ösztönzés, önbizalom erősítése
- dicséret, buzdítás.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakult.
- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Ismerik, és biztonságosan használják a tornaszereket.
- Tudnak irányt változtatni, képesek sor- és köralakításra.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztika gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Tudnak szökdelni váltott és páros lábon, akadályokat átugranak
- Szeretnek futni.
- Tudnak labdát fogni, gurítani, dobni s célozni vele.
- Szívesen tartózkodik a szabadban, örömmel végezzen különféle mozgásokat.
- Szívesen bekapcsolódnak a felnőttek és társaik által kezdeményezett játékba, tudnak küzdeni a közös cél érdekében.
- A szabály-, fogó- és versenyjátékokban társaikhoz toleránsak, megértőek, megtanultak nyerni és veszíteni.

Külső világ tevékeny megismerése

A gyermekek környezettel való ismerkedése az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Miközben felfedezik környezetüket, különböző tevékenységek során tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetről, amely segíti őket az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásban.

Megismerik a szülőföldjüket, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

A megfelelő érzelmi viszony kialakítása mind a természeti, mind a társadalmi környezetünk iránt a környezetvédelmi nevelés alapjául szolgál. A gyermek ismereteiben, környezethez való alkalmazkodásában a családi nevelésnek alapozó, döntő jelentősége van és a fejlődés folyamán az elsődleges szerepe meg is marad. Ezért tartjuk kiemelkedően fontosnak, hogy óvodánk tudatosan fejlesztő eljárásaival kiegészítse ezt a nevelést és az esetleges hátrányokat kompenzálja.

A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a környezet megismerése mellett az elemi matematikai tapasztalatok szerzését is.

Környezetismereti tapasztalatok szerzése

Az ismeretszerzés alapja a gyermekek minél több érzékszerven keresztül történő tapasztalatszerzésének biztosítása, játékos cselekedtetéssel és folyamatos tevékenykedtetéssel. A környezeti, **környezetvédelmi nevelés** kiemelésével igyekszünk ráirányítani a gyermekek figyelmét a bennünket körülvevő zöld természet értékeire, próbáljuk felismertetni velük a természetvédelem fontosságát, kialakítani bennük a természetszerető, óvó, védő, megelőző és megőrző magatartást. A gyermekekben felidéződik és mélyül a természet, az élőlények, az állatok iránt érzett felelősség, ha nap, mint nap tapasztalják saját környezetükben, a velük foglalkozó felnőttek felelős tevékenységét.

A **fenntarthatóság** pedagógiájának egyik fontos célja a természettisztelő magatartás megalapozása, kialakítása mellett, a személyes felelősség érzésének megérettetése a gyermekekkel. A **környezettudatos környezeti nevelés** azzal szolgálja a fenntarthatóság iránti törekvést, hogy tapasztalati úton, a személyes tudás gyarapításával segíti elő a gyermekek számára a jövőről való gondolkodás és gondoskodás modelljeinek tapasztalását, a környezetért felelős életvitelt, az anyagi javak tekintetében a mértékletes és a takarékos szemléletmódot.

Cél:

- A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése.
- A közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, felfedeztetése
- változatos mozgásos és érzékszervi tapasztalatszerzések által.
- A környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi-cselekvő viszony kialakítása
- (élménypedagógia módszerek alkalmazásával).
- A környezetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A változatos tevékenységek során a gyermekek készségeinek, képességeinek alakítása,
- személyiségük formálása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki érdeklődés kielégítéséhez, a tapasztalatszerzési lehetőségekhez megfelelő hely, idő, eszköz és élmény biztosítása.
- A spontán és a tervezett, szervezett irányított tapasztalatszerzések, megfigyelések, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékok segítségével a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlása.
- A környezet, a természeti jelenségek megismerésében, megértésében, az összefüggések felfedezésében a gyermekek segítése, ok-okozati összefüggések megláttatása, beszédértés, nyelvi kifejező készség, értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermekek szociális érzékenységének formálása.
- Önálló véleményalkotásuk segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és környezet alakításában.

- Környezetvédelemmel kapcsolatos alapvető szokások kialakítása, tevékenységek megismertetése a gyermekekkel.
- A környezetbarát életvitel megalapozása, az emberi és tárgyi környezethez, a természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulásának segítése, a természet védelmére, szeretetére nevelés a családok bevonásával.
- A környezet és a természet törvényeivel harmonizáló értékrend kialakítása.
- A szülőföld, az itt élő emberek, hazai tájak; a község építészeti, történeti, természeti jellemzőinek, értékeinek, adottságainak szokásainak megismertetése, megszerettetése; hagyományápolás.

Tartalom

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemezőiket „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják teljes nevüket, lakcímüket, családtagjaik nevét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat, gyakorlottak az elemi gyalogos közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, csoportosítani tudják megadott szempontok szerint.
- Szívesen bekapcsolódnak a környezeti tevékenységekbe, cselekvő, aktív részvétellel.
- Érzelmi nyitottság, befogadás, érdeklődés jellemzi őket a természeti és társadalmi környezettel kapcsolatban.
- Megkülönböztetik az évszakokat, ismerik jellemző jegyeit, tudják, hogyan következnek egymás után.
- Felismerik a napszakokat.
- Néhány elemi összefüggést felismernek a természeti jelenségekben.
- Felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket.
- Ismerik az időjárás és a növények fejlődése közötti kapcsolatot.
- Felismerik környezetük növényeit, elvégzik gondozásuk egyszerű műveleteit.
- Ismerik a háziállatokat, madarakat, vadon élő állatotokat, azokat különböző szempontok alapján csoportosítani tudják.
- Óvják zöld környezetüket, az ismert védett növényeket, és erre másokat is figyelmeztetnek.
- Szeretik és védik az állatokat, megóvják élőhelyüket, életfeltételeik javításában tevékenyen részt vesznek, így segítve fennmaradásukat. (pl.: madárvédelem)
- Az óvodában elsajátított erkölcsi normáknak megfelelően viselkednek a közvetlen és a távolabbi környezetben egyaránt.

Matematikai tapasztalatok szerzése

A matematikai képzetek, elemi szintű fogalmak és a matematikai gondolkodás kialakítása már az óvodás korban elkezdődik. A matematikai ismereteket nyújtó lehetőségek átszövik a gyermekek mindennapi életét. Legfőbb színtere a játék, hiszen a matematikai nevelés olyan

játékok sorozata, melyek gondolkodásra, cselekvésre készítik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által.

Az óvodában a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az optimális fejlődés érdekében a spontán helyzeteken kívül tervezett, irányított tapasztalatszerzési lehetőségeket is biztosítanunk kell számukra.

Cél:

- A matematikai jellegű tevékenységekhez való pozitív viszonyulás kialakítása.
- A játékos matematikai tevékenységek során fejlődjenek megismerési képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékok során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Matematikai tartalmú játékok, tevékenységes tervezése, szervezése, kezdeményezése, a gyermekek önálló tapasztalatszerzésének elősegítése.
- A gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek megteremtése, a problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére való ösztönzés.
- Matematikai fogalmak, kifejezések megismertetése a gyermekekkel.
- A matematikai fogalmak megértéshez szükséges képességek fejlesztése: az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- Logikai alapműveletek gyakoroltatása: tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválogatása, sorba rendezés...; logikai ítélőképesség fejlesztése.
- Az elemi számolási készség optimális fejlődésének elősegítése, logikus gondolkodás megalapozása.
- Térbeli és síkbeli viszonyok tapasztaltatása
- Geometriai tapasztalatok szerzésének biztosítása

Tartalom:

A tagintézmények a tevékenység tartalmában megmutatkozó egyedi jellemzőiket „A székhely, illetve tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Differenciált fejlesztés

- komplex megfigyelési alkalmak biztosítása
- a gyerekek egyénenkénti megismerése, képességek, erősségek, gyengeségek felismerése
- egyéni megfigyelések támogatása, irányított beszélgetések
- gyakorlás lehetősége egyéni igény és fejlődési ütem szerint
- önálló véleményalkotás, következtetési képesség támogatása

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak felismert problémák megoldására.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.

- Becsléseket- méréseket végeznek, szívesen kísérleteznek, elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, megnevezik, tudnak analizálni, szintetizálni, általánosítani.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb-rövidebb, több-kevesebb, alacsonyabb-magasabb, sok-kevés, semmi-valami, szélesebb-keskenyebb, könnyebb-nehezebb, vastagabb-vékonyabb, ugyanannyi, ugyanolyan...)
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle nagysága, színe, elrendezése alapján is.
- Helyesen használják a tőszámneveket legalább 15-20-ig, a sorszámneveket legalább 10-ig.
- Vonalakat, síkbeli térformákat, geometriai alakzatokat megneveznek, térben jól tájékozódnak.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- Azonosítani tudnak különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek másolással megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is.

Az óvoda kapcsolatai

Kapcsolat a családokkal

Alapelveink

- Elismerjük és tiszteletben tartjuk a családi nevelés elsődlegességét. Egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítására törekszünk.
- A családok életvitelét és nevelési módszereit előítéletektől mentesen fogadjuk.
- Minden családdal igyekszünk megtalálni az együttműködéshez szükséges megértő, egyéni hangvételt.
- Azt valljuk, hogy a nevelési problémák okainak feltárása csak az első lépés, az igazi feladat a szülők és a gyerekek számára egyaránt megnyugtató megoldás megtalálása.
- A gyerekekről adott tájékoztatásunk tapintatos, ugyanakkor reális legyen.

Cél:

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával erősítjük a jó partneri viszonyt, elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét, kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó, toleráns magatartás.

Együttműködésünk formái:

- Családlátogatás

A mindenkori szülői igényeknek megfelelően, az óvodába lépést megelőzően történik azzal a céllal, hogy a gyermekekkel otthoni környezetben ismerkedjünk meg és tapasztalatokat szerezzünk a családi háttérrel.

- Szülői értekezletek, megbeszélések

A gyerekek fejlődését elősegítő év eleji szülői értekezlet a tervekről és a házirendről, szervezési feladatokról ad tájékoztatást. A gyerekek fejlődésének, képességeinek alakulásáról folyamatos tájékoztatást adunk.

- Fogadóóra

Előre egyeztetett időpontban, akár a szülő, akár az óvodapedagógus kezdeményezésére, attól függően, hogy hol jelentkezik vagy hol erőteljesebb a probléma a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

- Munkadélutánok

Az ünnepi előkészületeknek az a formája, amikor a gyerekek, szülők, óvodai dolgozók közösen készülődnek az ünnepre.

- Közös rendezvények

Olyan események, ahol a szülők, gyerekek, óvodapedagógusok, dajkák együttléte jó alkalmat kínál egymás jobb megismerésére, szabadidő hasznos eltöltésére (csoportok által alkalmanként szervezett kirándulások, ünnepek).

- A szülői vélemények kérdőíves felmérése

Konkrét vagy általános kérdések az óvoda működésével, a szülői elégedettséggel kapcsolatban.

Óvoda - bölcsőde

Intézményünk egy többcélú intézmény, az óvodai csoportok mellett Simontornyán egy bölcsődei, Pincehelyen egy mini bölcsődei csoportunk is van. Együttműködésünk mindkét helyen szoros, hiszen egy épületben helyezkednek el óvodáink és bölcsődéink. Kölcsönös információval látják el egymást a kollégák. Ezt fontosnak tartjuk, hiszen így már a korai kisgyermekkortól megismerjük a gyermek fejlődését, a családi háttérrel is tájékozódhatunk. A kisgyermeknevelők nagyon fontos információkat adhatnak az óvodapedagógusnak a gyermek szokásairól, fejlődéséről, így megkönnyítve az óvodai befogadást.

Az óvoda és iskola kapcsolata

Az iskola pedagógusaival együttműködő partnerkapcsolatot alakítottunk ki. Az óvoda - iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködő, kapcsolatteremtők legyenek, és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenet minél zökkenő-mentesebb legyen.

Az év elején a munkaterv részeként rögzítjük az óvoda-iskola kapcsolattartásának rendjét. Az óvodába, iskolába járó gyermekeknek közös programot szervezünk.

A zökkenőmentes átmenet érdekében

- megismertetjük a gyermekekkel az iskola épületét, helyiségeit,
- részt veszünk az első osztályosok óráin.
- a leendő tanító meglátogat bennünket az óvodában, igyekszik jó kapcsolatot kialakítani a gyerekekkel.
- szülői értekezleten tájékoztatja az iskolába készülő gyermekek szüleit pedagógiai elképzeléseiről, módszereiről, az iskolába lépés teendőiről.

Kapcsolat a társulás tagintézményei között:

A társult intézmények óvodái között jó kapcsolatot sikerült kialakítani. A kapcsolattartás kulcsszereplői a tagintézmény vezetők, akik a mindennapi dolgokért felelősek és biztosítják az folyamatos információ áramlást. A helyi sajátosságok meghagyása mindannyiunk szerint kiemelkedően fontos a szükséges mértékű egységesség megteremtése mellett.

Kapcsolattartás formái:

- Vezetőségi értekezletek szükség szerint, de évente legalább 2 alkalommal
- Facebook csoport működtetése a vezetőtársak közötti kommunikáció segítésére
- Személyes látogatások, szakmai rendezvényeken való aktív részvétel a pedagógusok részéről
- Nevelés nélküli munkanapokon közös szakmai program szervezése
- Egymás jó gyakorlatainak megismerése, tudásmegosztás alkalmanként

Fenntartóval:

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi. Folyamatosan figyelemmel kísérik az óvodában folyó munkát, vizsgálják a működés feltételeit, szükség esetén támogatják kéréseinket, pályázatainkat.

Kölcsönösen tájékoztatjuk egymást, a problémák megoldása érdekében egyéni megbeszéléseket folytatunk.

Egészségügyi szervekkel:

Kapcsolatot tartunk a védőnővel, orvossal, fogorvossal, családsegítő szolgálattal az egészséges életmód, egészségmegőrzés érdekében.

Az inzulinfüggő diabéteszes gyermek szakszerű intézményen belüli ellátása érdekében rendszeresen konzultálunk az egészségügyi ellátó rendszerrel. Az 1-es típusú diabéteszes gyermek ellátásának eljárásrendje az intézményi SzMSz mellékletében olvasható.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelésével kapcsolatban speciális eljárásrendet dolgoztunk ki, ami az SzMSz-ben található.

A kapcsolattartásunk formái:

- Alkalmankénti esetmegbeszélések
- Tájékoztató előadások szervezése a szülők részére
- Évenkénti orvosi vizsgálat minden csoportba
- Évenkénti fogászati szűrés

Pedagógiai Szakszolgálattal:

A Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának a munkatársaival, a TMPSZ Tamási Tagintézményével és a TMPSZ Paksi Tagintézményével pozitív, együttműködő kapcsolat kialakítására törekszünk. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségünket.

Kapcsolattartók köre:

- óvodapedagógusok
- tagintézmény vezetők
- intézményvezető

Együttműködésünk tartalma:

Nevelési Tanácsadóval

- Konzultációk a gyermekek fejlődéséről, eset megbeszélések
- BTMN diagnózis felállítása, fejlesztendő területek megjelölése
- További 1 évig óvodai nevelés javaslata
- Vizsgálatok megszervezése, szűrések lebonyolítása
- Szülők számára tájékoztató előadások szervezése, konzultációs lehetőség biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai vizsgálata, fejlesztési javaslat és intézménykijelölés, a beiskolázás segítése

Szakértői Bizottsággal

- Vizsgálat kérése, pedagógiai vélemény írása
- A gyermek sajátos nevelési igényével összefüggő szakvélemény megkérésére
- Az iskolai alkalmasság, felkészültség megállapítására; intézménytípus meghatározása, intézménykijelölés

Szakmai Szolgáltatókkal

Kaposvári Pedagógiai Oktatási Központ (POK)

Kapcsolattartó: intézményvezető

A kapcsolat tartalma:

- A POK éves munkatervének, továbbképzési tervének, havi programterveinek megismerése, az érdeklődés szerinti részvétel biztosítása
- Megjelenő igény szerint szakmai segítség kérése
- Szaktanácsadói támogatás igénylése
- POK munkatársak meghívása szakmai napjainkra
- Szakmai napok látogatása

Óvoda - Egyházak

A szülők mindenkori igényei szerint működünk együtt az egyházak képviselőivel, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait és az Országos Alapprogram ide vonatkozó irányelveit. Együttműködésünk támogatja az egyetemes emberi-, és keresztény értékek hangsúlyos jelenlétét a mindennapokban.

Az óvoda iskola előkészítő szerepe

Az óvoda nevelési rendszerünk szerves része, folytatja a család és a bölcsőde nevelő munkáját és új módon egészíti ki azokat. Az óvodába lépés pillanatától kezdve felelős azért, hogy a gyermekek személyiségének fejlődése megfeleljen a kor társadalmi követelményeinek és az együtt elért eredmények megalapozzák az iskolai nevelést. Az óvodai nevelés két szempontból képvisel értéket. Egyrészt megoldja az adott életszakasz feladatait; másrészt előkészít a következő életszakaszra. Meg kell becsülni az óvodáskor sajátos értékeit, szépségét és emellett segíteni kell a következő fejlődési szakasz, az iskolai tanulásra való érettség kibontakozását is. Helytelen lenne az óvodáskort csak az iskola - előkészítés szempontjából megítélni. Az átmenet egy hosszan tartó folyamat, nem csupán egyetlen évről van szó. Az óvodának tehát a teljes nevelési időszak alatt, de **különösen az utolsó évben** az iskolai tanuláshoz szükséges következő főbb tulajdonságokat és képességeket kell kialakítani, a szükséges fejlesztéseket elvégezni:

Testi képességek területén

- a mozgás összerendezettsége, jól fejlett mozgáskoordináció
- megfelelően fejlett finommozgások
- izomzat, állóképesség és teherbírás fejlesztése
- testséma, téri tájékozódás

Értelmi képességek területén

- érzékelés észlelés (auditív, vizuális, taktilis, egyensúly)
- kognitív szféra (analízis, szintézis, általánosítás, konkretizálás, azonosságok, következtetések, összefüggés megértés, számfogalom)
- pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, képzelet, kreativitás, problémamegoldó képesség)

Nyelvi képességek területén

- beszédkészség fejlesztése (érthető, folyamatos beszéd; megfelelő hangsúly és tempó; tiszta hangejtés,)
- megismertetjük gyermekeinkkel az udvariassági formák használatát és törekszünk azok minél gyakoribb használatára serkenteni őket.

Szociális érettség területén

- reális önismeret kialakítása
- önállóság fejlesztése
- önfegyelem fejlesztése
- kitartás fejlesztése

- munkatempó fejlesztése
- közösségbe való beilleszkedés, együttműködés képességének fejlesztése
- az irányítás elfogadásának, azaz a szabálytudatnak a kialakítása és fejlesztése
- feladattudat és feladattartás kialakítása és fejlesztése.

Együttműködés a sikeres iskolakezdés érdekében

Iskolával

Az együttműködés a két intézménytípus között a harmonikus átmenet egyik legfontosabb alappillére. Ahhoz, hogy valóban gyengéd átmenet valósuljon meg, a két intézménynek szoros együttműködés kialakítására van szükség.

Az együttműködés alapja a gyermekszeretet, a konstruktív pedagógusi hozzáállás.

Együttműködés módja:

- tanítók látogatása az óvodában
- óvodások látogatása az iskolában
- közös rendezvények, programok

Családdal

Az iskolába lépéssel kapcsolatban a család szerepe is lényeges, hiszen ezt az időszakot szorongás és izgalom kísérheti. Fontos, hogy a család odafigyeléssel, türelemmel és bátorítással forduljon a gyermek felé. A családokkal kialakított jó kapcsolatot kihasználva támogatni tudja az óvoda a családot a felkészülésben.

Ennek módjai:

- Egyéni beszélgetések, tanácsadás, tapasztalatcsere
- Szülői értekezlet a nagycsoportos szülőknek, ahol a tanító is részt vehet
- Védőnő, pszichológus, egyéb segítő szakember előadásának megszervezése

Fontos, hogy csak az a gyermek kezdje meg iskolai éveit, aki valóban megfelel, majd a teljesítmény-centrikus elvárásoknak és törésmentesen tud beilleszkedni az iskolai életbe. Az SNI-s és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beiratkozásáról az illetékes szakértői bizottság dönt.

A tankötelezettség megkezdésével (a továbbiakban: iskolakezdés) kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok 2020. január 1-től kezdődően hatályos rendelkezései irányadók:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- az általános köznevelési rendtartásról szóló 2016. évi CL. Törvény
- az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. Rendelet
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvétele kérdésében 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal dönt.

Az eljárás a szülő kérelmére indul. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, mint a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt, mellyel így módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik. A fejlődést nyomon követő nyomtatvány csatolása ugyanakkor nem kötelező.

A kérelem vonatkozásában a törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére a fent említett jogszabályokban, rendeletekben megfogalmazott eljárásrend, eljáró hatóság és jogorvoslat az irányadók.

További 1 évig óvodai nevelésben részesülő gyermekek iskolai életmódra felkészítése:

1.Módszerek:

- egyéni fejlesztési terv összeállítása,
- feladatmegosztás és együttműködés a segítő szakemberekkel (gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, pszichológus, konduktor)
- a napirendben rögzített beérkezési idő igazítása az iskolai napirendhez (reggel 8 órai beérkezés),
- beszédfigyelem, feladattudat, feladattartás szabályainak következetes betartatása,
- teljes önállóság biztosítása a tevékenységekhez szükséges eszközök használata terén

A sikeres iskolakezdés és továbbhaladás érdekében a tanköteles kor elérése után további 1 évig óvodában maradó gyermek fejlesztő pedagógus által vezetett egyéni, vagy mikrocsoportos foglalkozásokon vesz részt.

Tervezés, ellenőrzés, mérés, értékelés

Tervezésünk

az intézmény programjának megfelelően, éves tanulási tervre, tematikus tervre és heti-tervre van lebontva. Figyelembe véve a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítva a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Minden nevelési év tervezésekor megtörténik az intézmény tevékenységeinek, terveinek ütemezése, ami az éves munkatervben és más fejlesztési intézkedési tervekben rögzítésre kerül. Munkánk során az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, vetítő, számítógép, fényképezőgép) rendelkezésünkre álló tanulási és képességfejlesztő segédanyagokat célszerűen használjuk, és követendő mintát mutatunk a szülők számára, az együttműködés elősegítésére.

A nevelőmunka tervezésének legfontosabb dokumentuma az óvodai csoportnapló. Formája tagintézményenként eltérő, illeszkedik a helyi specialitásokhoz.

Az óvodai csoportnapló minden esetben tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődei ellátásban részesültek,
- a tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet,
- a hetirendet, napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat,
- szervezési feladatokat,
- tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- értékeléseket,
- feljegyzést a csoport életéről.

Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

E tevékenység fő feladata a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges termódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése.

A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése.
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció:

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Tartalmazza a gyermek anamnézisének, a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket, a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt. Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait, a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A gyermeki mérés értékelés feladatait a tagintézmények egyedi sajátosságaiknak megfelelően végzik.

Az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése, értékelése:

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető, a tagintézmény vezetők éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembe vételével valamint az intézmény öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló Intézkedési tervében foglaltak szerint.

Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük.

A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére.

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapidokumentumai képezik.

Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

Óvodavezető éves munkaterve és a tagintézmény vezetők éves munkaterve (nevelési programunk lebontása éves feladatokra)

Óvodavezető és tagintézmény vezetők beszámolója (a megvalósulás értékelése)

Csoportnapló az adott nevelési évben a gyermekcsoport nevelési terve (értékelése félévente), szokás –szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve,

Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv).

Külső ellenőrzés

Országos Pedagógiai- Szakmai Ellenőrzés

Célja: a nevelési intézmény szakmai tevékenységének és a pedagógusok munkájának általános pedagógiai szempontok szerint történő értékelése, ellenőrzése.

Fajtái:

- Pedagógus ellenőrzése
- Az intézményvezető ellenőrzése
- Intézmény ellenőrzése
- Komplex ellenőrzés

Az ellenőrzések ütemezését, az ellenőrzési tervbe bekerült pedagógusok körét az Oktatási Hivatal határozza meg és teszi közzé.

Speciális feladatok (inkluzív pedagógiai szemlélet- a gyerekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések)

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelése

Speciális feladataink a kiemelt figyelmet igénylő (a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a kiemelten tehetséges, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű) gyermekekre irányulnak. Alapelvünk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermek élete teljes értékű legyen.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek csoportjába a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és a kiemelten tehetséges gyermek tartozik.

Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű: beszéd fogyatékos, gyengénlátó, nagyothalló, mozgáskorlátozott és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek nevelése az intézmény Alapító Okiratában foglaltak szerint valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyerekeknek joga van a sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

Az óvodai nevelő-fejlesztő munkánk során a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Óvodapedagógusaink elfogadják, természetesnek tekintik, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekek járnak az óvodánkba.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. Az elvárásokat mindig a fogyatékoság, vagy fejlődési zavar határozza meg, figyelembe véve a gyermekek aktuális biológiai, pszichés szükségleteit, állapotát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását a fenntartó biztosítja, megbízási szerződés alapján megfelelő kompetenciával rendelkező gyógypedagógus (logopédus, konduktor-

szomatopedagógus, szurdopedagógus, tiflopedagógus), pszichológus végzi a fejlesztéseket a szakértői véleményben meghatározott óraszámban.

Alapelveink:

- minden gyermek fejleszthető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- Készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a fejlesztés rövid távú céljait, feladatait minden esetben a fejleszhetőségét tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- egyes területek kiemelkedő teljesítményének felismerése, pozitív megerősítése;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beszédfigyelmetes, gyengénlátó, nagyothalló, mozgáskorlátozott, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- egyéni fejlettségükhöz mértén, magabiztosan tájékozódnak közvetlen környezetükben, kommunikációjuk, mozgásuk, megismerő funkcióik, kognitív képességeik, önmagukhoz mértén megfelelően fejlett;
- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másságukat

Beszédfigyelmetes gyermek

Beszédfigyelmetes az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. A sérült beszédfejlődés, beszédzavar nagyban befolyásolja a gondolkodás és az ismeretszerzés minőségét, aminek következménye lehet az

egyenetlen értelmi fejlődés és a diszharmonikus személyiség, mely indokoltá teszi a szakszerű, személyre szabott segítségnyújtást.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a beszéd fogyatékos gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- gazdag nyelvi környezet biztosítása;
- egyéni haladás ütem biztosítása;
- a kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- a gyermek kommunikációs képességének fejlesztése;
- beszédértés fejlesztése, beszédészlelés fejlesztése;
- artikuláció fejlesztés előkészítése;
- a kognitív folyamatok, gondolkodási műveletek serkentése, a tapasztalatok verbális megjelenítésére ösztönzés;
- mozgás – ritmus - beszéd összerendezésének fejlesztése;
- dalok, mondókák elsajátítása járással, mozgással kísérvé;
- bábozás fejlesztő hatásának kihasználása;
- mozgásfejlesztés- testtudat kialakítás, téri tájékozódás, mozgáskoordináció, nagymozgások és finommotorika, lateralizáció fejlesztése.
- önbizalom erősítése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a logopédussal.

Látássérült (érzékszervi fogyatékos) - gyengénlátó gyermek

Látássérült az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít. A látássérült gyermek az óvodai nevelés szempontjából integrálhatóan nevelhető: vak, aliglátó és gyengénlátó lehet.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a látássérült sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a látássérült gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulásának elősegítése;
- önkiszolgálás terén életkorának és sérültségének mértéke szerinti önállóságra nevelés;
- a tárgyak és helyük megismertetése, környezetük valóságghú megismerése;
- megfelelő játék, játékidő, játékeszközök biztosítása
- látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- biztonságos téri tájékozódás kialakítása;
- a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és kéz tisztán tartása;
- a látásmaradványok használatának megtanítása, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság fejlesztése, kézügyesség fejlesztése, a környezet vizuális megismerése;

- térbeli tájékozódás elősegítése a látás felhasználásával;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a tiflopedagógussal.

Enyhe fokban hallássérült (érzékszervi fogyatékos) - nagyothalló gyermek

Hallássérült az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít. A nagyothalló gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a nagyothalló sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a hallássérült gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- tárgyi feltételek biztosítása;
- nyelvi kommunikáció megalapozásának, megindításának segítése: a kommunikációs igény és tevékenység folyamatos erősítése;
- a beszédértés segítése, szókincsfejlesztés;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a szurdopedagógussal.

Mozgáskorlátozott (mozgásszervi fogyatékos)

Mozgásfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Az ilyen jellegű fogyatékoság is egyénenként különbözik, tehát csak egyénre szabott fejlesztés alkalmazható.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a mozgáskorlátozott sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- a gyermekcsoport felkészítése a mozgáskorlátozott gyermek fogadására; közösségi nevelés, empátiára, toleranciára, egymás elfogadására nevelés;
- kiemelt feladatunk a hátrányok csökkentése, az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés;
- a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás-, és élettér biztosítása;
- az önállóságra nevelés elvének biztosítása; önellátás, önkiszolgálás fejlesztése;

- a gyermek aktív bevonása a mozgásos tevékenységekbe, sikerélmény biztosítása;
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése;
- testtudat kialakítás, téri tájékozódás, mozgáskoordináció, nagymozgások és lateralizáció fejlesztése;
- manipulációs tevékenységek biztosítása, a finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése;
- a gyermek nyelvi-, kommunikációs képességeinek fejlesztése;
- kognitív funkciók erősítése, képességek fejlesztése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése;
- együttműködés a konduktorral, mozgásterapeutával.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek

Egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő kisgyermek az a gyermek, akit a szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A pszichés zavarok kísérő tünetei lehetnek a beszéd- és nyelvfejlődési zavarok, illetve ezek a nehézségek akár egymásból következhetnek is, illetve halmozottan jelentkezhetnek a kisgyermeknél.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.

Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

A hatékony fejlesztés szakmai teamben és szülők aktív bevonásával lehetséges.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő sajátos nevelési igényű gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- közösségi tapasztalatszerzés biztosítása, hatékony kommunikáció megalapozása
  - az egyéni képességekhez mért differenciált elvárások, illetve elfogadó, az eredményeket értékelő környezet biztosítása (pozitív megerősítés).
- emocionális-szociális képességek fejlesztése: együttműködés, konfliktus kezelés
- kognitív képességek fejlesztése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- együttműködés a pszichológussal, egyéb a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése az óvodában szakértői vélemény alapján történik.

Speciális fejlesztésüket fejlesztőpedagógus végzi.

Alapelveink:

- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- szocializációt, kommunikációt serkentő eljárásokkal a gyermekek alkalmassá váljanak a társas együtt élésre, a közösségi szabályok betartására;
- Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- A pozitív tulajdonságokra építve készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a BTMN gyermekegyéni, differenciált fejlesztése;
- speciális módszerekkel (pl. drámajátékok segítségével) a gyermekek közösségbe való beilleszkedésének, viselkedésének, segítése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok fejlesztése;
- együttműködés a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban, képesek betartani a társas együttélés alapvető szabályait;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másságukat.

A tehetséges gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodában elsősorban tehetségígéretekről beszélünk.

Tehetségígéretetek azok a gyermekek, akiknek személyisége, valamely képessége, tevékenysége reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában, néha meghökkentő teljesítményre képesek.

A tehetség beazonosítása az óvodában a megfigyelés módszerével történik. Az óvodapedagógusok a gyermek Fejlődési naplójába rögzítik tapasztalataikat. Nincs egyértelmű definíció vagy mérőszám arra vonatkozóan, hogy egy kisgyermek megnyilvánuló adottságai mikor számítanak különlegesnek

Célunk:

Ablakokat nyitni a tehetséges gyermek előtt a világra, ráébreszteni arra, hogy mennyi érdekes dolog van, amivel foglalkozhat, mindeközben biztosítani az érzelmi egyensúlyt, hiszen a tehetséges gyermek is elsősorban gyermek.

Továbbá a kiemelkedő alkotókészséggel, kreativitással, képességgel rendelkező gyermekek személyiségének, optimális fejlődésének az elősegítése, hatékony tehetséggondozásának megvalósítása.

Tehetséggondozás óvodánkban:

A kreatív, tehetségígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik:

Óvodai csoportjainkban a napi tevékenységekbe ágyazva:

Óvodapedagógiai munkánk során a kreatív, tehetségígéretes gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. A tehetséggondozás integrált formában, támogató légkör biztosításával, játék közben történik, a csoport naplóban és a fejlődést nyomon követő naplóban jelzettek alapján.

A kiemelkedő képességű gyermekek időnként lehetőséget kapnak óvodai szintű, esetenként városi eseményeken bemutatni tehetségüket (versmondás, mesélés, képalkotás, sport tevékenység, stb.). Hisszük, hogy a szülők tájékoztatásával, támogatásuk elnyerésével, a közös munkával hatékonyabban tudjuk megvalósítani tehetséggondozó feladatainkat, elképzeléseinket, és segítünk a gyermek képességeinek leginkább megfelelő iskola kiválasztásában is.

Kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozás keretében:

A tagintézmények „A székhely, illetve tagóvodánkenti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik a helyi tehetséggondozás módját.

A tehetséges gyermek korai jellemzői lehetnek:

- Pontos rövid és hosszú távú memória.
- Tapadó figyelem: az átlagnál sokkal hosszabb ideig képes figyelni.
- Gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs.
- Fejlett képzelőerő.
- Korai figuratív elemek megjelenése a rajzolás során.
- Korai alkotó tevékenység, kreativitás.
- A valóság és fikció korai megkülönböztetése.
- Eredeti humorérzékkel rendelkezik.
- Magánál idősebb játszótársakat preferál (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiket irányít).
- Absztrakt gondolkodás korai megjelenése.

- Saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése.
- Szenvedélyes érdeklődés, motiváció.
- Fejlett koordináció és finommotoros mozgás.

Feladataink:

- a gyermekekben rejlő „tehetségcsírák” felismerése, tehetségigéreték átlagon felüli adottságainak, kreativitásának, érdeklődésének felfedezése;
- -a tapasztaltak rögzítése a fejlődési naplóban, fejlesztés tervezése
- a tehetségigéretes gyermek napközbeni differenciált, dúsított foglalkoztatása;
- a fejlődés feltételeinek biztosítása (eszköz, anyag, hely, idő, stb)
- a gyereket olyan kihívások elé állítani, ami ösztönző és boldoggá teszi őt;
- együttműködési képesség, társas kapcsolatok, kommunikáció fejlesztése a tehetséges gyermeknél;
- a szülő segítése gyermeke nevelésében.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességei erősödnek, általános képességeik olyan szintre kerülnek, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai élet megkezdésére;
- képesek elfogadni a külső irányítást, képessé válnak az együttműködésre;
- fejlődik önismeretük, önkontroljuk;
- képesek a feladattartásra azokon a területeken is, mely számukra nem érdekes.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy gyám (együtt nevelő szülők esetén mindkettő) önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy gyám a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a hátrányos helyzet esetén meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem.
- Szűkös lakáskörülmények: kis alapterületű lakásban több személy él együtt.
- Egészségtelen lakhatási feltételek.
- A szülők alacsony iskolai végzettsége, olyan szakképzettség, amelynek nincs munkaerőpiaci értéke.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkoholizmus, játékszenvedély...).

- Család szerkezetének felbomlása (egyszülős család, elvált szülők, állami gondoskodásból kikerült gyermek...).
- A beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

Veszélyeztetettség:

Olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza;

- a szülő vagy a gondozó a gyermek fejlődését nem biztosítja.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás;
- a gyermek szexuális zaklatása;
- szülői felügyelet hiánya;
- elhanyagoló szülői magatartás;
- rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság;
- pszichés bántalmazás;
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás;
- indokolatlan hiányzás az óvodából;
- minimális jövedelem viszonyok.

Célunk:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítése;
- a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Feladataink:

- összetartó, a gyermeki szükségleteket értő és felismerő, szegregáció mentes pedagógiai szemlélet kialakítása;
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek életkörülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése;
- a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai élet szokás és normarendszeréhez;
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése az intézményvezetőnek vagy a Családsegítő szakembernek;
- érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezet biztosítása;
- az esetleges fejlődésbeli lemaradás okainak feltárása;
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése, tehetséggondozás;
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak
- szülők tájékoztatása a szociális, gyermekvédelmi támogatási lehetőségekről;
- együttműködés a segítő szervezetekkel.

Sikerkritériumok:

- A szülők bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, az óvodavezetőhöz.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek időben megkapják a segítséget.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járnak óvodába.
- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

Gyermekvédelem

Minden pedagógusnak alapvető munkaköri kötelessége a gyermekvédelmi feladatokban való aktív közreműködés.

Az intézményünkben a gyermekvédelmi munka irányítását, koordinálását az intézményvezető és a tagintézmény vezetők látják el.

A gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermekek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása.
- A gyermekek veszélyeztetésének megelőzése és megszüntetése.
- A gyermekek családban történő nevelésének a segítése.

Feladataink:

- A gyermek személyiségének, szociális háttérének megismerése.
- A szülőkkel konstruktív, együttműködő kapcsolat kialakítása.
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetben levő gyermekek kiszűrése, a fejlődésüket veszélyeztető okok felderítése, a káros hatások ellensúlyozása pedagógiai eszközökkel.
- Prevenációs tevékenységek végzése.
- Figyelemmel kísérjük a gyakori és indokolatlan óvodai hiányzásokat, különösen a tanköteles korúak esetében. A tartósan hiányzó gyermekek szüleit megkeressük, a hiányzás okáról indoklást kérünk. Igazolatlan mulasztás esetén a szülőket tájékoztatjuk a következményekről a házirendben leírtak szerint.
- A szülőket tájékoztatjuk a jogaikról és kötelezettségeikről, azokról a lehetőségekről, ahonnan segítséget, anyagi támogatásokat kaphatnak. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek szülőjét megilleti az a jog, hogy gyermeke óvodába járatásához – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint – anyagi támogatást kapjon.
- Tájékoztatjuk a szülőket az óvodai térítésmentes étkezés feltételeiről.
- Biztosítjuk a gyermeki jogok, az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód érvényesülését. A krízishelyzetben levő gyermek számára nagyobb érzelmi támogatást nyújtunk, esetenként kompetens szakember (pszichológus) segítségét kérjük.
- Az Alapító Okiratban foglaltak alapján egyéni szükségleteik figyelembe vételével integráltan neveljük a sajátos nevelési igényű gyermekeket, közreműködünk a biztosítjuk a speciális egyéni képességeik fejlesztéséhez a megfelelő szakemberek biztosításában.
- A pedagógus etikai normák és hatályos jogszabályok figyelembe vételével szükség esetén jelzéssel fordulunk a gyermekvédelem intézményeihez, fórumaihoz.
- A gyermekbalesetek megelőzése. (részletek: SZMSZ)
- Az intézményi óvó- védő előírások betartása. (részletek: SZMSZ, Házirend)

Fontos feladata tehát az intézménynek, hogy felismerje a problémát, keresse az okokat, nyújtson segítséget, illetve jelezzen az illetékes szakembereknek és hatóságnak, valamint e téren működjön együtt velük.

Nemzeti-, etnikai kisebbség nevelése

A kisebbségi óvodai nevelés hazánk egységes nevelési- fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatit. Nevelő-fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelveit. Mint ahogy társadalmunk, úgy az óvodatársulás településeinek lakossága is sokszínű: kulturáltságban, anyagi lehetőségeiben, nemzeti és etnikai hovatartozás tekintetében. Ez a sokszínűség jellemzi az óvodába járó gyermekeink családi hátterét is. A cigány gyermekek száma A Sárszentlőrinci és a Pálfaai tagintézményben meglehetősen magas, e két helyen folyik nemzetiségi nevelés.

Ünnepek, jeles napok, rendezvények az óvodákban

Ünnepek:

Sok gyermek életében az óvoda az első közösségi élmény a család után. Itt kezdődik el a szülőktől való elszakadás és ezzel együtt elkezdli érdekelni őket a világ és a közösség tagjai.

A családból hozott szokások nagyban meghatározzák személyiségüket és ebbe az ünnepekkel való találkozás is beletartozik. Az óvodai ünnepek, a hagyományok őrzése fejleszti a közösségi érzést, a valahová tartozás fogalmát. Szívesen mesélünk és részt veszünk tevékenyen a jeles napokban, hogy legyen a gyermeknek "személyes élménye", amit az óvodából és a családból hozott. Minden tagintézményünkben megemlékezünk a nemzeti ünnepekről, valamint olyan jeles napokról, mint a Madarak-fák napja, vagy az Anyák napja. Sok játékon, mondókán és dalon keresztül tanulják meg a gyerekek, hogy mit is ünneplünk. Óvodáink igyekeznek minél szívesebb programokkal felkelteni a gyerekek érdeklődését az ünnepek iránt, ha az ünnepi megemlékezés egy élménnyel párosul, biztosan maradandó emlék lesz a kicsik számára, amire nagyobb korukban is szívesen gondolnak vissza, ez pedig segít abban, hogy aztán később felnőttként is tartsanak bizonyos szokásokat, hagyományokat. Óvodánként más szokásrend alapján, az udvaron, külső helyszínen vagy szervezett külső programon vesznek részt a gyerekek, melyet az egyes intézmények a helyi sajátosságokhoz igazítanak. A lényeg, hogy személyes élményen keresztül kerüljenek közelebb az ünnepek lényegének megértéséhez. Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermekek és az óvodák életében. A közös élmények erejével megteremtjük a hagyományokat, és közel hozzuk a szűkebb és tágabb környezetünk eseményeit. Az ünnepekkel közvetítjük egyetemes és nemzeti kultúránk értékeit, a jeles napok kapcsán felidézzük a népi hagyományokat. Ügyelünk arra, hogy az ünnep és a mindennapok elváljanak egymástól. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplőbe öltözött gyerekek és felnőttek, a meglepetések, és az ajándékozás öröme. Az érzelmi ráhangolódást biztosítjuk az aktuális mesékkel, versekkel, dalokkal, játékokkal. Óvodáinkban az ünnepeket a szülők részvételével szervezzük és bonyolítjuk.

Jeles napok:

A jeles napok azok a napok, melyekhez állandó szokás, megfigyelés, vagy hiedelem fűződik. A jeles napok a nép ősi tapasztalataiból alakultak ki.

A népszokások olyan közösségi magatartási és cselekvésmódok, melyeknek a közösség tagjai alávetik magukat, mert megfelel az élő kulturális hagyományoknak.

Célunk: játékos formában tovább vinni a hagyományokat úgy, hogy azt a gyermekeink nyelvére lefordítva élmény formájában éljék meg a kicsik.

Rendezvények az óvodákban:

Minden óvodánkban a munkatervekben jelenik meg az óvodákra jellemző sajátos rendezvények száma. Az ünnep fényét emelheti a feldíszített óvoda, az ünneplő ruha, a meglepetések és a kölcsönös ajándékok, amit a csoportokban saját kézzel készítenek a gyerekek gyakran a szülők, családtagok bevonásával. A gyerekek érzékké, hogy az ünnep nemcsak óvodai esemény. Részt vesznek benne a körülöttük élő emberek is. Így átélhetik azt is, hogy mit jelent egy nagyobb közösség tagjának lenni. A gyerekeket megterhelő, esetleg szorongással járó szerepeltetést igyekszünk elkerülni. Az ünnep közös örömét a későbbiekben újra és újra felidézzük.

Az óvónők jóval az ünnep előtt közösen megtervezik a feladatokat. A gyermek számára az ünnep akkor igazán ünnep, ha az óvoda pozitív hatását a család megerősíti. Az ünnepek tényleges sikerének előfeltétele az átgondolt, alapos, előkészület. Ez az időszak, amikor megteremtjük a szükséges tárgyi és személyi feltételeket, kidolgozzuk az ünnep menetét.

Minden ünnep jellemzője, hogy rendkívüliséget hoz a hétköznapi sorába. Az ünnep, nevelési eszköz, amelynek beiktatása az óvodai nevelés folyamatába szükséges is.

Hozzá kell járulni a gyermek sokoldalú fejlődéséhez. Az ünnep pedagógiai hatékonyságát az adja, hogy a gyermekhez közelálló, gazdag, változatos formában sok örömet, vidámságot jelent. Elsősorban tehát a gyerek érzelmeire hatva fejti ki nevelő hatását.

Nemzeti hagyományok megismertetésére, a magyarságtudat, hazaszeretet alakítása

Nemzeti hagyományaink megismeréséhez minden óvodapedagógusunk hozzájárul. Versek mesék mondókák elmondásával, megtanításával színesítik a nemzeti ünnepeinket. Megismertetik a gyermekeket nemzeti jelképeinkkel, a tevékenységek és a tartalmak körültekintő megválasztásával formálják magyarságtudatukat, elkötelezettségüket szülőföldjük iránt. Ilyen alkalmakkor a szorgos kis kezek zászlókat, lovacskákat, kokárdát barkácsolnak minden csoportban változatos ötletek felhasználásával. Természetesen a magyarságtudat alakításának feladata nem csak a csoportszoba falain belül fontos, gyakran mennek a csoportok sétálni, zászlót tüzni, vagy egyszerűen megcsodálni a felkoszorúzott szobrokat, emlékhelyeket. Az óvodapedagógusok színes történetekkel és játékokkal színesítik a mindennapi megismerést. Hazánk hagyományainak ápolását olyan formában valósítjuk meg, hogy az a játék során élményt biztosítson, és emlékezetes maradjon gyermekeink számára. Célunk, hogy ismerjék meg a magyar hagyományos ünnepeink lényegét, hazánk nemzeti kultúráját és vegyék ki részüket a hagyományok ápolásából, ismerjék meg az ünnepekhez fűződő szokásainkat.

Feladatunk, hogy

- Ünnepeink, hagyományos értékeink megőrzése méltó módon, életkoruknak megfelelően történjék közös élmények, tevékenységek kapcsán.
- Óvodapedagógusaink néprajzi ismereteiket folyamatosan bővítik, igyekeznek szűkebb környezetük hagyományait, szokásait minél jobban megismerni.
- Hétfégi programokon, munkadélutánokon a családok együttműködő részvételével is biztosítunk lehetőséget a hagyományok felelevenítésére, életben tartására, továbbvitelére.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységi formákban:

Mese, vers, dramatikus játék	népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósolások, névcsúfolók, találós kérdések
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	mondókák, dalos játékok, néptánc, népdalok, hangszeres népzene
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfüzés, agyagozás, mézeskalács sütés, nemezelés
Környező világ tevékeny megismerése	találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások
Mozgás	népi gyermekjátékok, ügyességi és sportjátékok

A hagyományörzés személyiségfejlesztő hatása:

- A néphagyományok ápolása megtanítja a gyermeket a magyarság tiszteletére, szeretetére.
- A néphagyományokkal kapcsolatos ismeretek segítik a dalok, mondák, versek befogadását, a zenei képességek és a vizuális kifejezőképesség fejlődését.
- Segítik az erkölcsi értékítéleteik alakulását.
- Formálja a közösségi érzést a közös tevékenységekkel, közös játékokkal, ugyanakkor segíti az egyéniségek kibontakozását, önállóságra nevel.
- Érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá válik.
- Megismerik és tisztelik a helyi szokásokat, hagyományokat, tárgyi kultúra értékeit.

A tagintézmények egyéni sajátosságait „A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése” című fejezetben részletezik.

Pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb rendelkezések

A pedagógiai program felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program bevéálásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- A törvényben megfogalmazottaknak megfelelően, ötévenkénti értékelés és felülvizsgálat, szükség esetén módosítás;
- Jogsabályi változás esetén;
- A nevelőtestület tagjainak többségének írásban történő kérése alapján /50 plusz 1 % fő esetén/;
- Továbbá a fenntartó valamint az intézmény vezetőjének és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén;

A módosított pedagógia program a jóváhagyást követően a tanév szeptember 1. napján lép hatályba.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, egy-egy példánya a következő helyeken minden érdeklődő számára megtekinthető:

- A Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde és tagintézményeinek hivatalos nevelői helységében
- Az intézmény hivatalos honlapján, www.vakbottyanovodak.hu címen

Fontosnak tartjuk, hogy a pedagógiai programot a szülőkkel széles körben, minden év szeptemberében az első szülői értekezleten megismertessük.

A székhely, illetve tagóvodánkénti sajátos arculat kifejtése

1. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Székhely intézménye, Simontornya
2. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Nagyszékelyi Tagintézménye
3. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pálfai Tagintézménye
4. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pincehelyi Vörösmarty Mihály Tagóvodája
5. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Sárszentlőrinci Tagintézménye
6. Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Tolnanémedi Tagintézménye

Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Simontornyai székhely intézményének helyi sajátosságait tartalmazó kiegészítés a Pedagógiai Programhoz.

Az egészséges életmód kialakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Szükséges továbbá az óvodapedagógusok egységes, modern egészségkultúráról alkotott felfogása és az, hogy az egészségnevelés mindennapos munkánk részévé váljon, és maga az óvodapedagógus is eszerint éljen, cselekedjen! A szokások a kisgyermekkortól kezdve alakulnak ki a szocializáció és a nevelés eredményeként. Kisgyermekkortól kezdve céltudatosan ki kell alakítani azokat a szokásokat, viselkedési formákat, amelyek alapját képezik a későbbi életszakaszokban egyre tudatosabbá vált egészséges életvitelnek. Az egészséges életmódra való neveléssel kialakított magatartás-formálást gyakorlati munkánkban az utánzásokon alapuló szoktatás és a gyermekek értelmi, érzelmi, akarati erőinek működtetésével, a napenkénti ismétlések, a rendszeres, folyamatos gyakorlás során erősítjük meg.

Cél:

Az óvodában eltöltött időben minden kisgyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétet szolgáló egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Egészségfejlesztésünk akkor lesz hatékony, ha teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét.

Feladat:

- a gyermek gondozása, testi –lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése; mozgáskultúra fejlesztése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmódra nevelés területei:

Egészséges táplálkozás: Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének szorgalmazását szolgálja. A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás. Az étkezést biztosító konyhánk igyekszik az egészséges táplálkozási szabályokat betartani, megfelelő minőségű étel előállításával, megfelelő mennyiségű és minőségű, általában szezonális gyümölcs és zöldség biztosításával.

Fő feladatunknak tartjuk a kulturált étkezési szokások kialakítását. Az étkezéshez ízlésesen megterítünk, kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan szolgáljuk fel, ezáltal a várakozási időt csökkentjük. Igyekszünk megkedveltetni a gyerekekkel az ízeket, intenzív rágásra ösztönözzük őket. Életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően kanál, kés, villa használatával ismertetjük meg őket. Fontos szabály azonban, hogy minden ételt legalább meg kell kóstolni. Boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekeket az alapélelmiszerekkel. Lehetőség szerint ellátogatunk gyümölcs és- zöldséges üzletbe, gyümölcs és- zöldség kertekbe. Megismerkedünk évszakonként a zöldségekkel, gyümölcsökkel. Beszélgetünk a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket kóstoljanak meg a gyerekek. Megismertetjük velük a helyes fogápolást. A gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Mozgás, mindennapos testnevelés: A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeink spontán használata egész nap folyamán biztosított gyermekeink számára. Mindennapos testneveléssel és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos szabad mozgást. Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink mozgástevékenysége jó hangulatú legyen, hogy a gyermekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk. Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására törekedtünk az udvaron és az óvodaépületen belül egyaránt. A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is. A mindennapi testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét. Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és szükséges. A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre. A mindennapi testnevelés középpontjában a sok mozgással járó játék áll.

Személyi higiéné Gondozási feladatok: A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük kialakításához. A testápolás szolgálja a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. Az óvónő a gyermek ápolása közben beszélgetessen a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Megfelelő óvónői magatartás mellett a segítő, beavatott és felelősséget viselő dajka közreműködésével a gyermekek megtanulják a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatát. Teremtünk meg a feltételeket ahhoz, hogy fokozatosan, egyre önállóbban végezhessek a testápolás teendőit. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit.

Az öltözködés: A gyermekek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel-és levehető legyen. Az óvónó kérje a szülőket, hogy többrétegűen öltöztessék gyermekeiket. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. (váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása)

A pihenés, alvás fontos eleme a gyerekek egészséges óvodai életrendjének. A gyermekek alvásiigényük egy részét az óvodában elégíti ki. A csoportszobát kiszellőztetjük. A nyugodt pihenés feltétele a csend és a biztonság, az óvónó gondoskodó jelenléte. Az elalvás előtti mesélés, halk és csendes dúdolgatás, altatódal, nyugalmat áraszt. Tekintettel vagyunk a gyermekek életkori különbségéből adódó és az egyénenként is eltérő alvásiigényükre. A gyermekek pihenését segíti, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az ágyba vitt játék puha és kellő méretű legyen. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik.

Egészséges, tiszta biztonságos környezet megteremtése: A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megőrzését, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát. Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermek személyiségfejlesztésében. Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet.

Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés. A csoportszobai, de különösen az udvari játékoknál, felhívjuk a gyerekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a sétán a biztonságos közlekedés szabályaira. Szükség esetén kirándulásra szülői segítséget kérünk.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata / főleg lányoknál /
- Folyékony szappannal való kézmosás
- körömkéfe igénybevétele szennyező tevékenység után
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata
- megfelelő orrfúvási technika, zsebkeendő használat elsajátítása

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos, mikro csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet és nyugalmat biztosítja, valamint lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A tevékenységek szervezésénél kiemelt jelentősége van

a komplexitásnak, a sok oldalú tapasztalatszerzés biztosításának. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Heti rend:

Napi rend:

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezése és időkeretei

- **A nevelés tervezését** meghatározzák az óvodai nevelés általános és egyedi feladatai. Figyelembe kell venni a gyermekcsoport összetételét, a családok szociokulturális háttérét, a gyermekek életkorát és egyéni adottságait. Az óvónő éves nevelési- tanulási tervet készít havi lebontásban heti tervezéssel.
- **Az éves nevelési tervben** rögzíti a gyermek csoport fontosabb adatait, év eleji és folyamatos megfigyeléseit (ismeretek, viselkedés, játék, beszéd, kapcsolatteremtés, önkiszolgálás, stb.). A nevelés céltudatos megtervezésével alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását szabályozó időkereteket.
- **A foglalkozási terv része a tematikus terv, és a napi vázlat, tevékenységi terv.** Ezekben tervezi meg az óvónő az elsajátítandó ismeretanyagot, nevelési célokat és feladatokat. Tervezőmunkájánál figyelembe veszi a gyermekek előzetes élményeit, tapasztalatait, ismereteit, életkori sajátosságait, egyéni szükségleteit. A gyermekcsoport adottságait és a feladatokat figyelembe véve differenciál.
- Az óvónő félévkor és év végén írásban jellemzi a csoport fejlődését. Az egyéni fejlődési naplóban a gyermekek fejlődését félévkor és év végén elkészíti.
- Ezek az eredmények visszajelzést adnak a tervezés tartalmi szintjéről, az óvónő munkájáról, és meghatározzák a további feladatokat.
- Az óvónő egész évben, folyamatosan, naprakészen vezeti a csoportnaplót.

A fejlesztés módszere:

A gyermekek fejlesztéséhez szükséges módszerek, eszközök és szervezeti formák megválasztása az óvónő egyéniségétől, a gyermekek képességeitől, az aktuális feladatoktól függ.

A tevékenységben megvalósuló tanulás:

Az óvodás korú gyermek önkéntelen tanul, amikor megfigyelve, utánozva mintát követ. Tapasztalataikat sajátosan dolgozzák fel, különböző eszközökkel tevékenykednek, gyakorolnak, szerepeket, szabályokat sajátítanak el. Ismereteiket tevékenységekbe ágyazottan, tapasztalásra építve gazdagítjuk. Az óvodai tanulás célja elsősorban az óvodás gyermek képességeinek játékos, önkéntelen fejlesztése, tapasztalatainak bővítése. Ahhoz hogy a tanulás hatékonyan megvalósuljon, szükség van a gyermek cselekvő aktivitására, a minél több

érzékszervet bekapcsoló tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítására, arra hogy a gyermekek a tapasztalataikat, ismereteiket megfelelő nevelési helyzetekben, folyamatokban kellő ideig gyakorolhassák.

Cél:

- Az óvodás korú gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése.
- Aktív közreműködéssel tegye lehetővé a környezetben való biztos eligazodást.
- Különböző probléma szituációk megoldásával segítse a gyermekek önálló ismeretszerzését, és a széleskörű gondolkodás fejlődését.
- A gyermekek gondolkodását, alkotó-, és feladatmegoldó képességét feladathelyzeteken keresztül fejleszteni.

Feladat:

- Az óvónő feladata megteremteni azokat a játékos helyzeteket, amelyben a gyermekek cselekvés közben szembesülhetnek a mindennapi élet feladataival, és játékukban tapasztalás során eljuthatnak a megoldáshoz.
- A szabad játékot előnyben részesítve, játékosan, a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire építve támogató környezetet teremtsen a pedagógus, ahol a gyermekek hibázásai, tévesztéseit korrekt és tapintatos módon kezeli, javítja.
- Olyan módszereket, szervezési módokat/munkaformákat tervez a téma feldolgozására, amelyek lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és aktivitásának fenntartására. Differenciált feladataival törekszik a gyermekek teljes körének bevonására. Differenciált feladatadással, pozitív megerősítéssel a feladatmegoldás örömeinek biztosítása, önbizalom fejlesztése.
- A pedagógus személyes mintaadása a kommunikáció bizonyos formáinak elsajátításához, a beszédkedv felkeltéséhez, a beszédöröm biztosításához.
- A felfedezés lehetőségének, örömeinek biztosítása a tevékenységek során.
- A gyermekek önértékelésének, énképének alakítása, fejlesztése személyre szabott folyamatos pozitív értékeléssel.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának és szabálytudatának fejlesztése.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és egyéb nehézséggel küzdő gyermekek személyre szabott, kiscsoportos fejlesztése, megsegítése.
- A pedagógus igyekezzon a gyermekekben felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés igényét, szükség szerint használja ki az IKT eszközök alkalmazásának lehetőségeit, szükség szerint mutassa be a gyerekeknek a hasznos, helyes felhasználás módját.
- A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a pedagógus a komplexitást alkalmazza és használja ki a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket.

Tevékenységben megvalósuló tanulás lehetséges formái:

- A tanulási folyamatokat a spontán játékos tapasztalatszerzést, játékos cselekedtetést kötetlen és részben kötött formában szervezzük, a hatékonyabb fejlesztés érdekében.
- Pedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés, tapasztalatszerzés, probléma megoldás egyéni, csoportos, mikro csoportos, projekt jellegű tevékenységek szervezése.

- Utánzásos tanulás, minta és modellkövetés magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés; játékos, cselekvéses tanulás;
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; gyakorlati problémamegoldás.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek, képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal kialakul bennük az igény, hogy a feladatot sikerrel oldják meg. Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása, fejlődik együttműködő képességük. Képesek megfelelni a közösségi élet legfontosabb elvárásainak, kialakulnak az együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítségadás, stb.) Hozzászoknak saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékelik egymás megoldásait. Célunk, hogy az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelmekkel. Ennek megvalósítása érdekében óvoda iskola átmenetet biztosító programot működtetünk az iskolával közösen.

Verselés mesélés:

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvoda egész napi életét, valamennyi óvodai tevékenységi formakeretében megvalósítandó folyamat. Szerves része oktató-nevelő munkánknak, mivel minden tevékenység lehetőséget kínál arra, hogy a gyermekek eljussanak a beszédmegértésig. Az anyanyelv és kommunikáció fejlesztése helyes mintaadással kiemelt jelentőségű az óvodai nevelésben. Ügyeljünk mindig a helyes nyelvi mintára, hogy minden helyzetben nyugalmat, biztonságot árásszunk a gyermekek felé. A játékos, többnyire mozgással összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermekek anyanyelvi neveléséhez, a nyelvi struktúrák elsajátításához. Az irodalmi alkotásokkal, a mozdulatok szavak egységével a gyermekeknek érzelmi élményeket nyújtunk, mely fontos a beszédnevelés szempontjából. Színesítse hétköznapijait, a sok szólás, közmondás, vers, mese és használjuk ezeket az egész év folyamán. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvéleményének kialakítására. Visszaigazolja szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a kisgyermek érzelmi biztonságban érzi magát. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A komplex fejlesztés során kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk a szemléltető eszközök, leporellók, bábok, képi megjelenítésre alkalmas eszközök használatának. Minden nap mesélünk, verselünk, énekelünk ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Az irodalmi élményt (mese, vers, találós kérdés) zenével, mozgással és manipulációs tevékenységgel kapcsoljuk össze.

Feladatunk:

- A gyerekek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítése. Ehhez segítő, megértő és befogadó környezet kell. Kezdetben fogadjuk el és támogassuk, segítsük a

gyermek egyéni kommunikációs formáit. Adjunk lehetőséget arra, hogy minden gyermek arról beszélhessen, ami érdekli, engedjük beszélni, legyünk nyitottak a gyermek mondanivalójának meghallgatására.

- Az óvodapedagógus figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig kapjanak választ a kérdéseikre. Dicsérje és biztassa a bátortalanabb gyermekeket a beszédre.
- A gyermeknyelvi tudata azokban az eljárásokban fejlődik, amelyeket a mondatok megértésére és reprodukciójára alkalmaz, ezért fontos feladat a pedagógus és a gyermek jó érzelmi kapcsolata, a pozitív élmények nyújtása.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a helyes nyelvhasználatra. Az utánzásnak az anyanyelv tanulásában, a beszédfejlődésben igen nagy szerepe van, ezért nagyon fontos a pedagógus helyes beszédmintája.
- Nem hagyhatjuk figyelmen kívül az óvodáskorú gyermeket vezérlő érzelmeket és a nagy mozgásigényt, mivel ezek is befolyásolják a nyelvi kommunikációs készség fejlődését és a fejlesztés lehetőségeit. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.
- Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
- Feladatunk a bensőséges légkör, a megfelelő helyszín, a ráhangolódás szokásainak kialakítása. Az irodalmi élménynyújtásnak lehet állandó helye, rituáléja, pl: mesegyertya, mesepárna, mesesarok. Ennek kialakítása a pedagógus feladata. A meséhez szükséges kellékek mindig álljanak a gyermek rendelkezésére. Legyenek jelmezek, melyekbe beöltözhetnek.
- Megismertetjük a gyermekeket a magyar népi mondókákkal, versekkel, mesékkel, igényes gyermekirodalmi művekkel. Ismerjenek meg kiszámolókat, találós kérdéseket, mondókákat, tréfás beugratókat, verses meséket, tapsolókat. Szervezzen színházlátogatást, ahol a gyermekek újfajta élményekhez juthatnak.
- A pedagógus gyarapítsa a gyermekek szókincsét, magyarázza meg a régies tájnyelvi szavakat.
- Meséljen a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, klasszikus és a kortárs irodalmi műveket egyaránt.

Tartalom:

A pedagógus a témának, évszaknak megfelelően, saját ízlése szerinti irodalmi alkotásokat válasszon, melyeket a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, különböző módokon (leporellon, bábozva, dramatizálva) közvetíthet a gyermeke felé. Kiscsoportban többnyire játékos mozgással kísért mondókákat, versiket, rövidebb láncmeséket meséljenek. Majd az gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, a középső nagycsoportosoknak hosszabb meséket, magyar népmeséket, kortárs alkotók meséit, verseit egyéb irodalmi alkotásait, a magyarság történetét bemutató egyszerűbb irodalmi alkotásokat mutassanak be a gyermekeknek a nemzeti ünnepeinkhez kapcsolódóan.

Kapcsolódás más területekkel:

Az óvodai foglalkozási típusok szinte mindegyikéhez kapcsolható egy-egy prózai vagy lírai alkotás, kihasználva a kapcsolódás lehetőségeit mutassuk be ezeket a gyerekeknek, szabad alkotás közben elevenítsük fel az ismert versikéset, mondókákat, ezzel is segítve a rögzítést.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szívesen és figyelmesen hallgassanak meséket, verseket.
- Önmaguktól is szívesen meséljenek.
- Meséljenek akár ismert vagy egy általuk kitalált mesét.
- Ismerjenek minél több mesét, versikét, mondókát, melyeket fel tudnak idézni bármikor.
- A velük történt dolgokat a játékban elevenítsék meg, maguk és a társaik szórakoztatására meséljenek, bábozzanak.
- Életkoruknak megfelelően választékosan érthető mondatokban beszéljenek, ismerjék az általuk használt szavak jelentését.
- Nézegessenek képeskönyveket, vigyázzanak a könyvekre.
- Mese szereplőit szívesen rajzolják le, a mesehősökkel kapcsolatos élményeiket rajzban, játékban, akár szóban tudják kifejezni.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzé szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, a kapcsolódás lehetőségeit más területekhez, évszakhoz, témákhoz, a gyermek tevékenységeihez, nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Cél:

- Hogy rávezessük, eljuttassuk a gyermekeket a zene szeretetére. Keltsük fel érdeklődésüket az éneklés, a zenehallgatás, a tánc iránt, formáljuk zenei ízlésüket, fogékonyságukat.
- A zenei anyanyelv megalapozása, az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezze a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Feladat:

- A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél több tevékenységhez. A pedagógus biztosítsa az alapvető feltételeket, hangszereket, zenei

eszközöket folyamatosan a gyermekek számára, hogy azt a maguk kedvére bármikor elővehessék.

- Minden lehetőséget használjunk ki a sokoldalú zenei hatás biztosítására, ezzel megalapozva a zene megszerettetését.
- Feladatunk, hogy oldott, nyugodt légkört biztosítsunk, adjunk lehetőséget a mozgásos énekes játékok gyakorlására a nap folyamán.
- A dalok választásánál vegyük figyelembe az életkori sajátosságokat. Válogassunk magyar népdalokból, népi játékokból, ismertessük meg a népi hagyományokat, más népek dalait, klasszikus műzenét. A mai modern zenei irányzatokból, más népek dalaiból is adjunk élményt, ízelítőt.
- Ismertessük meg az egyenletes lüktetést, a gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély közti különbségeket.
- Ismertessük meg a csend fogalmát, a különböző zajokat, a hangszerek hangját, egyszerűbb mozgásformákat. Használjanak ritmushangszereket.
- Énekelgessenek egyénileg és csoportosan.
- Alakítsuk ki helyes légzéstechnikát.
- Hallás utáni ismerjenek fel dalokat.
- Hallgassák figyelemmel az óvónő énekét, hangszer-játékát.
- Ismerjenek meg táncos, mozgásos motívumokat.

Tartalom:

Óvodai zenei nevelésünk irányait Kodály Zoltán zenei útmutatásai alapozzák meg. A zenei nevelés anyagát az óvodában a hat hang terjedelmű, egyszerű szövegű gyermekjátékok, népi mondókák, műzenei részletek alkotják. Az oktatási folyamatot a változatos módszerek felhasználása teszi korszerűvé. Az óvónő saját ötleteit is felhasználhatja. A többéves oktató-nevelő munka a módszerek ezer variációjából szövődik, az óvónőnek és gyermeknek egyaránt örömet szerez. A pedagógus szabadon választja meg a korosztályoknak megfelelő kötetlen, önkéntes formában a ringató, döcögtető, lovagoltató, a mondóka, dal, mozgásos játék, körjáték, gyermek tánc anyagát. Ezek elsősorban a magyar népzene elemei, kortárs művészeti alkotások, melyek fontos szerepet játszanak a gyermekek zenei képességeinek (ritmus, hallás, éneklés, mozgás) és a zenei kreativitásának alakulásában, alakításában. A zenehallgatás anyagánál a pedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is, ha van ilyen.

Kapcsolódás más területekkel:

A zenei nevelés minden óvodai tevékenységgel összekapcsolható, a komplexitás a zenei nevelés által a legjobban kialakítható. Az ismeretek és élmények összekapcsolása különösen az egységes esztétikai nevelésnél játszik fontos szerepet (irodalom, zene-mozgás, ábrázolás). Mozgással való kapcsolódás folyamatosan érvényesül, hiszen a dalos játékok, a mondókák mozgással való kísérése a mindennapi tevékenységeink fontos eleme, több érzékszerv egyszerre működésével, alakul ki a gyermek összehangolt mozgása. Mesedramatizálásánál, bábozásnál azonban, ahol a mesét vagy jelentet a gyermek ismeri, de megfogalmaznia neki kell, éneket talál ki, dallamot húz a mondanivalójára. Fontos az érzelmi neveléssel való kapcsolódás, a bábjátékokban a pozitív hős énekel, a negatív csak beszél vagy torzított hangon, énekelve morog, amellyel szívesebben azonosul gyermek, az tükrözi pillanatnyi érzelmi állapotát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Egyedül is tudjanak énekelni gátítások nélkül.
- Érezzék az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát, természetes tempóban tud járni.
- Tudjanak az évszakhoz, ünnepekhez kapcsolódó énekeket, dalokat, játékokat, mondókákat egyénileg és csoportosan.
- Önállóan kezdeményezzen énekes játékokat, rögtönözzön ritmust, mozgást zenére, dallamokat.
- Érzékelje a ritmus és az egyenletes lüktetés közötti különbséget.
- Szépen formálja az énekes játékok mozdulatait.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi és a fantáziavilág megismerését, feldolgozását, kifejezését, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. Az ábrázoló tevékenységek megszerettetésére, a vizuális látásmód fejlesztésére, az önkifejezés módjának megtalálására naponta nyílik lehetőség játékidőben folyamatosan.

Cél:

- A gyermekek személyiségének fejlesztése, igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására.
- Legyen a gyermek számára az ábrázolási tevékenység örömteli cselekvés, melynek során élményeit, saját fantáziavilágát, szabadon képi formában kifejezheti.
- Az íráshoz szükséges finommozgások, az írásmozgás koordináció kialakulásának elősegítése.

Feladat:

- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- Az óvodapedagógus biztosítsa az oldott légkört. Mindig legyen a gyermekek számára elérhető helyen elegendő eszköz. A játékidő alatt tegye lehetővé a szabad ábrázolást.
- Fejlessze képi gondolkodásukat, firkálástól, a rajzolástól, egyéni és a közös kompozíció készítéséig.
- Fokozatosan szoktassa a gyermekeket a nagy felületen alkotástól a finomabb mozgásokra, kisebb felületen való munkára.
- Bízassa a gyermekeket a színek, különös technikák, anyagok használatára.
- Ismertesse meg a műalkotásokat, népi iparművészetet, hagyományörzés során ismertessük meg a gyermekeket a hagyományos technikákkal.
- Vigyázzanak saját és társaik alkotásaira.
- Értékelés mindig a pozitívumokat, hangsúlyozó legyen és a saját érzéseit közvetítse, így formálja a gyermek ízlését.

Tartalom:

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek játszva ismerkedjenek meg az anyagokkal, eszközökkel, technikákkal, a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Megjelennek a képalkotás különböző lehetőségei a gyermeke mindennapi tevékenységeiben, szabad alkotásaiban, melyhez a technikákat szabadon választhatja meg a gyermek. Plasztikai munkák során ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, legyenek képesek a formák alakítására, gömbölyítés, lapítás, gyúrás technikájának alkalmazására. Szabadon használják bármikor a rendelkezésre álló eszközöket.

Kapcsolódás más területekkel:

Képi elemekkel fejezhetik ki érzelmeiket, érzéseiket, szabad alkotás során jeleníthetik meg saját képi világukat. A mese elemeit képi formában megjelenítve újraélhetik élményeiket, megjeleníthetik szorongásaikat, félelmeiket, oldhatják a feszültségeiket. A képalkotás a saját fantáziavilág megjelenítésére is alkalmas. Környezeti neveléssel összekapcsolva megismerheti a természet színeit, a színek változatos megjelenési formáit, árnyalatait. Saját környezetünket alkotásainkkal alakítva formájuk a gyermekek ízlését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan dolgozzanak, eszközeiket tartsák tisztán, rakják el a helyükre, vigyázzanak rá.
- Használják képalkotáshoz kedvenc színeiket, technikákat.
- Emberábrázolásban, fej, törzs, végtagok mellett részformák is jelenjenek meg.
- Képalakításnál igyekezzenek kitölteni a teret, ügyeljenek az arányokra, méretekre.
- Becsüeljék meg, ismerjék el egymás munkáját, szépen, tisztán dolgozzanak.
- Változatos formákat használjanak ábrázolás során.
- Ismerjék a színeket, árnyalataikat, keverési lehetőségeiket.
- Kéz izomzatuk alkalmassá válik az írásmozgás koordinációhoz, a ceruzafogáshoz, írás elsajátításához, kialakul a szem-kéz koordináció.

Mozgás

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdni. Az óvodai nevelésnek lényeges, mindennapi elemének kell lennie a mozgásnak. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív

fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. A mozgásos feladatok segítik az érzékelés, észlelés fejlődését, a testvázlat, a térbeli tájékozódás, a laterálisitás, a dominancia beérését. A feladatsorok javítják a gyermek koncentrációs képességeit, megalapozzák, segítik a figyelem jobb irányíthatóságát, a szerialitást, a ritmusérzék és a motoros kreativitás fejlődését. A mondókákkal, énekekkel kísért feladatvégzés során fejlődik kommunikációjuk és anyanyelvi készségeik. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos tevékenységeknek az integrált nevelésben, oktatásban a személyiségfejlesztő hatása igen nagy. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait. Lényeges a kellő motiváció, játékoság, az egyéni életkornak megfelelően, hogy a gyermekek örömet leljék a mozgásban, és szívesen végezzék ezeket a játékos tevékenységeket. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A mozgásnak mindennap szerepelnie kell a gyermek tevékenységeiben mindennapos torna, vagy irányított mozgásos tevékenység formájában.

Cél:

- A mozgásfejlesztés célja, hogy a mozgásos tapasztalatok, valamint ezek emlékképei segítséget nyújtsanak a magasabb gondolkodási műveletek végzésére.
- A mozgásos tevékenységek segítsék a gyermekek testi és értelmi képességeinek fejlődését, akarati tulajdonságaik alakulását, mozgáskultúrájuk alapozását.

Feladat:

- Alapvető feladat, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak. Lehetőség szerint minél több alkalmat szervezzünk szabadlevegőn. Fontos a megfelelő, kényelmes öltözk.
- A komplex testmozgások szervezése, melyek beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.
- A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- A pedagógus feladata biztosítani a mozgáshoz szükséges feltételeket (hely, idő, eszköz). A harmonikus összerendezett mozgás kialakulásának segítése érdekében használja a csoport adottságainak, a fejlesztés sikerességének eléréséhez a rendelkezésre álló eszközöket.
(Bordásfal, csúszda, bújócső, trambulín, greiswald padok, egyéb rendelkezésre álló eszközök)

- A testkép, testfogalom kialakítása, megerősítése.
- Az egyes érzékelési területek és ezek összehangolt működésének fejlesztése. Különös tekintettel a tapintás, testérintés, egyensúlyérzékelés, vizualitás összefüggésére.
- A térészlelés fejlesztése. Az alapmozgások koordinációjának fejlesztése.
- A két testfél mozgásának összerendezése.
- A mozgás segítségül hívása a beszédre való készletet felkeltése érdekében.

Céljaink, feladataink megvalósításához a Dr. Tótszőllősné Varga Tünde Mozgásfejlesztés az óvodában című fejlesztő programját alkalmazzuk.

Tartalom:

A testi képességek fejlesztése a torna foglalkozásokon és a mindennapi tornán kívül az egész nevelési rendszerben jelen van. Kora tavasztól késő őszig a szabadban is szervezünk mozgástevékenységeket. A mindennapos mozgás anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészítve azokat a természetes mozgások gyakorlásával (kúszás, csúszás, mászás, stb).

A foglalkozások tartalma:

- Játékok: - Szerep, utánzó, futó, szabály, küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés)
- Egyenes testtartás, vonal és köralakítás meghatározott irányokban
- Gimnasztika:
Szabadgyakorlatok: a mozgáskoordináció kialakítása érdekében kartartások, izomgyakorlatok, kar, lábmozgások, stb.
- Járások, futások:
- Természetes, speciális, utánzásos
- Irányváltómozgások
- Lassítás – gyorsítás
- Csúszás, mászás, kúszás, helyváltómozgások
- Szökdelések, ugrások:
- Helyben, haladva
- Akadályon le és fel
- Mozgásugrás, ugróiskola
- Dobások, hajítás labda gyakorlatok

Kapcsolódás más területekkel:

A mozgás a mindennapjainkat átszövi, minden tevékenységben megjelenik. A mesék dramatikus eljátszásához is elengedhetetlen a mozgás. A mozgás központi elem a komplexitás megvalósításánál is. A mondókákkal, versikékkal kísért feladatvégzés során fejlődik kommunikációjuk és anyanyelvi készségeik. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgás kapcsolatban van a külső világ tevékeny megismerésével, mert segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, alkalmazkodó képesség kialakulását. A zenei neveléssel, mert a dalos játékok, mondókák, énekek ritmusa segíti az összerendezett mozgások kialakulását. A közösségi neveléssel, mert a sokféle csoportos, együttes mozgásos játék segíti a közösségi magatartás alakulását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakul a gyermekek összerendezett mozgása, egyensúlyérzéke, nő a teljesítő képességük, kialakul a téri tájékozódásuk, térérzékelésük.
- Szeressenek mozogni, ismerjék, használják a tornaszereket.
- Önállóan, szívesen végezzenek különféle mozgásokat, alakuljon ki a mindennapos mozgás igénye.
- Tudjanak ütemtartással járni, gimnasztika gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Tudnak szökdelni váltott és páros lábon, akadályokat átugranak
- Szívesen bekapcsolódjanak a felnőttek és társaik által kezdeményezett játékba, tudjanak küzdeni a közös cél érdekében.
- A szabály-, fogó- és versenyjátékokban társaikhoz toleránsak, megértőek legyenek, tanuljanak meg nyerni és veszíteni.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztését, a külső világ tevékeny megismerésére nevelés komplex jellege segíti. A gyermek elsajátítja a tér és az idő tagolását, az ok és a következmény összetartozását, az élethelyzetek megoldását, a tájékozódást az emberi viszonyokban és a természet megnyilvánulásaiban. A külső világ tevékeny megismerése során nem csak a természeti és társadalmi környezetünkről nyújtunk ismereteket, hanem matematikai alapú tapasztalatszerzés lehetőségeit is kínáljuk a gyermekeknek.

A környezet megismerésére nevelésünk során az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel és a környezettel való ismerkedés és a természeti környezet alakítása, megóvása a célunk. A környezet- és természetvédelem alapja a környezet megismerése, szeretete rendben tartása, kímélése. Környezetét szerető, vigyázó, gondozó felnőtt csak abból a gyermekből lehet, aki megfelelő érzelmi viszonyt tart fenn környezetével. A környezettudatos viselkedés kialakítása során fontos hogy gyermekeinket megismertessük az állatok gondozásának fontosságával, a víz fontosságával, szerepével az természeti és társadalmi környezetünkben, földünk megóvásának fontosságával. Mindezek hangsúlyozására, megismertetésére alkalmasak a jeles napok köré szervezett projekt hetek, melynek tartalmi összeállítását minden pedagógus maga állítja össze a csoportja életkori sajátosságait figyelembe véve.

Környezetvédelmi jeles napjaink:

Víz világnapja: március 22.

Föld napja: április 22.

Madarak és fák napja: május 10.

Állatok világnapja: október 4.

Az egészséges életmódra nevelés során fontos kialakítani a morgás iránti igényt a gyermekekben,. Amennyiben lehetséges gyalogosan, vagy kerékpárral közlekedjenek, érkezzenek óvodába. Fontos hogy a gyermekek ismerjék meg a közlekedési eszközöket, funkciójukat. Ismerkedjenek meg a helyes gyalogos, kerékpáros közlekedés szabályaival. Mindezek kialakítása érdekében minden évben a rendőrséggel együttműködve segítjük a gyerekekben a kulturált, helyes közlekedési szabályok kialakulását.

Cél:

- A valóság felidézése során pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon a természethez, a szülőföldhöz, az ott élő emberekhez, a hazai tájhoz, helyi- és néphagyományokhoz, szokásokhoz. Ismerjék meg a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulják ezek szeretetét, védelmét.
- A környezettudatom viselkedés kialakítása, természet és környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakításának megalapozása.
- Balesetmentes közlekedés szabályainak elsajátíttatása.

Feladat:

- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Tegye lehetővé, hogy a gyerekek részt vehessenek a környezetük alakításában, rendezésében, szebbé tételében, segítse a tisztaság, a rend iránti igény kialakítását, vegye figyelembe önálló törekvéseiket és értékelje a közösen végzett munkáikat.
- A gyermekek élményszerűen tapasztaljanak kirándulások, séták, kísérletek, mérések, összehasonlítások, cselekvő játékok során. A tapasztalatszerzés lehetőségeit főként természetes környezetben valósítjuk meg –erdők, kertek házak, udvar, patak, rét, mező – erre a település adottságai és környezete lehetőséget adnak. Törekedjen a természetet ismerő, szerető, megbecsülő gyermekek nevelésére.
- Biztosítson olyan tevékenységeket a természeti környezetben, melyek felkeltik a gyerekek érdeklődését a természet védelme iránt, mutasson példát a szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás lehetőségeiről (komposztálás, barkácsolás pl. papír hulladékból)
- Hívja fel a gyermekek figyelmét a séták, kirándulások alkalmával a helyes viselkedésre, nyújtson lehetőséget arra, hogy személyes tapasztalatot szerezhessenek az állatok gondozásáról.
- A szokások kialakításába, a környezet megóvásába a szülőket is igyekezzen fokozatosan bevonni.
- A természeti, társadalmi témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermek képességét, eltérő fejlődési ütemét. Nagy gondot fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására, azok rendszerezésére, ezeken keresztül eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

- Balesetmentes közlekedésre nevelés kialakítása érdekében közlekedési projekthét szervezése a tavaszi időszakban.

Tartalom:

- A gyerekek mindennapi tevékenységeik során ismerkednek a környezetükkel. Spontán vagy szervezett formában, de tevékenységeken keresztül történnek a megismerési folyamatok.
- Tapasztalatokat szereznek a környezetükben fellelhető foglalkozásokról (orvos, eladó stb.)
- Séták, kirándulások alkalmával megismerkednek a gyalogos közlekedés szabályaival. Megfigyelik a közlekedési eszközöket (amire nincs közvetlen lehetőség azt könyvekből, filmről ismerhetik meg).
- Gyűjtik a természet kincseit.
- Megfigyelik a legfontosabb ismertetőjegyeket, hasonlóságokat, különbségeket, összefüggéseket. Észrevételeiket szóban is kifejezik.
- Az évszakokhoz kapcsolódó megfigyeléseket egyénileg és csoportosan végzik.
- Részt vesznek az udvar tavaszi – őszi nagytakarításában, a játéktároló rendjének megőrzésében.
- Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.
- Felismerik az időjárás és az öltözködés összefüggéseit.
- Segítenek a növények ápolásában, gondozásában kint és bent.
- Ismerik a ház körül élő állatokat, tudják a hasznukat.
- Az erdei, illetve vadon élő állatokat könyvek nézegetése és filmek segítségével ismerhetik meg.
- A gyerekek kirándulásaink, sétáink alkalmával tapasztalatokat szerezhetnek a vizek minőségéről. A víz világnapján látogatást teszünk a Sió partra, megfigyeljük annak állapotát, környezetét, folyásának irányát.
- Megtapasztalják a levegő tisztaságát pl.: télen jeget olvasztanak, a szennyeződés az edény falán látható. Tudják, hogy a bokrok, fák egyéb növények a levegőt tisztítják, vigyáznak rájuk.
- Tavasszal és nyáron öntözni, ültetni, gyomlálni segítenek, ősszel a lehullott falevelek összegyűjtésében vesznek részt. Anyák napján a közösen ültetett és gondozott virággal köszöntik a gyerekek édesanyjukat.
- Az állatokat élőlényként tisztelik, és nem bántják. Télen rendszeresen etetik a madarakat, otthonról hozzák az eleséget. Megfigyelik a csipegető madarakat.
- A szülők viselkedésmódja, környezethez való viszonya elsődleges mintaadó a gyermek számára. Óvodai nevelésünk segítő partnerei lehetnek a gyermekek szemléletmódjának kialakításában. Ők is ismerjék fel, hogy napjaink legfontosabb feladata a környezet és természetvédelem közös ügyünk.

Kapcsolódás más területekhez:

Az óvodai nevelés egész folyamatában érvényesül a környezettel való ismerkedés. A gyermek az őt körülvevő szűkebb és a tágabb természeti, társadalmi környezetéről, a környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól ismereteket szerez, ami segíti eligazodásukat, tájékozódásukat.

Hozzájárul a szülőföldhöz való kötődés kialakítását célzó elvek megvalósításához. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés kapcsolatban van az anyanyelvi, értelmi fejlesztéssel, neveléssel, mert a valóság megismerésekor számtalan lehetőség nyílik a beszéd fejlesztésére, a helyes viselkedés és a társas kapcsolatok alakítására késztet. Lehetőség nyílik a szociális tanulás lehetőségeinek kihasználására. A zenei fejlesztéssel, mert szülőföldünk népi hagyományainak, énekes játékaiknak megismerése szerves része a társadalmi környezetről nyújtott ismereteknek. A közösségi neveléssel, mert tevékenységeik útján kialakul a társak munkájának megbecsülése és az együttműködés képessége.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek a családjukról, legfontosabb szükségleteikről, kötelességükről és munkájukról.
- Rácsodálkozás és a felfedezés öröme kíséri a gyermek megfigyeléseit. A sok kellemes élmény hatására kötődnek a természethez.
- ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását, az elemi közlekedési szabályokat betartják, ismerik a közlekedés eszközeit, a helyes közlekedés szabályait.
- felismerik és megnevezik a színeket és azok árnyalatait
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészeket
- ismerik a napszakokat, évszakokat, illetve azok jellemzőit
- vigyáznak környezetük rendjére, alakítják és óvják azt, eligazodnak a növények és az állatok világában
- óvodáskor végére valamennyi kisgyerek tudja, hol helyezkednek el lakóhelyének fontosabb intézményei.

Matematikai alapú tapasztalatszerzés:

Lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermek korának és fejlettségének megfelelő matematikai ismereteket szerezzon, fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, mely révén a mindennapokban is könnyebben eligazodnak. A tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatában a gyermek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntes figyelmére építünk. A környezet mennyiségi és formai viszonyainak megismerése lehetőséget adnak a környező valóság formáival, mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. A matematikai alapú tapasztalatszerzés legfőbb színtere a játék, hiszen a matematikai nevelés olyan játékok sorozata, melyek gondolkodásra, cselekvésre készítetik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által.

Cél:

- A gyermek megismerő, problémamegoldó tevékenységek során olyan élményekhez jusson, amelyek segítik számára az érdekességek felismerését, az összefüggések meglátását, az igazság megtalálását.

Feladat:

- A pedagógus biztosítsa természetes környezetben a gyermekek tevékeny tapasztalatszerzését, az érzékelést, észlelést, megfigyelést, a probléma meglátását
- vegye figyelembe a gyerekek ötleteit, igényeit, aktuális élményeit

- ügyeljen arra, hogy a matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg
- fejlessze egyéni megismerő készségeket, problémalátó és megoldó képességüket
- nyújtson változatos lehetőségeket a geometriai formák megismerésére
- törekedjen a számfogalom előkészítésére
- segítse az irányok és az oldalúság elsajátításának folyamatát.

Tartalom:

- A gyerekek tárgyakat, személyeket, halmazokat hasonlítanak össze, választanak szét tulajdonságaik szerint, esetleg saját szempontok szerint.
- Sorba rendezzenek megnevezett tulajdonságok és felismert szabályosság szerint.
- A számfogalom megalapozására méréseket, összemérési feladatokat végezzenek mennyiségekkel, halmazokkal, egyéb egységekkel.
- Számlálgatják kincseiket, méregetsenek hosszúságot, magasságot, szélességet, űrtartalmat stb.
- Építései, konstruáló játékok során tapasztalatokat szereznek a geometria köréből, képesek felismerni a geometriai formákat.
- Utánozzák egymás tükörképének mozdulatait. Szívesen mozognak a tükör előtt, megfigyelik tükörképük mozgását.
- Gyakorolják az irányok felismerését mozgásokkal is (alá, fölé, elé, mögé, közé, jobbra – balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között) majd értik és használják azokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- képesek legyenek a matematikai jellegű problémák, helyzetek felismerésére, megoldására
- Értsék és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb-rövidebb, több-kevesebb, alacsonyabb-magasabb, sok-kevés, semmi-valami, szélesebb-keskenyebb, könnyebb-nehezebb, vastagabb-vékonyabb, ugyanannyi, ugyanolyan...)
- Helyesen használják a tőszámneveket legalább 15-20-ig, a sorszámneveket legalább 10-ig.
- Tudjanak mennyiségeket összehasonlítani, sorba rendezni, szétválogatni, párosítani, az elemek különféle tulajdonságai alapján.
- Legalább tízig tudjanak számolni
- Ismerjék a térbeli és síkbeli geometriai alakzatok tulajdonságait, vonalakat, síkbeli térformákat
- Ismerjék és helyesen alkalmazzák a jobbra – balra irányokat és a helyeket kifejező névutókat.

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI A SIKERES ISKOLAKEZDÉSHEZ

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetővé teszi a fejlettség szerinti iskolakezdést.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Nagyszékelyi Tagintézményének helyi sajátosságait tartalmazó kiegészítés a Pedagógiai Programhoz.

Település és intézmény bemutatása

Nagyszékely egy 400 fős zsáktelepülés Tolna megyében. Gyönyörű természeti környezetben, de a többi környező településtől meglehetősen elzártan dombok ölelésében bújik meg. Lakosságára hosszú ideig az előregedés volt jellemző, az utóbbi két évtizedben azonban kisgyermekes családok költöznek a faluba, akik általában önellátásra próbálnak berendezkedni, biogazdálkodással művelik kertjeiket.

Az óvoda egy vegyes életkorú csoporttal működik, a tárgyi és személyi feltételek adottak ahhoz, hogy a gyermekek harmonikus személyiségfejlődését biztosítani tudjuk, biztonságos, inspiráló, elfogadó, szeretetteljes környezet várja a csoportba érkezőket. Alapvetően fontosnak tartjuk a családokkal való együttműködést, a hiteles, nyílt kommunikációt, az egymás értékeinek megismerését, amivel jó partnerkapcsolat kialakítása a célunk a gyermekek érdekeinek érvényesülése érdekében.

Programunk pedagógiai és pszichológiai koncepciója

- A gyermek érzelmeinek, szemléletének, gondolkodásának stb. fejlődését nagy vonásaiban egyező időrend jellemzi, és sok az azonos jegy a hasonló korú gyermekek magatartásában is.
- Az életkorra jellemző fejlettségtől jelentős egyéni eltérések lehetnek.
- Minden gyermek egyedi, egyszeri és csak saját képességeinek vizsgálatával lehet meghatározni fejlettségi szintjét. Ez az egyéni képességfejlesztés kiindulópontja.
- A képességek fejlettsége az óvodáskorban elsősorban tevékenységben érhető tetten, és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony.

Az epochális tanulási rendszer

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

- a testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma,
- amelyben a 3-7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók,
- amelyben megőrizhetik autonómiájukat,
- önként, de egyszerre maximum nyolc gyerek vehet részt,
- elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

A tanulási tevékenység epochákban történik, környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem és matematikatanulás epochák vannak, melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl. évszak) határozza meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követi egymást. Egy epochába sorolt témakör (pl. őszi) anyagával több hétig (általában 3 hét) lehet foglalkozni folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozása mindig az egészből indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. Epochális feldolgozás eredményeként megszűnt az ismeret- és tapasztalatszerzés mozaikolása, foglalkozásokra szétválasztása.

A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tanulásban résztvevő gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg.

A gyerekek öntevékenyen vesznek részt a tanulásban, a folyamatos, egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépésről

lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket, képesek azonosságok, különbözőségek meglátására, általánosítására, konkretizálásra és adott vagy választón szempont szerinti osztályozásra.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen az ének-zene, mese-vers, ábrázoló tevékenység.

Éves tervezésünkben két alkalommal (karácsony előtt és húsvét előtt) 1 hetes szünetet tartunk az epochák között. Ilyenkor se matematika, se környezeti témát nem tervezünk, a többi óvodai tevékenységforma segítségével teremtjük meg az ünnepvárás hangulatát.

A témakör anyagát hetekre kell bontani úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a tapasztalatszerzés és világlátás általános elveit, az általánostól indulva, a részeken át vissza az egészig.

Az óvónők kötetlen, mikrocsoportos - osztatlan életkorú csoportokban - egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szerveznek, maximum 8 gyermek részvételével, négy napon keresztül, azonos témában, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.

A részvétel négy napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik, melyik napon vagy egy héten át hányszor vesznek részt megismerő tevékenységben. A negyedik napon az óvónő azokat is hívja, akik addig önként nem vettek részt, és 5-7 évesek.

A bevonás minden tevékenységre (mese, ének-zene, ábrázolás, matematika, környezet) vonatkozik. Helyes, ha az óvónő arra is felfigyel, ha egy gyermek soha nem vesz részt a tanulásban, és igyekszik az okokat megtalálni.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanulásnak fenntartott helyen naponta - megközelítően - azonos időben szervezzük.

Az óvónőnek ki kell alakítania a nyugodt tanulás feltételeit

- elmélyülten játszó gyerekcsoport
- jól átgondolt szokásrendszer (pl. halk beszéd, tapintatos viselkedés),
- célszerűen berendezett csoportszoba,
- viszonylagosan elkülönített tanulóhellyel.

Az epochális tanulási rendszer jellemzői, pozitívumai

Osztatlan életkorú csoportokban a fejlesztés egyaránt az egyéni fejlettségre épül. Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban, kivéve azokat, akik önként nem kapcsolódnak be, és tankötelesek. Számukra esetenként kötelezővé válhat a részvétel, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a szervezett tapasztalatszerzésből.

Az epochális tanulási folyamatban megsokasodott a beszédhelyzetek száma, ezáltal fokozódik a gyerekek beszédkedve.

A tanulás időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ

Az epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatosan gyakorlásra van lehetőség.

A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvónő szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Az epochális tanulási folyamatban (matematika, környezet benti feldolgozása) a gyermekek az óvónő által tervezett játékokon, játékos feladatokon, fejlesztő feladatlapon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tanulásban (5-8 fő), az óvónő minden gyerek tevékenységét külön-külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyerek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét.

Segítséggel vagy önkorigálással javíttatja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz, azaz szeressenek, akarjanak tanulni. A kudarc, sikertelenség azt a kíváncsiságot, érdeklődést oltja ki a gyerekből, ami az óvodáskor oly szembetűnő jellemzője, ha megfelelő tanulási feltételeket teremtünk számukra.

Az óvónő feladatai:

- A gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb örömteli megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik.
- Az óvónőnek pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.
- Az óvónő mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyermekekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.
- Tervezze tudatosan a tanulási helyzetet
- Biztosítson helyet, időt, nyugodt légkört
- Legyen birtokában az egész éves tematikus tervnek
- Egyéni képességek szerint differenciáljon az eszközökben, a feladatadásban, segítségadásban, a motiváció megválasztásában
- Jellemezze megosztott figyelem és figyelemkoncentráció egyaránt
- Alakítson ki interaktív és kommunikatív viszonyt, maga és a gyermekek között
- Feladatadása legyen változatos, egyénre szabott
- Kísérje figyelemmel és értékelje a megoldást
- Hibás megoldás esetén adjon lehetőséget az önellenőrzésre, önálló hibajavításra, vezesse rá a gyermeket a sikeres megoldásra
- Szabályt, az adott gyermekhez igazodva magyarázza bővebben, vagy röviden, egyszerűen
- Irányítása legyen ösztönző, pozitívan motiváló hatású
- Legyen következetes, a cél érdekében
- Az óvónő által teremtett légkör legyen szeretetteljes, meleg-korlátozó, előítélettől mentes.

Tapasztalat a tanulási tevékenységről

- Egyéni tanulásnál az óvónők mélyebben megismerik a gyermek egyéniségét, közvetlenebb kapcsolat alakul ki gyermek-nevelő között, ebben a tanulási rendszerben.
- Beszélgetés során oldottabb, szeretetteljesebb a légkör, nyitottabbá válnak az amúgy máskor nehezebben megnyilatkozó gyerekek.
- E tanulási rendszer módot ad a részképességek és ismeretek hiányának feltárásához.
- Az egyéni képességekre alapozó fejlesztés egyaránt alkalmas a hátránykompenzáció és a tehetséggondozás céljainak a megvalósítására.

A játék szerepe az epochális tanulási folyamatban

A gyermek a játékban tanul a legintenzívebben. Amikor játszik, a gyermekben emóciók zajlanak, erősödnek, képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugója. A játékban a gyermek általában aktív, belső motivációból eredő érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni, tevékenységére kitartás, elmélyülés jellemző. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi. A felfedezés öröme, a kísérletezés segíti a kreativitás fejlődését.

Ebből a felismerésből is következik, hogy az óvodáskorban a pedagógiai értelmezésű tanulást a gyermek számára játékokon keresztül kell szervezni, hogy a tanulásban is aktivizálhatók legyenek a fent jelzett folyamatok. Az epochális rendszerű tanulási folyamat erre épül. A gyermekek az óvónő által tervezett, elkészített szabályjátékok, játékfeladatokon keresztül ismerkednek a matematikával, dolgozzák fel a környezetről szerzett tapasztalatokat, ismereteket.

Egyértelműen el kell különíteni játékidőben a játszott és tanulási folyamatban felhasznált játékot.

Ezek a játékok a képességfejlesztés eszközei és módszerei is egyben. Olyan eszközök, amelyek együttesen magukban hordozzák a játék és a tanulás pozitívumait.

Az a cél, hogy a szenoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát szín, alak-látás, egész-rész összefüggésének helyes felismerése, formaészlelés (forma, méret, felület, nagyság) motoros fejlődés (szem- kéz koordináció), finommotorika fejlődése, a taktilis felismerés, térészlelést - a játékokon keresztül segítsük, hiszen ez alapfeltétele a magasabb rendű megismerő folyamatoknak, a sikeres iskolai tanulásnak.

A játékok a gondolkodási műveletek gyakoroltatását, az emlékezet, a beszéd és a figyelemfejlesztését szolgálják. A tanulási folyamatban a játékok, játékos feladatok vonzóvá teszik a tanulást a gyermekek számára, önként, belső motiváció hatására vesznek részt a folyamatban

A tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a tanulásban a kudarcot, ami a tanuláshoz, iskolához való viszony alakítása szempontjából rendkívül fontos.

Az epochális tanulási folyamat játékoságának jellemzői:

- Figyelemfelkeltő, motiváló játékeszközök használata, amely a tudásszintnek megfelelően nehezíthető, alkalmas a differenciálásra, mindemellett esztétikai érzéküket is fejleszti.
- Biztosítjuk az ingerszegény környezetből érkező, gyengébb képességű gyermek differenciált, korrekciós egyéni foglalkozását.

A kötetlenségről

A kötetlenség a gyermek számára önkéntességet, választási lehetőséget jelent a tevékenységek közül.

Eldöntheti, hogy:

- részt vesz-e a tanulási tevékenységben, vagy inkább tovább játszik,
- a hét melyik napján vesz részt és egy héten hányszor.

Az 5-7 évesek - akik tankötelessé válhatnak - csak akkor mehetnek el, ha elvégezték a feladatukat, feladattartás, szabálytudat erősítése, mint az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás.

A kötetlenséggel kapcsolatos szabályok:

- Az 5-6 éves gyermekekre jellemző a hangos beszédstílus, ezért tudatosan kontrolálni kell hangerejüket.

- Év elejétől folyamatosan szokják meg, hogy a tanulásra kijelölt helyen ne folytassanak más tevékenységet.
- Legyenek tekintettel foglalkozó társaikra, csendes játékkal, halk beszéddel!
- Váljon a gyerekek szokásává, hogy tanulás alatt kéréseikkel, problémáikkal nem zavarják a tanuló gyerekeket, és az ott lévő óvónőt, dajkától, másik óvónénitől kell segítséget kérni!

Módszerek, eszközök, munkaformák

Módszerek:

Szabályjátékok

A gyermekek önálló munkáján alapulnak. A szabályjátékokban a nevelési helyzetek mellett óriási lehetőség rejlik az idegrendszer összerendeződési folyamatának segítésére, megismerő tevékenység fejlesztésére a matematika, környezeti ismeretek, tapasztalatok alkalmazására.

Természetes környezet

Természetes környezetben és valóságos tárgyakon történő szemléltetés, bemutatás, irányított megfigyelés, 6-8 fővel, egyéni fejlettségi szint szerinti szempontokkal. Fokozza az eredményességet, ha

- minél több érzékszervet foglalkoztatunk
- változásaiban, fejlődésében (évszak, növények) láttatjuk a dolgokat,
- a szemléltetést cselekvéssel, beszélgetéssel, élmények felelevenítésével, esetleg magyarázattal, kérdésekkel kötjük össze,
- a gyermekeket is kérdésre ösztönözzük

Gyakorlás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás

A módszerek nem önállóan jelennek meg, a tanulási folyamatban összekapcsolódnak egymást erősítve, segítve a gyermek fejlettség szerinti befogadását.

Mindemellett beszélgetés, szakszerű, ugyanakkor az életkornak és fejlettségi szintnek megfelelő magyarázat.

Eszközök:

„Az epochális tanulás eszköze maga a környező valóság, a természetes környezet, a valóságos tárgyak, élőlények (állatok) és azok makettjeiből, képeiből, rajzokból készített játékeszközök, játékos feladatok.

A valóságról szerzett tapasztalat alkalmazásához készített környezeti játékok képei, rajzai, makettjei élethűek, színesek, nem tartalmaznak mesés elemeket.

A matematikai játékokhoz felhasznált formák változatosak, színesek. Követelmény, hogy az eszközök ne csak az ismeretek, tapasztalatok megszerzését, alkalmazását szolgálják, hanem a gyermekek esztétikai érzékét is fejlesszék."

Munkaformák:

„Frontális munkaformát ritkán, helyzethez igazítottan (testnevelés, ének) szabad alkalmazni.

Csoport- és páros munkaforma alkalmazása esetenként indokolt, például közös rajz, festés éneklés, mesehallgatás, vagy ha két gyerek együttesen old meg a tanulásban egy szabályjátékot.

Az epochális tanulási rendszerben a mikrocsoportos egyéni munkaformát kell alkalmazni rendszeresen. A mikrocsoport kis csoportot jelent, azt, hogy a szervezett kötetlen tanulásban (matematika, környezet, benti feldolgozás és ábrázolás) maximum 6-8 gyermek vehet részt. Míg a többi játszik. Ennyi gyerek számára van előkészítve hely az okosszőnyegen, tanulóasztalnál. Tapasztalat igazolja, hogy ennél magasabb létszám esetén már nem lehet megvalósítani az egyéni, individualizált munkát.

Az individualizált munkával a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik, az eredményesség érdekében

A mese- és vershallgatásban, éneklésben, táncban a résztvevők száma nem meghatározott.

Heti rend:

A hetirend az óvónő által szervezett fejlesztő tevékenységek napját határozza meg, kivéve a

- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az előbb említett gyermeki tevékenységformák a hét bármely napján, a gyermekek igénye szerint valósulnak meg.

A munka jellegű tevékenységek elvégzésére a csoportszobában pénteken kerül sor, a szabadban végzett munkák idejét az időjárás függvényében a hét bármely napjára tehetjük.

Környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem epocha

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Munka jellegű tevékenység
Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalom	Mozgás

Matematika tapasztalatszerzés epocha

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Munka jellegű tevékenység
Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalom	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalom	Mozgás

Éves tervezésünkben két alkalommal (karácsony előtt és húsvét előtt) 1 hetes szünetet tartunk az epochák között. Ilyenkor se matematika, se környezeti témát nem tervezünk, a többi óvodai tevékenységforma segítségével teremtjük meg az ünnepvárás hangulatát

Az epochális tanulásszervezés tartalma

Kétféle epocha alakítható ki:

- környezetismeret, - vele szorosan összekapcsolva környezetvédelem, munka, illem
- matematika tapasztalatszerzés

Mind a két tartalom a környező valóság összefüggéseinek, törvényszerűségeinek megismerését szolgálja.

A tanulás fő forrása mindkét epochában a gyermek saját tapasztalata. Kiindulópontja az egyéni fejlettség, célja az egyéni képességfejlesztés.

A külső világ tevékeny megismerése

Környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem

Cél:

A körülöttünk lévő természeti és ember által épített környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása. A gyermeki kíváncsiság kihasználásával a környező világ törvényszerűségeinek felfedezése, megismerése. A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás formálása.

Feladat:

- A környezet tevékeny megismerésének támogatás, élmények nyújtása
- Elegendő idő, hely, alkalom biztosítása a minden érzékszervet megmozgató tapasztalatszerzésre
- Közvetlen tapasztaláson alapuló ismeretszerzés biztosítása
- A gyermeki képességek fejlesztése egyéni bánásmód és differenciálás alkalmazásával
- A természetben tapasztalható törvényszerűségek, összefüggések felfedeztetése

- Az élőlények védelmére, a róluk való gondoskodásra nevelés
- Természeti és társadalmi értékek bemutatása, megóvásukra, tiszteletükre nevelés
- A közvetlen lakóhely (Nagyszékely) értékeinek megismertetése
- Társadalmunk és kultúránk alapvető értékeinek megmutatása, helyes viselkedésformák rögzítése, melyek segítik az eligazodást a világban

Óvodánkban a vegyes életkorú csoport nagy előnyöket jelent ezen feladatok megvalósításában.

A nagyok - a pedagógus mellett- példaként állnak a kisebb gyermekek előtt, akiket az utánzási vágy a példa követésére sarkall. Így hamar elsajátítják a helyes magatartási formákat, észrevétlenül válik sajátjukká egy sor ismeret, készség, képesség.

A környezeti neveléshez kapcsolódó természetes élethelyzetben megtanulják a gyermekek egymástól és az óvónőtől a helyes viselkedést, udvariassági szabályokat, segítségkérést a felnőttől stb. Az illem megkönnyíti eligazodásukat az életben.

A munka az adott témakörhöz kötődik, a tevékenységen keresztül történő tapasztalatgyűjtést és a munkára nevelést szolgálja. A gyermekek gondozzák a fűvet, virágokat ültetnek, locsolnak, havat söpörnek. Mindeközben a sok beszédhelyzet növeli beszédképességüket, kommunikációs képességeiket fejleszti. A beszélgetés kiemelt módszer. Nagyon fontos, hogy a gyermekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, tevékenységük mozzanatait fogalmazzák meg szóban is.

Beszélgessenek egymással, az óvónővel, de idegen felnőttel is, ha arra lehetőség nyílik. Jó kérdések segítségével, de önállóan fogalmazzák meg élményeiket, felmerülő problémáikat.

Az óvónők a környezetismeret feldolgozásához is készítenek játékot, melyet általában szabályjáték jellegűek, az ismeretek összegzését, alkalmazásuk gyakorlást teszik lehetővé. A ciklus lezárása után a játék elérhető marad, felnőtt felügyeletével, megfelelő helyen (asztalán) bármikor használható, amikor egy-egy óvodás igényli. Így az ismeretek újra és újra előkerülve nem vesznek a feledés homályába.

Öt környezet témakört dolgozunk fel:

- ősz (emlékezés a nyárra)
- tél
- közlekedés
- állatok
- tavasz

A témakörökhöz szervesen kapcsolódnak a természetvédelmi feladatok, a munka és az illem.

Óvodánkban a közlekedést kivéve mindegyik téma tanulmányozására remek lehetőség kínálkozik, mert a település és azon belül az óvoda szűkebb környezete is telis-tele van növényekkel, állatokkal az élő környezet tőlünk karnyújtásnyira van. A helyszíni feldolgozáshoz a feltételek ideálisak, a termi feldolgozást pedig az óvónő játékaik segítik.

I., II., IV. EPOCHÁ (ÉVSZAKOK) – ŐSZ; TÉL; TAVASZ

A falusi élet adottságaiból kiindulva kiemelten kezelt témakörök, a lehető legtöbb lehetőséget igyekszünk kihasználni arra, hogy a gyerekek tevékenyen részt vehessenek az önkormányzati

kertekben az őszi betakarításban, családoknál szüreti munkákban. Végezzenek hagyományos falusi munkákat.

- évszak, évszakok felismerése, megnevezése, összehasonlítása a legjellemzőbb jegyek alapján, egymásutánosságuk gyakorlása
- évszakra jellemző időjárás
- időjárás hatása növényre, állatra, emberre
- tevékenységek, munkák az évszakban, évszakokban
- játék, munka, sport - foglalkozások megismerése, pl. kertész, eladó, orvos, stb.

Évszakokhoz kapcsoló munkák:

- virágmaggyűjtés, fűgondozás
- kertgondozás,
- óvodakerti tevékenységek (magvetés, palántázás, gyomlálás, locsolás, betakarítás, komposztálás)
- levélprés folyamatosan
- hólapátolás

Egész évben: játszóterület növényzetének gondozása, megóvása.

Külön fejezetben foglalkozunk részletesen az intézmény környezeti nevelési tevékenységével.

Illem:

- köszönés
- bemutatkozás (kézfogás, tekintettartás)
- az utcán halkán beszélgetünk
- a járda egyik szélén megyünk, hogy ne akadályozzuk a forgalmat
- ismerősöknek köszönünk
- vendégvárás és fogadás illemszabályai
- a jó megjelenés szabályai
- ajándékozás szabályai
- viselkedés vendégségben, közösségi rendezvényeken
- helyes viselkedés a természetben, orvosnál, boltban, nyilvános helyeken

III. EPOCHÁ (Közlekedés)

Az epocha anyagának feldolgozását támogatja, hogy óvodánk részt vesz az ORFK-OBB által indított **Biztonságos óvoda** programban.

- gyalogos közlekedés szabályai, a hozzá tartozó legfontosabb fogalmak
- kerékpáros közlekedés és szabályai, fontos fogalmak, kerékpár kötelező felszerelése
- közúti jelzőlámpa és jelzőtáblák
- járművek megnevezése, csoportosítása (egyéni, vagy tömegközlekedésre használjuk, személy vagy teherszállító, emberi, állati vagy gépi erő mozgatja, földön-vizen-levegőben közlekedik, stb.)
- megkülönböztető-, és figyelmeztető jelzésű járművek

- munkagépek a közlekedésben

Várható eredmények óvodáskor végére:

- A gyerekek legyenek képesek helyes és helytelen viselkedési formák felismerésére a közlekedéssel kapcsolatban.
- Séták alkalmával, és képek segítségével önállóan keressenek megoldást a gyalogos és közúti közlekedésben előforduló problémahelyzetekre (pl. járdajavítás, útfelbontás, baleset).
- Figyeljék meg az időjárás és a közlekedés összefüggéseit (száraz, nedves, csúszós járda, úttest).
- Próbálkozzanak rövid, szóbeli megfogalmazásokra, ok-okozati összefüggések észrevételére, kifejezésére.

A közlekedési epochához kapcsolódó munka:

- A közlekedéssel kapcsolatos könyvek, társasjátékok átvizsgálása, segítség a javításban.
- Járda rendben tartása a megbotlások, megcsúszások megelőzéséért

Természetvédelem:

- A rossz állapotú járművek szennyezik a levegőt. Hogyan segíthetjük a levegőszennyezés elleni küzdelmet (fák, bokrok ültetése, épségük védelme, gyalogos közlekedés, kerékpározás, a tömegközlekedési eszközök igénybevétele)
- A szemetet ne dobálják le a földre, mert csúfítja a környezetet és balesetveszélyes is lehet.

Illem a közlekedés epochában:

- Köszönés az utcán, közlekedési eszközön
- Tudakozódás, segítségkérés felnőttektől
- Segítségadás másoknak
- Helyes viselkedés a tömegközlekedésben

V. Epocha (állatok)

- Állatok megfigyelése természetes környezetükben. Felismerésük, megnevezésük gyakorlása.
- Háziállatok és vadon élő állatok Magyarország erdeiben
- Állatok és kicsinyeik megnevezése
- Állatok csoportosítása, összehasonlítása különböző szempontok szerint (lakhelyük, külső jegyeik, táplálkozásuk stb. alapján)
- Háziállatok haszna, gondozása
- Távoli országok vadon élő állatai
- Gondoskodás télen a madarokról, vadakról (madáretetés a kertben, vadetetés az erdőn)

Munka az állatok epochában:

- Téli madáretetők készítése
- Madáreleségek gyűjtése

Környezetvédelmi tevékenység:

- A bogarakat, rovarokat nem tapossuk el
- Egész télen gondoskodunk állandó madarainknak megfelelő eleségről

Várható eredmények az óvodáskor végére:

A gyermek

- tudja az évszakok nevét, jellemzőit,
- tisztában van sorrendiségükkel
- tudja a napok nevét, sorrendjét, napszakokat
- ismeri a közvetlen környezetében lévő néhány épület funkcióját
- meg tudja nevezni a közlekedés eszközeit, csoportosítani tudja őket funkcióik, tulajdonságaik alapján,
- ismer néhány alapvető közlekedési szabályt (főként gyalogos és kerékpáros közlekedés)
- képes főfogalom alá csoportosítani az élőlényeket
- állatokat, növényeket csoportosít megadott tulajdonság alapján
- ismeri az alapvető növény, és állatgondozási műveleteket
- önként és örömmel vesz részt elemi természetvédelmi tevékenységben (pl. téli madárvédelem)
- a megismert kifejezéseket pontosan használja
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés fogalmát, módját, az újrahasznosítás lehetőségét
- ismeretekkel rendelkezik a komposztálás folyamatáról

Matematika tapasztalatszerzés

a környező világ azon tárgyainak tulajdonságával történő ismerkedést szolgálja, amelyekkel a gyermekek nap mint nap kapcsolatba kerülhetnek, játékok, vagy más tevékenységük folyamán.

A matematika tanulás célja:

Megteremteni annak lehetőségét, hogy játékos cselekvések során a gyermekek megismerkedjenek környezetük alapvető matematikai jellegű törvényszerűségeivel, alakuljon ki bennük a pozitív viszony a matematikához. Átérezhessék a felfedezés, rátalálás, felismerés, megértés, a tudás örömet. Lássanak meg összefüggéseket, fejlődjön ítélőképességük.

Feladatai:

- Változatos tevékenységek során történő tapasztalatszerzés biztosítása
- Egyéni megismerő képességek fejlesztése
- Logikus gondolkodás, kreativitás fejlesztése

Az óvónő feladatai:

- Inger gazdag környezet megteremtése a matematikai tartalmú tapasztalatszerzéshez

- Izgalmas, motiváló hatású, gondolkodásra készítő problémahelyzetek kialakítása
- Az érzékszervi változatosság biztosítása

Az 5 matematika epocha témakörei:

- Tapasztalatszerzés a környezet tárgyairól, tulajdonságairól
- Téri viszonyok tapasztalása
- Kiterjedések térben, síkban
- Tapasztalatszerzés tér- és síkmértani formákról.
- Az egész évben tanultak gyakorlása, rendszerezése

A témakörök feldolgozása, játékos feladatok megoldásában valósul meg, a feladatokat az óvónő egyénre szabottan választja ki a teljes ciklus anyagából. Lehetőséget kell teremteni arra is, hogy egy előző ciklus anyagához vissza lehessen nyúlni, ha arra szükség van, illetve a következő ciklus anyagával is dolgozhatson, aki gyorsabb ütemben halad.

I., Epoque (Tapasztalatszerzés környezetünk tárgyairól és azok jellemző tulajdonságairól)

A szervezett tanulás során a gyerekek játékos tevékenységekben látás, hallás, tapintás, mozgás útján szereznek tapasztalatokat a tárgyak tulajdonságairól.

A témakör anyaga kiterjed:

- a színek ismeretére
- formák azonosságára és különbözőségére
- tárgyak anyagának megismerése (fa, fém, papír, kő, műanyag, textil)
- felületbeli tulajdonságokra (pl: sima, érdes, szúrós, recés)
- nagyságbeli tulajdonságok tapasztalására (kisebb, nagyobb, ugyanakkora fogalma)
- a számosság megismerésére (számlálás, sok, kevés, semmi, több, kevesebb, ugyanannyi fogalma)
- számfogalom kialakítására (bontás, pótlás)
- Tárgyak, személyek válogatása megadott, vagy saját szempont alapján
- Érzékelés, észlelés útján tapasztalatszerzés azonos és eltérő tulajdonságokról
- Halmazalkotás
- Közös tulajdonság megtalálása azonos halmaz elemeihez
- Halmazok összehasonlítása szín, forma, méret, felület, számosság szerint
- Sorbarendezés nagyság, számosság szerint
- Bontással, pótlással azonos számosságú halmazok létrehozás

II., Epoque (Téri viszonyok tapasztalása)

A gyerekek változatos játékos cselekvések, mozgásos játékok során ismerjék meg és nevezzék meg testrészeiket, érzékeljék a téri irányokat, gyakorolják a tájékozódást térben és síkban.

- Testéret erősítése, testfogalom alakítása
- Testséma fejlesztése, testrészek ismerete
- A test elülső és hátsó zónájának megkülönböztetése
- Térérzékelés fejlesztése tér bejárásával egyenes és görbe vonalak mentén

- Téri irányok tapasztalása (előtt, mögött, alatt, fölött mellet) saját testhez viszonyítva változó testhelyzetekben, térben
- Téri irányok egy tárgyhoz viszonyítva
- Oldalúság gyakorlása saját testen térben
- Tájékozódás síkban (táblán, asztalon, papíron)

III., EPOCHÁ (KITERJEDÉSEK TÉRBE ÉS SÍKBA)

Játék során a gyerekek saját testük, izmaik, mozgásuk, érzékszerveik segítségével tapasztalják meg a

- magasságbeli különbségeket (magasabb, alacsonyabb, ugyanolyan magas)
- hosszúságokban, távolságokban felfedezhető különbségeket (hosszabb, rövidebb, azonos hosszúságú)
- szélességbeli különbségeket (szélesebb, keskenyebb, ugyanolyan szélességű)

Gyakorolják a

- becslést
- összeméréseket

Az összehasonlítások elvégzése után

- rendezzenek sorba magasság, hosszúság, szélesség szerint
- hozzanak létre számlépcsőt

Gyakorolják a

- számlálást,
- tő és sorszámneveket

Érzékeljék, hogy a tárgyaknak súlya van

- becsléssel hasonlítsák össze a tárgyak súlyát
- ismerkedjenek meg a kétkarú mérleg működésével

Síkban is végezzenek

- összehasonlításokat
- becsléseket
- méréseket
- sorba rendezéseket

Tapasztalataikat igyekezzenek pontosan kifejezni szóban is.

Fedezzenek fel összefüggéseket tárgyak bizonyos tulajdonságai között (pl.: anyag-súly, nagyság-súly).

IV. EPOCHÁ (TAPASZTALATSZERZÉS TÉR-, ÉS SÍKMÉRTANI FORMÁKRÓL)

- Gömbölyű és szögletes formák- gurul, nem gurul
- Testek tulajdonságai (élek, csúcsok, lapok)
- Építések térmértani és síkmértani formákból saját elképzelés, másolás, utasítás követés alapján
- Geometriai formák felismerése, megnevezése
- Lefedések, ráillesztések, önálló képalakítások síkmértani formákból
- Tapasztalatszerzés szabályos és szabálytalan síkmértani formákról,

- Rész- egész viszonyának felfedezése
- Közös és eltérő tulajdonságok keresése

V., EPOCHÁ (GYAKORLÁS, ISMERETEK RÖGZÍTÉSE)

Az utolsó matematika epocha összegző jellegű, az ismeretek alkalmazására kerül sor változatos játékos helyzetekben.

- Számlálás, bontás, pótlás, elvevés, hozzáadás, ugyanannyivá tétel gyakorlása
- Téri irányok gyakorlása
- Tárgyak rendezése, válogatása, rakosgatása, sorba rendezése
- Ezen cselekvések közben színek, formák ismerete, térbeli kiterjedések vizsgálata

Az óvónő az elvégzett egész éves munka tapasztalataira építve, egyéni képességek szerint és a csoport általános tudásszintje szerint tervezi az ismétlődő feladatokat.

A szókincs bővítés, verbális kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai tapasztalatok megfogalmazásának gyakorlása minden epochában folyamatosan jelen van.

- Az egyéni és mikrocsoportosan szervezett foglalkozások alatt a kis létszám miatt nagyon gyakoriak az interakciók
- Az óvónő támogatja a gyermek kérdésfelvetését, tömör, érthető megfogalmazásra nevel
- A gyerekek szóban is kifejezik tapasztalataikat a tárgyak tulajdonságaival kapcsolatban
- Megnevezik testrészeiket, használják a téri irányok megjelölésére vonatkozó szavakat
- Összehasonlításokat fogalmaznak meg, ítéleteket alkotnak

VÁRHATÓ EREDMÉNYEK AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

A gyermek

- tud kiemelt tulajdonság alapján szétválogatni, vagy egybegyűjteni
- a hasonlóságokat, különbözőségeket felismeri, az összehasonlításhoz szükséges nyelvi kifejezéseket ismeri és használja
- pontosan számlál tízes számkörben, ismeri az ugyanannyi, több, kevesebb fogalmát
- helyesen használja a tő és sorszámneveket
- önállóan képes mennyiségeket egyenlővé tenni, bontani, pótolni
- ismeri és megnevezi a téri irányokat, képes felismerni és szóban is megfogalmazni térbeli viszonyokat
- síkban jól tájékozódik, balról jobbra haladva végzi a számlálást, képolvasást, tölti ki a teret rajzoláskor
- felismeri és megnevezi a körlapot, négyzetlapot, téglalapot, képes forma alapján csoportosítani
- ismeri a színeket, azok árnyalatait, képes szín szerint szétválogatni, csoportosítani
- képes növekvő és csökkenő sorozatok létrehozására

Az óvodai élet tevékenységformáinak tartalma és feltételei intézményünkben

Verselés, mesélés

Tartalom:

A mese és vers anyagban a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van, amennyiben az óvodás gyermek életkorának, szemléletmódjának és világképének megfelel.

Ha az óvodapedagógus előadásmódja természetes és élményszerű (jól artikulált, jól hangsúlyozott, metakommunikációs elemekkel gazdagított), akkor a gyermekek könnyen megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, a szereplők tulajdonságait és többszöri ismétlés után szívesen elő is adják báb, ill. dramatikus játékokban, nekünk csak a megfelelő bábokat és kiegészítő eszközöket kell biztosítanunk.

A vers típusa szerint lehet: - népköltészeti alkotások,
- mondóka (kiszámoló, hintázó, párválasztó, lovagoltató)
- klasszikus és mai gyermekversek

A mese típusa szerint lehet: - ismétlődő, állat, tündér, tréfás, folytatásos, verses mese,
- népmese, monda, tanmese és műmese, igaz történet,
- klasszikus és mai - modern mese.

A 3 - 4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból, zenei hatású játékos versekből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyeknek a cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4 - 5 éves gyermekek részére állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, realiztikus mesék mellett a mai magyar írók modern meséiből is felhasználunk az irodalmi anyag összeállításához. Ez a korosztály már szereti a halandzsza szövegű kiolvasókat, a névesúfolókat, a népi mondókákat, ezért a tervezett mondókázás anyagánál ezt a figyelembe vesszük. Vidám, humoros, ritmusélményt is nyújtó versekből válogatunk.

Az 5 - 6 éves kor a mesehallgatás igazi ideje, ezért a cselekményesebb népmeséket, klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket is beépítjük a gyermek mesetárába. Meseregény közül is válogatunk, ezeket folytatásokban, napokon keresztül meséljük a gyermekeknek. A gyermekek versanyagát népi mondókákkal, kiolvasókkal, közmondásokkal gazdagítjuk.

A gyermeki önkifejezés egyik módja a saját vers, és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása, amit a pedagógusnak támogatnia kell.

Megvalósításhoz szükséges feltételek:

- Hely, idő, eszköz, élmény biztosítása;
- Igényes beszédű, irodalmat szerető, művészetekre érzékeny óvónő;
- Anyagok biztosítása a szükséges eszközök elkészítéséhez;
- Igényes, esztétikus, tartós mesekönyvek, lapozgatók, verses könyvek;

- Ismeretterjesztő könyvek, képes lexikonok legyenek megtalálhatók a csoportokban a polcokon;
- Bábozáshoz, dramatikus játékokhoz eszközök, melyeket többféleképpen, több módon is lehet felhasználni a játékok során;
- Színvonalas irodalmi élmények nyújtása (bábelőadások, könyvtári látogatások, irodalmi műsorok);
- Az óvónők önképzésének támogatása

A program megvalósításához szükséges eszközök:

Képeskönyvek, mesekönyvek, verses kötetek, képes lexikonok, leporellók, CD-k, mese kazetták, diafilmek, bábok, ujjbábok, ruhadarabok, jelmezek, paraván.

Differenciált fejlesztés:

- lehetőség szerint minden korosztály érdeklődésének és igényének kielégítése
- az anyag kiválasztás lehetőségének kihasználása
- a játékokhoz tartozó mozgásanyag feleljen meg a korcsoportnak és a csoport profiljának
- kiemelt szókincsbővítés egyéni foglalkozások során,
- önismeret, önértékelés fejlesztése egyéni megnyilvánulások támogatásával
- játékos helyzetek teremtése.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Tartalom:

A beszoktatás időszakában a védettség, biztonság, szeretet érzését, az anya szerepének átvitelével, helyettesítésével, ölbe vétellel biztosítjuk. Szorongó, bátortalan gyermeket ölbe veszünk, arcsimogató, pöcögtető, lovagoltató mondókákat mondogatunk. Az egyenletes lüktetést, egyszerű mozgással kísérjük. A dalanyag kiválasztásánál fő hangsúlyt a kisebb terjedelmű dalok kapnak.

A gyermekek fejlődési ütemének követése során egyénhez kötődő feladatokat adunk. Olyan eszközöket használunk, melyek a zenei jelenségeket közel hozzák a gyermekekhez. A tanulási folyamat globálisan, a játék ösztönös utánzásával, sikerekhez juttatással, buzdítással, dicséréssel történik.

Nagyobb gyermekeknél a hangsúly a közös éneklésre, és mozgásra, körjátékokra és az azok által megélhető közösségi élményre tevődik át. Megismerkednek a tér mozgásos formáival, csigavonal, hullámvonal, hidas – kapus, stb. játék

Ritmusérzék fejlesztése során az egyenletes lüktetés, mozgás ritmusának érzékeltetése, lassú gyors mondókák ritmusa és ritmus zenekar kialakítása történik. Hallásfejlesztésben halk, hangos, magas, mély hang közötti megfigyeltetése, térbeli érzékeltetése mozgással. Megfigyeltetjük a környezetünk zörejkeltő hangjait, dallamjátszó hangszerek hangját.

Belső hallás fejlesztésekor a jól ismert dallamot, dúdolásról, vagy hangszerről ismertetjük fel.

Megvalósításhoz szükséges feltételek:

- óvónő zenei felkészültsége;

- népi hangszerek, ritmus hangszerek, egyszerű gyermek hangszerek biztosítása;
- dalos, énekes játékokhoz szükséges eszközök megléte;
- megfelelő idő, hely biztosítása a játékokhoz;

Program megvalósításhoz szükséges eszközök:

Daloskönyvek, ritmushangszerek, Cd-k, eszközök a játékokhoz

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Tartalom:

- A 3. életév körül indul gyors fejlődésnek a különböző ábrázolási tevékenységekhez szükséges kézmozgások érése, fejlődése. A gyermekeink az óvodánkban az első perctől kezdve ismerkednek az ábrázolás anyagaival, ezek használhatóságával, variálhatóságával. 42 - A gyermekeink az óvodában firkálnak, festenek, rajzolnak, egyéni és közös kompozíciókat készítenek közös élmények vagy elképzelések szerint.
- Az életkor előre haladásával a rajzolt formák gazdagítása, díszítése is előtérbe kerül. - Kísérleteznek a színekkel, a festékek keverésével, új színárnyalatok létrehozásával.
- Képeket készítenek a gyermekek, legkülönbözőbb módon (például nyomattal, ragasztással), a megszokottól eltérő formájú, és minőségű felületre.
- A plasztikai munkáknál, a minél képlékenyebb anyagok (például homok, hó, agyag, gyurma...) egyre változatosabb módon kerülnek a gyerekeink kezében felhasználásra.
- A papírtépés, nyírás, applikálás mind lehetséges variáció a változatos gyermeki tevékenységre.
- Hagyományörző technikákat próbálunk ki (például szövés, csuhézés, gyékényezés, nemezelés...).
- Műalkotásokat, művészeti albumokat nézegetnek, népművészeti tárgyakkal, alkotásokkal ismerkednek meg.
- Az építő és konstrukciós játékok szintén a gyermeki alkotás sajátos formái, amelyek egyre bonyolultabb tevékenységgé érlelődnek (makett készítés, színpad, meseélmény kialakítása).
- Az udvari játékok során nagy térbeli alakzatokat, építményeket hoznak létre.

Megvalósításhoz szükséges feltételek:

- Megfelelő hely, elegendő idő, tér biztosítása a tevékenységekhez;
- A vizuális tevékenységekhez szükséges eszközök széles körének biztosítása a csoportszobában, fejlesztőszobában, udvaron;
- Vizuális technikák alapos ismerete az óvónő részéről.

Program megvalósításhoz szükséges eszközök:

Ceruzák, kréták, festékek, papírok, ollók, ragasztók, gyurmák, termések és termények, speciális ábrázoló eszközök (nyomdák, drótok, szalagok, tű, fonalak, textil, stb)

Mozgás

Tartalom:

3-4 évesek csoportjában kiemelt feladatunk a nagymozgások fejlesztése, mivel rájuk a nagy, lendületes mozgásformák a jellemzőek (járás, futás, kúszás, mászás). Különösen a törzsizomzatot erősítő csúszással, kúszással, mászással összefüggő gyakorlatokra fektetünk hangsúlyt. Fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos együttmozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást. Fontosnak tartjuk az egyforma lépésekkel való járást, futást, a helyes testtartás kialakítását. Ebben a korban fontos a példamutatás, hiszen ösztönös mozgásuk főként utánzáson alapul. A síkban elhelyezett akadályok, vonalak, alakzatok, kézi-szerek, alacsonyabb – magasabb, keskenyebb – szélesebb tárgyak átlépése, megkerülése, belelépése, átugrálása a következő mozgásforma. A talajon történő gyakorlás után rézsútos szeren, létra fokain, szerek alatt és felett átbújva, mászva gyakoroljuk mindezeket. Megismertetjük őket egyszerű ugrásokkal, szökdelésekkel, le- és fellépésekkel, támaszugrásokkal a talajon. A talajtorna elemei közül a hossz tengely körüli gurulást szorgalmazzuk. A kézi-szerek közül főként a labdával való játékot alkalmazzuk, hiszen ez mindennapi játékot is jelent. Az első év játéanyagát főként a futó játékok, egyszerű fogójátékok gyakorlásából állítjuk össze, míg megszokják a gyermekek a mozgásteret, egymás kikerülését, és a társakkal való együttmozgást.. Biztosítjuk, hogy a gyermekek mozgását a kötetlenség, a játékoság jellemezze, hogy tapasztalják meg a mozgás örömét..

4-5 évesek csoportjában kiemelt feladat a nagymozgások bővebb fejlesztése mellett a testséma fejlesztés, a testrészek megismerése, megnevezése, ezzel elősegítjük az „én-kép” kialakulását. A testséma fejlesztő programból kiemelt helyet kap az oldaliság tanítása. Míg a kicsiknél az egyik – másik megkülönböztetését használjuk, itt már a jobb – bal kifejezést, a csuklójukon lévő jelhez (szalaghoz) igazodva. A nagymozgások kibővülnek ugrásokkal, gurulóátfordulással, a pontosabb szem – kéz – láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal, felugrásokkal, célba ugrásokkal, dobásokkal. A nagymozgások végzése közben érzékeltetjük a tér kiterjedését, a különböző irányokba való elmozdulást. Megjelennek a futásgyakorlatok nehezebb oldalai, amikor akadályok is nehezítik már a feladatvégzést. Az irányváltoztatásokra is nagy hangsúlyt fektetünk, menetirányban történő járás – futás közben gyakoroljuk a testfordulatokat. A le és felugrásokat, a támaszugrásokat, a mélyugrással és a távolugrással gazdagítjuk. A dobások közül a célba dobás egykezes felsődobással, a babzsák hajítás haránt terpeszállásból

6-7 évesek már komolyabb, összetettebb mozgásokat is végeznek, akár szabad játéktevékenység, akár szervezett mozgástevékenység során. Járásuk, futásuk, kúszásuk, mászásuk ritmikusabb, egyensúlyukat megtalálják. Hangsúlyozzuk az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztését. Itt már gyakrabban tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Egyre több fogó, futó, ügyességi és versenyjátékkal ismertetjük meg a gyermekeket. Futás közben megjelenik a tempóváltás, a lassú vagy belegyorsuló futás. A különböző futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolhatjuk. Nekifutásból gyakoroljuk a magas és a távolugrást. A labdagyakorlatokat egykezes labdavezetéssel, alsó és felső célzott irányú dobásokkal bővítjük. A talajtorna elemeit is bővítjük kézállást előkészítő gyakorlatokkal, és hátrafelé történő guruló átfordulással. Új feladatként jelenik meg a finommozgások fejlesztése, ami az írás

megtanulásának elengedhetetlen feltétele. A különböző eszközök, kézi-szerek használatával, támaszgyakorlatokkal segítjük a kézfogó izmainak erősítését.

Preventív gyógytestnevelés: A mozgásszervi deformitások, a helytelen testtartás kialakulásának a megelőzésére játékos tartásjavító gyakorlatokat végzünk a gyerekekkel: lábboltozat erősítése, gerinc tartásjavítása.

Megvalósításhoz szükséges feltételek:

- A mozgásfejlesztéshez szükséges hely, idő, sokféle eszköz biztosítása;
- Tiszta, friss levegőjű terem, vagy a szabadban megfelelő biztonságos hely;
- A mozgásszükséglet kielégítéséhez a megfelelő szervezeti keret megválasztása;
- A gyermekek terhelhetőségének megfelelő ismerete.

A program megvalósításához szükséges eszközök:

Mozgásfejlesztő eszközök: labdák, szőnyegek, zsámolyok, bordásfalak, Greisswald, Scogym készlet, Mozgáskotta készlet, ugrókötelek, karikák, padok, asztalok, különféle méretű székek, kötelek, tornabotok, szalagok, stb

Környezeti nevelési programunk

Óvodánkban kiemelt szerepet kap a környezeti nevelés, a környezet megóvása, védelme

Cél: A gyermekek megtapasztalás útján ismerjék meg a természetet, környezetünket, a természet változásait, lássák meg az összefüggéseket a természetben, szeressék, óvják szűkebb, tágabb környezetüket, vigyázzanak értékeire

Feladataink:

- Lehetőséget biztosítunk az élményszerű tapasztalatszerzésre, megismerésre minél több érzékszerv bevonásával;
- Minden évszakban élményszerző sétákat, kirándulásokat szervezünk, az **óvodakertben** gondozzuk növényeinket;
- A környezet megismerésére, védelmére nevelés tartalmilag és formailag megújult formában, lehetőség szerint szakemberek bevonásával: kertünk **madárbaráttá** formálása és madarászovi foglalkozások szakember vezetésével

A fenntarthatóságra nevelés lehetőségei óvodáskorban:

- Értékrend, attitűdformálás, a környezethez való pozitív viszonyulás kialakítása;
- Konfliktuskezelés elsajátítása;
- Életkornak megfelelő napirend kialakítása, annak betartása, életritmus kialakítása;
- Egészségmegőrzés, egészséges életmódra nevelés, táplálkozás, testmozgás hangsúlyozásával; Az udvar, az óvodai kert lehetőségeinek kiaknázása mozgás és munkavégzés szempontjából; A médiumokban látottak, hallottak feldolgozása, közös megbeszélése;
- A napi óvodai életben figyelemfelhívás az áram, a víz ésszerű fogyasztására, a környezetünk rendben tartására, az élőlények tiszteletére;
- Önismeret fejlesztése, helyes önkritika kialakítása;
- Etikus magatartás megalapozása, a másság elfogadásával és a hátrányos helyzetűek megsegítésével;

- Érzelmi intelligencia, emocionalitás fejlesztése;
- A művészet eszközeivel a harmóniára, humánusra való törekvés;
- Készség- és képességfejlesztés, gyakorlati alkalmazhatóság;
- Kompetenciafejlesztés;

Az óvodapedagógus alapvető feladatai a témában

- Biztosítsunk változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhhetnek a természeti és a társadalmi környezetről;
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív viszony alakítása;
- A gyermekek közvetlen környezetében lévő világ megismertetése, megszerettetése;
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megllátatása a helyi sajátosságok bemutatásával;
- Nem szennyezzük az élővizeket;
- Becsüljük a tiszta, jó levegőt;
- Őrizzük a természet, illetve a környezetünk tisztaságát;
- Növényeket ültetünk és gondozunk;
- Arra törekszünk, hogy tevékenységeinkkel ne zavarjuk a természetet;
- A lehetőségeket kihasználva szelektáljuk és újrahasznosítjuk a hulladékot, komposztálunk.

Az óvodapedagógus szemléletbeli teendői a megvalósításhoz

- A gyerekek mind teljesebb megismerése, a fejlettségi szintjüknek megfelelő tevékenységek biztosítása;
- A felismerések, próbálkozások és mintakövetések támogatása;
- Az érdeklődés ébrentartása;
- A fenntarthatóság pedagógiájával kapcsolatos neveléstudományi ismeretek, módszertani alapok elsajátítása;
- Folyamatos képzés, továbbképzés, a környezeti nevelés változásainak nyomon követése;
- Globális gondolkodás, tájékozottság a világ dolgairól;
- Pedagógiai kompetenciáinak fejlesztése;
- Szülők bevonása, folyamatos kapcsolattartással, tájékoztatással, közös rendezvényekkel;
- A helyi közösségek, az adott település lakóinak bevonása a lehetőségekhez mérten;
- Holisztikus látásmód kialakítása;

Óvodakert program

Az óvodakert a gyermekközösség rendszeres, értelmező tevékenységével gondozott, oktatás-nevelés és felüdülés céljával gondozott kert.

Óvodánk 2020-ban pályázott első alkalommal az Iskolakertekért Alapítványnál óvodakert létrehozására.

Célunk egy olyan óvodakert kialakítása, ahol

- a gyermek közvetlen tapasztalás útján szerezhhet ismereteket környezetéről, növényekről, állatokról
- saját kíváncsiságától hajtva kísérletezhet, önálló ötleteit kipróbálhatja

- megvalósulhat a gyermek természettel való harmonikus kapcsolatának kialakítása és fenntartása
- szabad levegőn mozoghat, tevékenykedhet
- rendszeres munka jellegű tevékenységeket végezhet
- biztonságos környezetben érzelmileg feltöltődhet
- társaival együttműködhet
- kibontakoztathatja tehetségét

Célunk a hagyományos falusi életforma és tevékenységformák értékeinek megőrzése, továbbörökítése.

Feladataink az óvodakerti tevékenységek során:

- szemléletformálás, természethez való pozitív viszony alakítása
- természet és környezetvédő viselkedési formák kialakítása
- hátránykompenzáció
- a megismert valós élmények összekapcsolása a mesével, verssel, zenével, művészetekkel-ezzel a digitális világ ártó hatásainak kompenzálása
- alapélmények a valóságból és nem a digitális világból
- külső világ tevékeny megismertetése
- hagyományok, és a Zöld jeles napok évszakfüggő megünneplése, a kert ajándékaival! (hagyma, tök, napraforgó)
- társas készségek fejlesztése
- kertészeti alapismeretek nyújtása

Óvónó feladata: életre szóló minták kialakítása:

- együtt munkálkodás
- takarékoság
- természet és környezetvédő viselkedési formák
- a munka tisztelete és szeretete
- az emberi munkával létrehozott értékek megbecsülése

Óvodakert projektünk célzottan szolgálja a belső motivációra épülő élményszerű tanulást, az egyéni ötletek megvalósítását, az önállóság fejlesztését, a komplexitást, az esélyegyenlőséget és az együttműködési képesség, a szociális kompetencia, a kommunikációs készség, a kooperációra való képesség fejlődését.

Óvodakert projektünk jellemzője a tanulási folyamatban, hogy a kerti tevékenységek során átélhető élmények sora motiválja a gyerekeket, hogy együttműködve és/vagy önállóan tevékenykedjenek, eddigi tapasztalataikat felhasználják, és új ismereteket szerezzenek önállóan vagy társaikkal együtt. A felajánlott óvodakert gondozásához kötődő tevékenységek választási és döntési lehetőséget biztosítanak az óvodás gyermekek részére.

Óvodakert projektünk célzottan szolgálja az integrált rendszerben nevelkedő halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek egyenlő hozzáférését és együttnevelését is. A felkínált kerti tevékenységekben a gyermekek egyéni képességeiknek megfelelően vesznek részt és együtt élvezhetik a közösen megtermelt javakat azok elfogyasztása közben.

A társadalom minden rétegében szükség van a fenntarthatóságra nevelésre, ezért óvodakerti munkánkba igyekszünk bevonni partnereinket, főleg a szülőket.

Szeretnénk kapcsolatot kialakítani a Magyar Permakultúra Egyesülettel és a Nagyszékelyi Fűvészkert Műhellyel

Differenciálás a kerti tevékenységekben

A kertgondozás során fontos a differenciálás különböző életkorú és képességszintű gyerekek között:

- 3-4 évesek tapasztalatokat gyűjtenek a tevékenységek közben, megfigyelések során
- 4-5 évesek, képesek arra, hogy önállóan végezzenek részfeladatokat
- 5-6-7 évesekkel probléma helyzetekről, megoldási lehetőségekről beszélgethetünk. Ők már egy-egy feladatot vagy részfeladatot önállóan végeznek.

Mindhárom korosztály esetében az óvónővel együtt, állandó felügyelet mellett mikro csoportos foglalkozások során műveljük a kertet.

Madárbarát óvoda

Célunk:

A Madárbarát óvoda alapprogram, a madárvédelem mellett kiemelkedően jó lehetőségeket kínál a gyerekek nevelésében, a környezeti nevelés programjának a fejlesztésére és bővítésére.

Feladataink:

- B" odú kihelyezése fákra, eresz alá, lehetőleg úgy, hogy csoportszobák ablakaiból is rájuk lehessen látni
- Itatótálca. Az itatóban mindig legyen friss víz, télen naponta egyszer a jég eltávolítása után hideg csapvízzel töltjük fel az itatót.
- Téli madáretetéshez elsősorban az ablakból is megfigyelhető, az ablak elé lógatható cinkegolyó, dúcetető kihelyezése és megfigyelgetése
- Virágzó bokrok, egynyári virágok ültetésével az óvodaudvar lepke- és rovarbaráttá tétele

A kihelyezett madáretetők megfigyelésére télen is lehetőségük van a gyerekeknek. Örömmel hozzák a magokat és a madárkalácsot, hogy megetethessék a madarakat. Közben megtanulják a hozzájuk visszajáró madarak nevét: galamb, veréb, feketeterítő, széncinke, szarka, stb

A családok szemléletformálásában is részt tudunk venni a gyerekeken keresztül.

A fejlődés várható eredményei óvodás kor végére

- a gyerekek alapvető ökológiai ismeretekkel rendelkeznek
- ismerik az évszakok változásait és azok hatását a növényekre, állatokra
- ismerik a kertben gondozott növények neveit, részeit, fejlődésük módját
- tapasztalataik vannak a takarékos vízgazdálkodással, a komposztálással, az újrahasznosítással kapcsolatban
- elsajátítják az állatokról való rendszeres gondoskodás szokásrendszerét
- bátran kérdeznek, képesek összefüggések meglátására
- türelmesek, ki tudják várni egy- egy kísérlet, vagy munkafolyamat eredményét
- társaikkal együttműködőek, segítőkészek

- a munkában kitartóak, az óvodakerti szabályokat betartják
- élő - és élettelen természeti környezetüket szeretik és tisztelik
- nem félnek a kertben, természetben előforduló élőlényektől (pl. giliszta, poszméh, hangya, pók).

Hagyományőrzés, ünnepek

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyermek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét közös megélésére törekszünk.

Ünnepeink, népszokások:

Mihály napi vásározás

A csoportban egész héten vásározós szerepjátékokhoz készülnek kellékek, melyekkel biztosítják az óvónők az egyre bővülő tartalmú játéktéma kifejlődését. Vásározós versekkel, dalokkal, mesével elevenítjük fel a hagyományos vásári hangulatot.

Szüreti felvonulás és mulatság

Részt veszünk a települési szintű rendezvényen, ahol népviseletbe öltözve járják végig a felvonulók a falu utcáit. A vonulást táncos, énekes megállók tarkítják, melyben aktívan részt veszünk az óvodás gyerekekkel. A készülődés hetében szüreti dalokkal, tánccal készülünk a mulatságra.

Márton napi lámpás felvonulás

Iskolásokkal közösen megszervezett több, mint 10 éves hagyományra visszatekintő program, mely nagyon népszerű a gyermekes családok körében. A program erősíti az összetartozás érzését a településen belül, valamint az iskola-óvoda közötti zökkenőmentes átmenetnek is fontos állomása.

Mikulás várás

Az ünnepvárás alkalmával megismertetjük a gyerekeket Szent Miklós történetével, melyben kihangsúlyozzuk az adakozás, egymás megsegítésének a lehetőségét, ezzel egyetemes erkölcsi értéket közvetítünk feléjük.

A Mikulásvárás hagyományát őrizve a kiscsizmákat kihelyezzük az óvodai mosdó ablakába. Dalokkal, versekkel várjuk a Mikulást, aki titokban elhelyezi ajándékait a cipőkbe. Általában a csoportszoba ablakából látjuk a távozó jótevőt.

Advent és karácsony

A készülődés célja megteremtteni az ünnep hangulatát, előkészíteni a családok karácsonyát.

Ennek jegyében mind a négy adventi szombaton közös kézműves tevékenységet szervezünk az óvodás és iskolás gyermekeknek és szüleiknek (koszorú készítés, karácsonyi dísz készítés, képeslap készítés, mézeskalács sütés).

Az advent utolsó hetében nem tervezünk környezet vagy matematika tanulási témát, teljes egészében az ünnepvárásnak szenteljük napjainkat.

A délelőtti időszakban általában hagyományos Betlehemes játékkal készülünk a falukarácsonyra, óvodánkat közösen öltöztetjük ünnepi díszbe.

Hagyományunk még az adventi gyertyagyújtás a várakozás heteiben (az utolsó, 4. gyertyát a szülőkkel közösen, meghitt, családi hangulatban, karácsonyi dalokat énekelve gyújtjuk meg).

Gyertyaszentelő- medve nap

Hagyományörző jelleggel, a népi megfigyeléshez kapcsolódóan egy hetes projektet tartunk a témában.

Farsang

A farsangi multságot a farsangi időszak utolsó hetében (télűzés) tartjuk, szintén közösen a családokkal.

Húsvéti készülődés

A húsvétot megelőző héten szintén nincs epocha, különböző tojásfestési technikákkal ismertetjük meg a gyerekeket, igyekszünk a természetes anyagok felhasználását népszerűsíteni.

Anyák napja

A nevelőmunkánk során a jeles napok közé soroljuk azokat az évente visszatérő naptári ünnepeket, amelyeket az óvodai közösségünk megünnepel, számon tart.

Ez az ünnep nagyon közel áll a gyermekek szívéhez, hiszen az anya-gyerek kapcsolat egy nagyon erős kötődést jelent.

Fontosnak tartjuk itt is az előkészületeket, a ráhangolást, az anya fontosságának megfogalmazását, melyet a munka közbeni beszélgetések, éneklések és versek biztosítanak. Ez az ünnep egy újabb alkalom arra, hogy fejlesszük gyermekeink erkölcsi érzékét:

- figyeljenek másokra,
- törődjenek másokkal is,
- érezzék meg az ajándékozás örömét.

Gyermeknap

Az iskolával közösen megszervezett települési szintű rendezvény, melyben a pedagógusok a szervezők és lebonyolítók.

Évzáró és nagycsoportosok búcsúztatása

Fontosnak tartjuk tudatosítani gyermekeinkben egy-egy időszak, korszak lezárását. Ez szolgálja az évváró és ballagás. Meghitt hangulatú ünnepség keretében búcsúzunk el a nagycsoportosoktól, előrevetítve a későbbi közös iskolás évek képét.

Zöld jeles napok az óvodában

A környezeti neveléshez kapcsolódóan kiemelt feladatként kezeljük a következő jeles napok megtartását óvodánkban:

- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld napja
- Madarak és fák napja

Egyéb ünnepek

Megünnepeljük a csoportban még a születésnapokat és névnapokat, évente kirándulást (június hónapban), évi 1-2 alkalommal színházlátogatást szervezünk.

Tehetséggondozás a Nagyszékelyi óvodában

Tagintézményünkben Ovis labdaprogram néven szervezünk tehetséggondozó foglalkozásokat. A foglalkozások heti 1 alkalommal délutáni időpontban tartjuk az iskola tornatermében.

Együttműködés intézményekkel, szervezetekkel,

A program első részében részletezett kapcsolatokon kívül a Nagyszékelyi Tagintézmény kapcsolatot tart fenn:

- Magyar Madártani Egyesülettel

Együttműködésünk a Madárbarát Óvoda cím megcélzásával kezdődött, rendszeresen, évi 2 alkalommal tervezünk, helyi bemutatót, Madarászovi foglalkozást szervezni óvodánkban

- Iskolakertekért Alapítvánnyal
  - Óvodakert pályázat kapcsán eszközöket, felszereléseket kaptunk a kert kialakításához.
  - Mentorálási segítséget kapunk a kertműveléshez.
  - Továbbképzési lehetőséget biztosítanak a kertvezetőnek.
  - Beszámolási kötelezettséget vállaltunk a kerti tevékenységek alakulásával kapcsolatban.

- Könyvtárral

Részt veszünk a gyerekekkel a könyvtár rendezvényein, könyvtárlátogatást szervezünk.

- Nagyszékelyi Fűvészkert Műhellyel

Növények felhasználásával végzett Fonalfestésben veszünk részt

Mérés értékelés helyi rendje

A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérésének rendje

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógus feladata. Óvodánkban minden gyermek fejlődését a nevelőtestület által készített szempontsor alapján összeállított fejlődési naplóban követjük.

A mérési eredményeket az intézményvezető összesíti, majd az elemzi, az év végi beszámolóban és az éves munkatervben megjelennek az elemzés eredményei.

A fejlődési napló tartalma:

- Anamnézis
- Családlátogatás tapasztalatai
- A gyermek beilleszkedésének tapasztalatai
- Egészségi állapot
- Szociális képességek
- Motoros képességek
- Kognitív képességek
- Orientációs képességek
- Kommunikációs képességek
- Játék
- Feladatvégzés
- Összesítő táblázat
- DIFER mérés eredményei
- Szakértői Bizottság szakvéleménye
- Szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről

Gyermeki mérések	Ideje	Ki végzi a mérést
Bemenet mérés – új kiscsoportosoknál,	Óvodába lépés után kb 1 hónappal	Óvónők
Gyermekek egyéni mérése	Adott év október, ill. január vége	Óvónők
DIFER mérés- 5 éves korban	Folyamatos	Óvónők
DIFER mérés iskolába lépés előtt	Adott év márciusa	Óvónők

Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pálfi Tagintézményének helyi sajátosságait tartalmazó kiegészítése a Pedagógiai Programhoz.

1. BEVEZETŐ

Gyermekeinket körülveszi a felgyorsult, folyamatosan változó világ, mely nagy hatással van rájuk, mindemellett nekünk - óvodapedagógusoknak - figyelembe kell vennünk a sok új szakmai, törvényi és a külső környezeti változásokat.

Pedagógiai Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram iránymutatása, szellemisége cél- és feladatrendszere alapján készítettük.

Óvodai csoportunkban érvényesülnek a különböző innovatív pedagógiai törekvések, mivel az alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését.

Fontos számunkra az is, hogy megjelenjen programunkban a szakmai értéktöbblet, mely pedagógiai munkánkat színesebbé, innovatívabbá teszi.

Pedagógiai feladatvállalásunk során figyelembe vesszük a gyermekek személyiségfejlődését, viselkedését, érdeklődését, az otthonról hozott ismereteiket, tapasztalataikat, az esélyegyenlőség megteremtése mellett.

2. ÓVODÁNK ARCULATA

Helyzetelemzés, óvodánk bemutatása

Pálfa, Tolna megye északi részén, Simontornya – Sárbogárd – Nagydorog háromszögében Tolna és Fejér megye határán fekszik. A település nagysága 34,75 négyzetkilométer. Távolság a megyeszékhelytől (Szekszárd) 55 km. A település lélekszáma a 2020-as adatok szerint 1512 fő. Nemzeti értéket képvisel a Felsőrácegresi iskolamúzeum Illyés Gyula első iskolája. A költő szülőháza helyén álló kopjafa, valamint a Pálfi kastély, ahol egy speciális, megyei fenntartású és hatáskörű szociális otthon működik Tölgyfaotthon néven. Ez az intézet önálló szervezetként működik a faluban, azonban települési vonatkozásai is vannak abból a szempontból, hogy sok Pálfi lakos számára biztosítanak munkát, megélhetési lehetőséget.

Községünk büszkeségei, nagyjai közé tartozik Apponyi Sándor gróf, aki jelentős alakja volt a magyar tudományos életnek, és Tolna megyében is sokat tett a régészetért. Élete fő műve a Hungaricák gyűjtése volt.

Illyés Gyula mellett büszkék vagyunk Lázár Ervinre is, aki szintén Pálfai származású. A község határában lévő erdő adta az ihletet az író számára „A négyszögletű kerek erdő” c. mese megírására.

A falu határában folyik a Sió és a Sárvíz. Természeti értékeket képvisel az „Öreghegy”- szép, és változatos környék, jó levegő (a Dunántúli-dombság lába) Sok gazda foglalkozik itt szőlő, és bortermeléssel, sok szép présház található itt.

Az „Öreghegy” természetjárásra, kirándulásra is kitűnően alkalmas, erdeiben megtalálható a szarvas, az őz, a mókus, és a vaddisznó. A kedvezőtlen hatások ellenére a környék, a táj sokat megőrzött eredeti formájából, igazi, csendes falusi környezet látványát nyújtja az ide látogatók számára.

Az óvodánkba járó gyerekek közel fele megfelelő, vagy jó lakáskörülmények között él, a lakások zöme komfortos, ahol a víz is bent van. Így a gyerekek elsajátítanak bizonyos higiénés szokásokat az étkezéssel, a tisztálkodással kapcsolatban, s így kerülnek az óvodába. Ahol azonban ez nem adott, ott nem ismerik a gyerekek a WC-t., a folyóvízes tisztálkodás feltételeit, a kulturált étkezés szokásait. E szokások kialakítása az óvoda feladata kell, hogy legyen.

Az óvodás gyermekek közül változó létszámmal jelen vannak a hátrányos helyzetű gyermekek. A hátrányosságból adódó hiányt pótolni nem tudjuk, azonban fokozottan figyelemmel kísérjük életkörülményeiket, odafigyelünk arra, hogy ugyanolyan gyermekként éljék mindennapjaikat az óvodában, mint a magabiztosabb, kiegyensúlyozottabb családból kerülő gyerekek. Szeretettel, türelemmel közeledünk feléjük. Javaslatot teszünk segélyek folyósítására, intézkedések megindítására. Az óvodai SZMK-t is bevonjuk ebbe a munkába.

A környezetünk mindig meghatározta a felvállalható, megvalósítható célt:

- olyan program, amelyhez adottak a személyi és tárgyi feltételek, az erőforrások
- a cigánygyerekek integrált nevelése
- a hátrányosságból adódó elmaradások pótlása
- hagyományápolás
- Illyés Gyula, és Lázár Ervin műveinek beépítése a programunkba - mesék, meseillusztrációk, a rajzversenyeken való részvétel
- a szép földrajzi környezet megismertetése a gyerekekkel

Programunk alapvető sajátossága

A tevékenységközpontú nevelési program, mint a nevéből is kitűnik, középpontba állítja a **gyermeki tevékenységre épülő nevelést**, és ezt az **elvet** a nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. A pedagógiai program gerincét Gáspár László Pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja. Ez a pedagógiai rendszer, nevelés és gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának.

Helyi nevelési programunkat a tevékenységközpontú nevelési program adaptálásával készítettük el.

Kompetencia alapú nevelés óvodánkban:

A gyerekek fejlődési-, és képességszintje sajátos, egyéni fejlődési mintázatot mutat.

A kompetencia alapú nevelés során a képességfejlesztés az elsődleges, a hangsúly, a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van.

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, természetes kíváncsiságát kielégíthesse.

Az óvodai nevelésünk célja, az egész személyiség és benne a pszichikus funkciók fejlesztése, amelyek alkalmassá teszik a gyermekeket az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

Az óvodáskor szenzitív időszak. Amennyiben nem kap elég gyakorlási lehetőséget a képesség, az idegrendszer nem kap kellő megerősítést a gyakorlás által, akkor a képesség elvesz vagy hiányosan alakul ki. A helyes képességek kialakulásában a nevelő környezetének lényeges szerepe van. A képességfejlesztésnél azoknak a képességeknek a fejlesztése az elsődleges (értelmi, testi, kommunikációs, szociális), amelyek megalapozzák a kulcskompetenciákat, az óvoda-iskola átmenetet.

Az óvodában komplex nevelés folyik, melynek fontos célja a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság felkeltése, fenntartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és az önbizalom erősítése.

Személyi feltételeink

Az óvoda dolgozói	Jelenleg fő
Felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok száma	2
Középfokú végzettségű óvodapedagógusok száma	-
Nevelést, oktatást közvetlenül segítők	2 dajka 1 pedagógiai asszisztens

Az óvoda nevelőtestületének létszáma elmarad a szükségestől, pedagógiai asszisztens foglalkoztatásával biztosítjuk átmenetileg a biztonságos működést.

Beszédfejlődésükben problémás gyermekeket logopédus fejleszt. Sajátos nevelési igényű gyermekeknek a fenntartó biztosítja a megfelelő gyógypedagógus szakembert.

Az óvodai nevelő-fejlesztő munka segítői a dajka nénik és a pedagógiai asszisztens, ők is szakképzett dolgozók.

Munkájuk nélkülözhetetlen a gyermekek sokoldalú és eredményes nevelésének megvalósításában.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, gyermek-centrikus, a gyermekek igényeit, szükségleteit mindenkor figyelemmel kísérő óvodapedagógusokból áll. Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka **kulcsszereplője az óvodapedagógus**, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára és nélkülözhetetlen az óvodai nevelőmunkát segítő alkalmazottakkal való összhangja.

Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus, dajka a gondozás során is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, segíti önállóságuk fejlődését. A nevelés alapvető eszközeinek – játék – munka – tanulás – az életkorhoz és az egyéni adottságokhoz igazodó differenciált alkalmazása az óvónő részéről a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolását, elemzését és tervezését követeli.

A kisgyermek óvodai felvételéről az óvodavezető dönt. A gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető, a szülők és óvodapedagógusok véleményének

figyelembevételével, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatároknak megfelelően dönt. Óvodánkban osztatlan csoportot szervezünk.

Tárgyi feltételeink

Óvodánk a falu középpontjában helyezkedik el, szép, rendes, tiszta levegőjű környezetben. Az épület családias, földszintes ház a hozzátartozó udvarral, melyet léckerítés határol. Fűves, bokros, fás udvarunkon fából készült többfunkciós mozgásfejlesztő játékaink, mászókaik, lehetőséget adnak arra, hogy az óvodás gyermekeink hatalmas mozgásigényeit ki tudjuk elégíteni.

Óvodánk épületében melegítőkonyha üzemel.

Az épületen belül 2 csoportszoba és egy tornaszoba van.

Tárgyi feltételeink az elmúlt évek során sokat, és jelentős mértékben javultak. A fenntartó – mint üzemeltető – sikeresen pályázott, és az idei nevelési évben sor került a:

- vizesblokk felújítására,
- a tetőszerkezet felújítása a bejáratnál,
- külső, belső nyílászárók cseréjére
- a fűtés korszerűsítésére
- belső festetésre
- az óvoda épületének szigetelésére, festésére
- az udvar átalakítása /kerítés felújítása, térkövezés/

Az óvoda részéről pályázati támogatásból

- fejlesztőeszközök, játékok
- mozgáskotta eszközei

Arra törekszünk, hogy az óvodánkba járó gyermekek életkörülményeit folyamatosan javítsuk.

Terveink a következők:

- a nevelőmunkát segítő eszközök folyamatos korszerűsítése, javítása
- az udvari játékok felújítása

A nevelés szervezési feltételei

Napirend

Napirendünket igyekszünk úgy alakítani, hogy az biztosítsa a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kibontakozását.

Ezen belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék kapja. Igyekszünk biztosítani a szabad levegőn való, minél hosszabb idejű tartózkodást, a gyermeki tevékenységek kibontakozását, a megfelelő pihenési időt.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható, az évszakok, az ünnepek, a különböző események hatására.

Tevékenységek és időtartamuk a napirendben

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 7.00	Gyülekezés, óvodások fogadása, szabadon választott tevékenységek, szabad játék.
7.00 – 11.30	Játék, szabadon választott tevékenység. Testápolási és munkajellegű feladatok. Tízórai (a pedagógusnak lehetősége van a folyamatos és kötött reggeliztetés lebonyolítására) Játékba integrált tanulás Mozgás, mindennapi testmozgás Játék a szabadban. Udvari játék. Megfigyelés élmény és tapasztalatszerző séta. Mozgás, mindennapi testmozgás Játékba integrált tanulás
11.30 – 12.30	Testápolás Ebéd Készülődés a pihenéshez
12.30 – 14.30	Pihenés előtti mese, altató Pihenés
14.30 – 15.00	Öltözködés, testápolás Uzsonna
15.00 – 16.00	Játék, szabadon választott tevékenység, szabad játék Levegőzés, udvari játék Egyéni, differenciált fejlesztés
16.00 – 16,30	Szabad játék, udvari játék. Egyéni fejlesztés.

Tevékenységek	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6- 7évesek	
	szept. 1. máj. 30.	jun.1. aug. 31	szept. 1. máj. 30.	jun.1 aug.31.	szept. 1. máj. 30.	jun. 1. aug. 31.
Játék és szabadidős tevékenység	5 óra 30 perc	6 óra	5 óra	6 óra	5 óra	6 óra 30perc
Étkezés, pihenés	2 óra 50 perc	2óra 50 perc	2 óra 50 perc	2óra 50 perc	2 óra 30 perc	2 óra 20 perc
Komplex foglalkozások	-	-	25 perc	-	35 perc	-
Öltözködés, tisztálkodás	1 óra 30 perc	1 óra	1 óra 25 perc	1 óra	1 óra 15 perc	1 óra
Mindennapi testnevelés	10 perc	10 perc	20 perc	10 perc	20 perc	10 perc

Heti rend

A **hetirend** a napirenddel együtt a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugodt légkört teremti meg az óvodai csoportban. A heti rend és a napirend biztosítja a szokásrendszer segítségével a gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődését, és lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez, melyet egész nap folyamán az óvodapedagógus feltétlen jelenlétével és közreműködésével irányít.

Figyelünk arra, hogy minél rugalmasabb heti rendet állítsunk össze. Jusson idő a gyermeki tevékenységek, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság a helyzethez való alkalmazkodást segíti elő, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk.

A beszoktatás idején ügyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb legyen. Később, az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend és a napirend pontosabb betartását teszik szükségessé.

Napok	Tevékenységek	
Hétfő	Mindennapi testnevelés, mese-vers	Művészeti tevékenység
Kedd	Mindennapi testnevelés, mese-vers	Matematika
Szerda	Mindennapi testnevelés, mese-vers	Hittan
Csütörtök	Mindennapi testnevelés, mese-vers	Természet, társadalom, ember
Péntek	Mindennapi testnevelés, mese-vers	Művészeti tevékenység

A nevelés tervezése – dokumentáció

A tanulás tervezésénél meghatározó a komplexitás. Az óvodai tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését.

Ezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk, fő tevékenységüket, a játékot tekintve kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógus olyan légkört és feltételeket biztosít, ahol a gyermekek felszabadultan tevékenykedhetnek és választhatnak a lehetőségek közül.

A szabad játék és tevékenységválasztás tiszteletben tartása mellett az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

Nagymértékben építünk a gyerekek spontán ötleteire, tapasztalataira, mégis nagyon fontosnak tartjuk a **tudatos tervezést** a nevelő munkánkban.

Ennek során:

- A nevelési feladatok egymásra épülnek, csupán egymás közti arányai változnak,
- A nevelés folyamatában kialakuló szintek nem statikusak, állandóan változnak, a gyermek fejlődését jelzik, egyben további fejlődésének kiindulópontjai is,
- A testi és pszichikai fejlődés szervesen összefügg, és kölcsönhatásban van egymással,

- Az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, valamint ugyanannak a gyermeknek fejlődési dinamikája a különböző területeken más és más lehet,
- Az óvodai élet folyamatában számolnunk kell előre nem látott nevelési helyzetekkel,
- Tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

A csoport éves nevelési tervét a nevelési év kezdetén készítjük el, szeptember 15-ig. A gyermekcsoportok nevelési tervei ennek lebontásából, félévre készülnek, ehhez kapcsolódik a féléves értékelés is. Az éves anyaggyűjtés egy évre szól, majd a heti tervezés során kerül lebontásra. A nevelési terv értékelésére tanév végén kerül sor. A szervezési munkák megtervezése is ehhez kapcsolódik.

A gyermekek fejlettségi szintjének mérése, értékelése

A fejlesztő folyamat szakszerű ellenőrzése és értékelése az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. A mérés, értékelés segítségével kapunk visszajelzéseket a gyermekek előre haladásáról, nevelő munkánk eredményességéről, az esetleges hiányosságokról. Az értékelés nem csupán tényfeltáró tevékenységet jelent, hanem olyan eszköz, amely folyamatokat, változásokat indukálhat mind az egyénben, mind a szervezetben. A tények minél objektívebbek, annál alkalmasabbak munkánk folyamatos javítására. A mérés azt szolgálja, hogy a pillanatnyi állapotnak megfelelően kijelölhessük a fejlesztés fő irányvonalait.

A hangsúly a nevelő munka fontosságán van, mely magába foglalja a gyermek fejlődési jellemzőinek tudatos és folyamatos nyomon követését, ehhez egyénileg kidolgozott mérőlapokat használunk.

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének nyomon követése

Mérés, értékelés

Az óvodába lépést követő két hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. A bemeneti mérést új gyermekek esetében érkezésétől számított két hónapon belül készítjük el. Bemeneti mérés a személyiséglap anamnézisének felvétele az óvodába lépést követő 2 hónapon belül történik.

A gyermekek fejlődésének nyomon követését személyiséglapon rögzítjük, évente két alkalommal október végé és január végén történik, az eredményeket a személyiséglapon rögzítjük. A mérés eredményeinek alapján tűzzük ki az elkövetkező időre szóló feladatokat. A szülő gyermeke fejlettségéről félévente tájékoztatást kap az óvó néniktől.

A gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat is dokumentáljuk

A felmérés eredményeit figyelembe vesszük a beiskolázásnál, a nevelési tanácsadóba egyéb szakértői bizottságokhoz benyújtandó óvónői pedagógiai jellemzés elkészítésénél.

A gyermekek **személyiséglapját** félévente vezetjük, a **mérőlapokat** évente egy alkalommal összesítjük.

Egyéni mérőlapokat készítünk, amelyek a következő területek vizsgálatára terjednek ki:

Egyéni mérőlap az anyanyelvi nevelés szintjének mérésére:

- általános szókincs
- kommunikációs képességek
- metakommunikációs képességek
- mesehallgatás
- beszédmegértés

Egyéni mérőlap az egészséges életmód szokásainak megfigyelésére:

- öltözködés
- tisztálkodás
- étkezés

Egyéni mérőlap – Értelmi képességek

- érzékelés, észlelés, emlékezet
- figyelem,
- képzelet
- gondolkodás
- általánosítás
- testséma felismerése
- ok-okozati összefüggések felismerése
- problémamegoldó gondolkodás

Egyéni mérőlap – Mozgásfejlettség

- állóképesség
- egyensúlyérzék
- gyorsaság
- törzs erejének vizsgálata
- szem-kéz koordinációja
- finommotorikus képességek
- nagy mozgások általános megfigyelése

Egyéni mérőlap – játék

- életkorának megfelelő szinten tud tevékenykedni
- domináns játék módja (sza., sze., gya.)
- jellemzői – gátolt, biztatást igényel, elmélyült
- beilleszkedése a játékba – szemlélődő, magányos, irányító

Egyéni mérőlap érzelmi, akaratit tulajdonságok megfigyelésére, mérésére

- érzelmi állapot – szorongó, kiegyensúlyozatlan, kiegyensúlyozott
- játék tevékenysége – önmaga nem kezdeményez, időnként kezdeményez
- felszabadultan, önfeledten játszik
- viszonya társaival szemben 8közönbös, elfogadó, könnyen barátkozik...)
- viszonya a felnőttekkel szemben (elutasító, elfogadó, együttműködő)
- feladattudat (részt vesz, nem vesz részt, önállóan tevékenykedik)
- szabálytudat (betartja, nem tartja be a szabályokat, kontroll nélkül is betartja a szabályokat)
- érzelmei feloldódnak a játékban

A gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követését szolgáló módszerek: - megfigyelés, - mérés.

ÓVODÁNK KAPCSOLATAINAK SAJÁTOS JELLEMZŐI

A pedagógiai program közös részében felsorolt kapcsolatokon kívül kapcsolatot tartunk még:

Művelődési Házzal:

- Rendezvényeit a gyermekekkel látogatjuk - alkalmazkodva életkori sajátosságaikhoz.

TEVÉKENYSÉGI FORMÁK ÉS AZOK TARTALMA

Verselés, mesélés

A felhasznált irodalom igényes összeállítása

Az óvónők feladata a felhasznált irodalmi anyagok összeállítása arra törekedve, hogy a kiválasztásban érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság. A megfelelő esztétikai élmény nyújtását művészi értékű irodalmi alkotások segítségével érhetjük el. Megfelelő egyensúlyban kell, hogy helyet kapjon az irodalmi nevelésben a magyar népköltészeti, népmesei alkotások, melyek az ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódnak, a klasszikusok és a mai magyar költők művei, a csúfolók, rigmusok, nyelvi játékok, mozgással lejátszható népi mondókák, szólások, találós kérdések.

Művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élmény mélységét. A kisebbek versanyagát népi mondókákból, ritmikus, zenei hatású, játékos versekből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később már többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék alkotják a gyermekek meséit. Helyt adunk a magyar klasszikusok, és a mai magyar írók modern meséinek is. Megismertetjük a gyermekekkel a vidám humoros verseket, valamint a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmus élményt nyújtó verseit. A nagyobbak mesetárába már az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb meséken át beépítjük a klasszikus tündérmeséket, a tréfás- és műmeséket. Meseregényeket olvasunk fel, amit folytatásokban napokon keresztül izgatottan várnak.

A gyermekeknek közvetített versanyagot különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagítjuk. Megismertetünk olyan közmondásokat, amelyeket a környezetben gyakran hallanak. Lírai verseket mutatunk be, amiktől a gyerekek megérik a költői képek kifejező erejét. Olyan verseket, meséket választunk, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

Illyés Gyula, Lázár Ervin, óvodásoknak szóló műveiből gyakran választunk, hisz mindkét író Pálfa – Felsőrácegres szülötte.

Az anyagok kiválasztása mindig tiszta forrásból történjen, a gyerekek fejlettségi szintjét, és az óvónő egyéniségét is figyelembe véve.

Az irodalmi anyag összeállításánál helyet kapnak a kortárs cigány írók, költők versei, elbeszélései (Bari Károly, Lakatos Menyhért, Choli Daróczi József, Rostás – Farkas György) valamint a községünkben gyűjtött cigány mesék, történetek.

Az óvónő feladata továbbá, hogy megismertesse - nemcsak a cigánygyerekekkel, hanem az összes gyerekekkel - a cigány kisebbség kultúrájából merített meséket, mondákat, verseket és játékokat.

Az óvónő fejlessze a cigány gyermek improvizációs készségét mesemondás közben.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kötődik. A mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok nagy élményt jelentenek, mert a felnőtt ölében, biztonságérzetben hallgathatják. Ez jó alkalom a felnőtt-gyerek között kialakítandó érzelmi kapcsolat elmélyítésére.

A gyermekekkel együtt sokszor ismételtetjük az állathívogatókat, kiolvasókat, altatókat. Spontánadódó helyzetekben, a zene, a mintázás, rajzolás, játék, mozgás, szokásalakítás és a mindennapi tevékenységek gyakorlása közben szinte észrevétlenül ismételtessük a már

megismert alkotásokat. A mindennapos mesélés a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Szorongást old, belső képteremtésre tanít.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyereket a mese figyelmes végig hallgatására. Arra törekszünk, hogy a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a dramatikus feldolgozásának. A nagycsoportos gyerekekkel egyre többet bábozunk, dramatizálunk. Óvodai ünnepélyek, rendezvények alkalmával is szerepelhet a nagycsoportos korú gyerekek bábozása, dramatizálása a kisebbek számára.

A kiscsoportos gyerekekkel 10-12 mondókát, 10-14 új mesét ismertetünk meg.

4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, várják az óvónő meséit, játékaikban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek a gyerekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulataihoz kapcsolódnak. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel. Az előadás módunkban érvényesülnek a beszéd zenei elemei. A verselés legyen tevékenységhez kötődő, az együttlétek jó hangulatát fokozó. A 4-5 éves gyerekekkel 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset, és 10-14 mesét ismertetünk meg. A gyerekek az óvónő segítségével jelenítik meg a meséket, élményeiket, rögtönöznek bábjátékot. Az óvónő segítségével befejezik a megkezdett meséket. A képeskönyvek nézegetése segíti a könyvek megszerettetését, az olvasásra nevelést.

5-6-7 éves korú gyermekeknél megragadunk minden adandó alkalmat a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagítjuk a mondókákat. Találós kérdésekkel, rímjátékokkal játszanak. Ismételtetjük az előző évben tanult verseket. Az új verseket úgy választjuk meg, hogy kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozására. A délutáni pihenés ideje alatt gyakran olvasunk folytatásos mesét, és lehetőséget adunk a mesék önálló befejezésére, új mesék kitalálására. A gyermekek a halott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Próbálkoznak új mesék átalakításával. A mese cselekményét kifejezik mozgással, mimetikus játékkal. Az év folyamán 15-20 új mesével ismertetjük meg a nagycsoportos korú gyerekeket. A mesélés minden nap jelen van a tevékenységeink között.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyerekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókákkal tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A

mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Tartalom

- Beszélgetések a napi tevékenység során.
- Beszédnövelés:
- Beszédhallás, beszédmegértés fejlesztése, helyes kiejtési gyakorlatok, légző gyakorlatok, hangadás gyakorlatok, nyelvtörők, gyorsasági gyakorlatok, ritmusgyakorlatok, hangsúlygyakorlatok.
- Idő és téri egymásutániség felfogása /történeti sorba rendezések /
- Vers és mesemondások.
- Irodalmi művek hallgatása – versek, mesék, mondókák, verses mesék.
- Irodalmi művek mimetizálása – tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása mozgásokkal, testtartással.
- Érzelmek kifejezése mimikával, tekintettel, gesztikulációval.
- Irodalmi művek eljátszása – bábozás, dramatizálás.
- Könyvek, folyóiratok nézegetése.
- Színházi élmények nyújtása.

Eszközök

- bábok /sík, bábkesztyű, és ujjbábok, zacskóbábok, termésfigurák / ping-pong labdák, paravánok, maskarák, különböző ruhadarabok, különböző stílusú és színű kendők, palást, terítők, plédek babák, mackók, plüss állatok.

Ének-zene, énekes játékok, gyermektánc

Tartalom

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok, egy és két személyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, döcögtetők, lovaglók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók. Körjátékok és dalaik /fogyó- és gyarapodó játékok, párválasztók, sor- és ügyességi játékok.
- Magyar népszokások, hagyományok dalai, játécai – más népek dalai, táncos játékok, átalakuló játékok, táncok, lakodalmas játékok, kapcsolódó játékok, kapuzók.
Népszokások – az ünnepekhez kapcsolódók

- Gyermekeknek írt mődalok.
- Hangszeres zene hallgatása.
- A cigányoktól gyűjtött dallamanyagban a gyermekdal elenyészően csekély. A gyerekek a felnőttek dalait éneklék, sokszor romlott csonkított formában. Ezért Forrai Katalin által kidolgozott zenei nevelés alapjaira épül.

Eszközök

- Cintányér, triangulum, furulya, CD, dobok, kendők,
- Szalagok, ujj cintányér, csörgődob.

Éneklési készség, ritmus- és hallásfejlesztés módja

3 – 4 éves korban

- Az óvónő sokszor énekelgessen, mondjon mondókákat
- Találjon ki egyszerű egyenletes lüktetést érzékeltető játékos mozdulatokat
- Találjon ki olyan mozdulatokat, amelyekkel a gyerek testi nyugalmi állapotban van, csak karjuk, kezük mozog /térdütögetés, zárt lábú mozgás, jobbra-balra hajlongás /
- Vizuális ingerekkel erősítse meg /báb, kép, mozgás / a figyelem felhívást
- Magasabb és mélyebb hangok felismerése beszéd, ének, hangszer segítségével
- Halk – hangos közötti különbség felismerése beszédben, zörejben
- Egyenletes lüktetés játékos mozdulatokkal

4 – 5 éves korban

- Magasabb és mélyebb megkülönböztetése – ezek térben való mutatása
- Fokozatosan bővítsük a dallam és ritmus motívumok táráát
- Törekedjünk a mozgások esztétikus megformálására
- Önmagunk is találjunk ki ritmusokat, dallamokat, mozdulatokat
- Természet és a környezet hangjainak megfigyelése, a hangszínek különbségének meghallása

5 –6 éves korban

- Találjanak ki dallamokat vershez, mondókához, egyszerű mozdulatokhoz
- Ismerjék fel a különböző tempókat
- Önállóan használják az ütőhangszereket
- Találjanak ki játékokat, játékos mozdulatokat
- A szép kiejtésére, a tiszta éneklésre, az esztétikus mozgásra ösztönözzük őket

- Az óvónő tegye lehetővé, hogy a cigány gyermek hagyományaihoz híven érzelmeit énekbeszéd formájában adja elő, mivel ezt verbális módon nem tudja elég színesen kifejezni.
- Segítse elő, hogy a cigány gyermek egyszerű, ismétlődő szavakat felhívó jellegű hanglejtéssel, szabályos, zenei világra jellemző lüktetéssel, határozott ritmussal díszítve énekelgessen, dúdolgasson kedvére, érzelmekkel átítatva.
- Segítse elő a cigány tánckultúra megismerését, tegye lehetővé annak gyakorlását

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység gyakorlata

- Alak, háttér, vonalak felismerése,
- Alakállandóság, formaállandóság,
- Térbeli helyzet – tárgyak, figurák egymáshoz viszonyított helyzete,
- Alak – kiegészítés, részek összeillesztése,
- Képalakítás vizuális elemek használatával / vonal, folt, forma, színek /
- Képfelület kitöltése,
- Soralkotások, hasonlóságok,
- Táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása,
- Képalakítás saját élmények, emlékezet után,
- Technikák megismerése,
- Színek keverése.

Kapcsolat más nevelési területekkel

- Az esztétikai nevelés komplex módon hat az összes nevelési területre, színesítik azokat, alapjául szolgál a gyermek személyiségfejlődésének.

Mozgás, mozgásos játékok, mindennapos testnevelés

Mozgásanyag

- Játékok:
- Futójátékok, szabályjátékok, szerepjátékok, utánozójátékok, küzdőjátékok,
- Rendgyakorlatok:

- Egyenes testtartás, vonal- és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba,
- Gimnasztikai-szabadgyakorlatok:
- Kartartások, kar-, láb-, törzsgyakorlatok, nyakizom gyakorlatok, testhelyzetek,
- Járások, futások:
- Természetes járás irányváltoztatásokkal, járások utánzása, ritmusra járások,
- Futás egyenes vonalban és irányváltásokkal, lassítás-gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás,
- Koncentrációs mozgásgyakorlatok:
- Kézi-szer gyakorlatok /labda, babzsák, karika, szalag, bot /
- Szökdelések, ugrások:
- Helyben és haladva /páros lábon, váltott lábbal /
- Akadályokon át:
- Dobások, labdagyakorlatok:
- Labdafogások, labdagurítások, labdavezetés, labdahajítások, alsó- és felső dobások,
- Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok:
- Talajon csúszás, mászás, kúszás,
- Padon, zsámolyon, bordásfalon vízszintes és függőleges irányban gurulások, egyensúlyozás emelt szeren.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő segítse elő a társas kapcsolatok alakulását a közös mozgás örömeivel
- Ösztönözze az egészséges versenyszellem kialakulását
- Erősítse a gyermek saját testének, testi képességének megismerését, ezáltal „én tudata”, „szociális énje” fejlődik.
- Biztosítsa a gyermek társakhoz való alkalmazkodását mozgás közben, ami fejleszti a gyermek önuralmát, toleranciáját, együttműködő képességét, akaratát.
- Az óvónő segítse elő a mozgáskultúra megalapozását.
- Bátorítsa a mozgásukban gátoltabb, testileg fejletlenebb gyerekeket.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

A mozgás fejlesztése számtalan egyéb terület fejlesztését is lehetővé teszi. Így az egészséges életmódra nevelés, az értelmi nevelés, az érzelmi nevelés, és a szociális fejlődés terén különböző feladatok valósíthatók meg.

- Környezeti neveléssel, mert a két terület feladati szoros kapcsolatban állnak a testséma alakulásával
- Zenei neveléssel, a ritmusérzék fejlesztése ritmikus tevékenységek során.

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyerekeket. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik. Az önálló és csoportos megfigyelések során értékes tapasztalatokhoz jutnak a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

A folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz a felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységhez szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek 4. életéve után egyre gyakrabban igényeli és képes is kisebb-nagyobb csoportokban az óvónő által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Tevékenykedés közben a megismerő képességek /érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés/ fejlesztése szinte észrevétlenül történik.

A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma

Természeti környezet

- A természet változásai – időjárás, évszakok.
- Természetvédelmi teendők évszakok szerint.
- Növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, táplálékuk, környezetük.
- Az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervek.

Tárgyak, személyek összehasonlítása

- Tárgyak válogatása szabadon vagy adott szempontok szerint.
- Tárgyak méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségek megfogalmazása /hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, alacsonyabb-magasabb /
- Sorba rendezések mennyiségi tulajdonságok szerint /tőszámok, sorszámok /
- Halmazok elemeinek meg- és leszámolása /több, kevesebb, ugyanannyi /
- Soralkotások, sorváltások balról-jobbra, fentről lefelé /
- Állítások megfogalmazása /igaz-hamis eldöntése /

- Történetek alkotása képekről a mennyiségek figyelembevételével.

Emberi környezet

- A család – a család élete, családtagok
- foglalkozások a családban, életmód

Az óvoda és környezete

- Az óvoda épülete, közintézmények az óvoda környékén.
- Az óvodában dolgozó felnőttek munkája a gyermekek tevékenysége.
- Az emberek munkája az egyes munkahelyeken.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyai

Tulajdonságok, formák, színek méretek vizsgálata

Közlekedés

- Eszközei, dolgozói, szabályai /különös tekintettel a gyalogos közlekedésre

Írányok, arányok megfigyelése

- Bal-jobb, alá-fölé, mellé, közé, előtt-mögött.

A rész és egész viszonyának megfigyelése

Geometriai tulajdonságok megfigyelése

Az óvodáskort jellemző fejlődés béli egyenlőtlenség miatt a matematikai nevelés terén két életkori szintet különböztetünk meg:

Az első szint általában a gyermek 5. életévéig tart

Bevezetés a matematikába, melynek feladata:

- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás és szemlélet megalapozása

A második szint az 5-6-7. életévben

Az intenzív fejlesztés szakasza, melynek feladata:

- az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek elsajátítása.

ÓVODÁNK ÜNNEPEI, HAGYOMÁNYAI

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- A **születésnapokat és névnapokat** a csoportok hagyományainak megfelelően ünnepeljük.
- A **Mikulás** napját változatos tevékenységekkel ünnepeljük.

- „Iskolás Mikulás”, ajándékosztása az iskolásokkal közösen
  - Mikulásfutás
  - Az óvónők és a szülők közös színjátéka – „Mikulás ünnepség”
- **Anyák napján** az édesanyákat, nagymamákat csoportonként köszöntjük. - megörvendeztetjük őket saját készítésű ajándékokkal és verssel, énekkel kedveskedünk.
  - **A gyermeknapot** családi nap keretén belül tesszük emlékeztetessé.
  - **Az év befejezéseként** elbúcsúztatjuk a nagycsoportosokat. Az óvodára emlékeztető tarisznyával, az óvónők saját készítésű ajándékokkal, a szülők is és a leendő első osztályos nevelő is iskolai kellékekkel (füzet tartó, színes...stb.) kedveskednek a leendő elsősöknek.

Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek:

A Márton napját közösen ünnepeljük a szülőkkel. Lámpás felvonulást tartunk és a művelődési házban Márton napi jelenettel, libás dalok, versek előadásával kedveskedünk a vendégeknek.

A karácsonyi ünnep a szülőkkel közösen.

Az adventi időszak kezdetétől minden héten egy alkalommal meggyújtjuk az adventi koszorún a gyertyákat

Az adventi időszaktól kezdve várankozás, ajándékkészítés, meglepetésszerzés, teremrendezés, díszítés előzi meg, karácsonyi történetek felidézése, eljátszása, hangsúlyozva az ünnep jelentőségét. Arra törekszünk az ünnepi készülődésben, hogy a gyerekek megérezzék, megtanulják, hogy nagyobb öröm adni, mint kapni.

Az ünnep napjára meghívjuk a szülőket, vendégeket és közösen ünneplünk.

A karácsonyfát és alatta a szülők ajándékait meglepetésként kapják a gyerekek.

Farsangkor hagyományainknak megfelelően jelmezbe öltöznek a gyerekek és jelmezes felvonulást tartunk. Tréfás játékokkal, közös mulatozással tesszük érdekessé számukra ezt a napot.

Húsvét időszakában megismertetjük a gyerekeket népi játékokkal, az ünnephez kapcsolódó néphagyományokkal: tojásfestés, locsolkodás.

Nemzeti ünnepeink és időszakos ünnepeink, melyek alkalomhoz kapcsolódnak:

- **Március 15.** A gyermekek által készített zászlókkal, elsétálunk a faluban lévő katonai emlékműhöz és a tanult alkalmi versekkel, dalokkal megemlékezünk az 1848-49-es Forradalom és Szabadságharc eseményeiről.

Zöld napok:

A természeti, társadalmi valóság megismerése szempontjából a Zöld napok megünneplése:

- **Állatok világnapja** (október 4),
- **Víz világnapja** (március 22),
- **Föld napja** (április 22),
- **Madarak és fák napja** (május 10)

Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Pincehelyi Tagintézményének helyi sajátosságait tartalmazó kiegészítés a Pedagógiai Programhoz.

Tagintézmény rövid bemutatása

Óvodánk a Simontornyai Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Vörösmarty Mihály Tagintézménye. Az intézményben 3 csoport és 2018 októbere óta mini bölcsőde működik.

Csoportjaink vegyes összetételű csoportok. Az óvodapedagógusok nevelő munkáját egy pedagógiai asszisztens és három szakképzett dajka néni segíti. A bölcsődében pedig egy képzett kisgyermeknevelő és szintén képzett dajka néni látja el a kicsik körüli teendőket, egy a számukra kialakított harmonikus és nagyon esztétikus környezetben. Gyermekcsoportjainkban az óvodapedagógusok arra törekednek, hogy egy derűs, szeretetteljes légkörben biztosítsák a gyerekek fő tevékenységi formáját: a játékot, amely az óvodás korú gyermek legfontosabb és legjelentősebb tevékenysége.

Óvodánk arculatára jellemző a település hagyományainak megőrzése, ill. átörökítése az által, hogy óvodásaink részt vesznek a különböző hagyományőrző rendezvényeken.

Óvodánk udvara 2020 tavaszán egy széleskörű összefogásnak (szülők, fenntartó, intézmény dolgozói) köszönhetően megújult, gyermekeinket immár egy biztonságos, az óvodás gyermekek igényeit kielégítő és életkori sajátosságaikhoz igazodó játszótér várja.

Fontos az egészséges életmódra nevelés óvodánkban. Tornaszobánkban megvannak azok a felszerelések, eszközök, amivel biztosíthatjuk a rendszeres testedzést.

Feladatunknak tartjuk egy olyan óvodai élet szervezését, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését. Nagyon élvezik a közös tevékenységeket az ünnepekre való közös készülődést. Örömmel vesznek részt a mindennapoktól eltérő rendezvényeken. A Márton napi felvonuláson, az adventi készülődésben stb. Vannak rendszeres programjaink: Színházlátogatás, zenés műsorok kutyaterápia, karácsonyi és tavaszi vásár. Igyekszünk figyelembe venni a szülők kéréseit.

Célunk, hogy az óvodai élet évei alatt a szülők és a nevelők között egy egymást segítő és tisztelő kapcsolat alakuljon ki. Szeretnénk, ha óvodánk az a hely lenne, ahol minden a gyermekért történne, ahol felelősséget kell vállalni a gyermekért, önmagunkért és másokért.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A játékban végbemenő tanulás nem szándékos. A gyermeknél a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre. A játék, az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere. A nevelési folyamat egésze, alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek, ezért:

Célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, a játékos, és a játékba integrált tanulás.

Figyelembe vesszük, hogy a tanulás a nevelés folyamat szerves része, a nevelési célok érdekében sajátos módon szervezett tevékenység.

Tanulás közben is nevelési feladatokat oldunk meg.

Foglalkozásokon a gyermekeket különböző ismeretekhez juttatjuk, sajátos módon szervezett játékos jelleggel.

Fontos szerepet tulajdonítunk a motivációnak (érdeklődés felkeltés, fenntartás) probléma szituáció teremtésének, az önállóságnak

Gyermekeket egyéni képességeik figyelembevételével fejlesztjük.

Óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

- A gyermek részére az érzelem gazdag, biztonságot nyújtó légkör biztosítása, melyben a tapasztalataikra, kíváncsiságukra, élményeikre építve teremteni meg a tanuláshoz szükséges optimális feltételeket.
- Minél több alkalom teremtése számukra, a cselekvő aktivitása, a problémamegoldásra, a felfedezésre, a kísérletezésre, megvalósítva ezzel a tanulási folyamatban a rendszerességet, a fokozatosságot, és a folyamatosságot.
- A gyermek megismerési- tevékenységi vágyára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja, az ismeret és tapasztalatszerzés folyamatát.
- A foglalkozások szabad légkörének megteremtésével ad teret, a gyermeki megnyilvánulásnak, a gyermekek önállóságának.
- A tanulási folyamatok során, megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosít a gyermek számára. Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően valósítja meg a helyet, időkeretet és a módszereket.
- A foglalkozási formáknál előnybe részesíti az egyéni és mikro csoportos foglalkoztatást.
- Az értékelés a folyamat irányítása során mindig személyre szabott, pozitív konkrét a gyermek számára ösztönző jellegű legyen.
- A sajátos nevelési igényű gyermek esetében, differenciált fejlesztést alkalmaz.

Sikereink

- Képesek az egyszerű feladatokat megérteni, megoldásokat keresni, gondolkodásukra jellemző, a problémamegoldás, kreativitás.
- Érdeklődnek környezetük tárgyi jelenségei, összefüggései iránt, képesek a megszerzett ismeretek, tapasztalatok, élmények elmélyítésére, rendszerezésére.
- Feladatvégzésükre a kitartás jellemző.
- Szándékos figyelem életben tartására, illetve a figyelem összpontosítására képesek.
- Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

- Tanulási képességeiknek a fejlettsége (megfigyelő képesség, figyelem, gondolkodás, emlékezet stb.) lehetővé teszi számukra az iskolai élethez való alkalmazkodást.

A tanulás kötött és kötetlen formában szerveződik.

A kötetlen szervezeti forma valamennyi korcsoportban a foglalkozások egyik alapformája.

Kötött foglalkozás: testnevelés, mindennapos testnevelés, nagycsoportban a matematika

A foglalkozásokon – akár kötött, akár kötetlen formában szerveződik – érvényesítjük a komplexitást, a tárgyi koncentrációt és nem utolsó sorban a játékosságot. A heti és napirendünket a helyi sajátosságainknak figyelembevételével az óvónők szabadon határozzák meg.

“Nagy politikusság a gyermeknevelés,
állandó, nehéz egyeztetése kívánalmaknak, szükségleteknek”

Gyermeki tevékenységformák

Mese, vers

Tartalom:

- Az irodalmi művek kiválasztásával figyelembe veszi a gyermek fejlettségét, érdeklődését, érzelmi állapotát, eljuttatva őket az egyszerű láncmeséktől az állatmeséken keresztül a tündérmeséig.
- Megismertetünk néhány más kultúrájú (cigány) népmeséket, verseket
- Kedvet ébresztünk arra, hogy ők is szívesen találjanak ki mesét.
- Biztosítjuk a bábozás, dramatizálás feltételeit a mesék feldolgozására, különös hangsúlyt fektetve az egyéni képességekre.
- A bábozás, dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, a megfelelő viselkedésformát.
- Biztosítjuk a vers és mese feltételeit, a mindennapos verselést színesebbé tesszük
- eszközökkel, de nem meghatározó jelleggel.
- Érvényesítjük a komplexitást, s szívesen alkalmazunk más foglalkozáson is verset, mesét, építve a gyermek ez irányú érdeklődésére
- Rámutatunk a könyv fontosságára, annak megbecsülésére neveljük a gyermeket.
- Különös gonddal óvjuk, s a nap folyamán időt szakítunk az otthonról hozott kedves könyv megtekintésére is.
- Megalapozzuk a majdani olvasás szeretetét.

A gyermek tevékenységei:

- A beszoktatási időszakban hallgatja az óvónő mondókázását, mesélését, közben barátkozik az új helyzettel, társaival, felnőttekkel.
- Örömmel hallgatnak verset, mesét.
- A mese, vers élménye megjelenik játékaikban.

- Maguk is költenek mesét.
- Szívesen mondják az otthon tanult verseket is.
- Gyakran lapozgatnak képes-mesekönyveket.
- Kérik a mesét.
- Aktívan részt vesznek a mesemondás, ill. bábozás feltételeinek biztosításában.
- A felnőtt bábozását szívesen, türelmesen “végigélik”.
- Megpróbálkoznak a látottak bábozásával, dramatizálásával.
- Alkalmazzák a mese jellegzetes kifejezéseit, szófordulatait.
- Élményszerű előadásra törekszenek, hanglejtés, hangsúly hangerő helyes megválasztásával.
- A mese, vers megjelenik rajzaikban is.

2. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Zenei nevelésünk nemcsak a foglalkozásokra korlátozódik, hanem a nap folyamán is szereznek zenei élményeket.

Tartalom:

- Megalapozzuk a dalhelyzetekhez az esztétikus mozgást, és a helyes testtartást, levegővételt
- Megérettetjük a gyermekekkel, hogy a közös zenei tevékenység, közös éneklés élményt nyújt.
- A helyi népdalok, népi játékok, néphagyományok megismerését, továbbélését segítjük elő az egyes életkoroknak megfelelően. A népi énekes játékokat gyakran játssza a gyermek, akár a szabadjáték során is. Népdalok, népi játékok sokszínűségével lehetőséget adunk a hagyományok megismerésére.
- Elősegítjük a gyermek zenei ízlésének, és mozgás kultúrájának alakulását.
- Az évszakokhoz, ünnepekhez, néphagyományokhoz, megfelelő kapcsolódó anyagot választunk.
- Megismertetünk néhány más kultúrájú (cigány) dalokat, mondókákat, népszokásokat.
- Zenei tevékenységünkben is követjük a fokozatosság elvét nemcsak a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében, hanem a zenei képességek fejlesztésében is.
- Előtérbe helyezzük az élő zenét, igényes gépi zenét csak alkalmanként használunk.
- Megalapozzuk a gyermekek zenei anyanyelvét, mely gátlásaikat feloldja, közösségi-, magatartási problémáikat jó irányba tereli, biztonságérzetüket növeli.

A gyermek tevékenységei:

- A gyermekjáték és egyéb tevékenységük során saját szórakoztatásukra dúdolnak, halandzsáznak, melyet játékos – és ösztönös mozdulatok kísérik.
- Játsszanak dalos játékokat, körjátékokat, valamint készség fejlesztő játékokban is részt vesznek.
- A nap folyamán, valamint túrák, kirándulások alkalmával dalokat énekelgetnek, mondókáznak.
- Megismerkednek hangszerekkel, használják is azokat (cintányér, dob, stb.).
- Ünnepeleken, és különböző alkalmakkor szívesen táncolnak, élvezik a zene és tánc örömét.
- A gyermek játékidőben dalos játékokat kezdeményez, szerepjátékokba, mozgásos, táncos elemeket sző.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Tartalom:

- Az óvodába lépéskor felmérjük a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét az ábrázolás terén.
- Az alapvető kézmozgások mechanizmusának elsajátítását, valamint finomítását segítjük elő.
- Megismertetjük őket a vizuális jelrendszerrel (pont, vonal, folt, színek, formák stb.).
- Életkoruknak megfelelő tapasztalatok nyújtását biztosítjuk.
- Az óvodába kerülő gyerek számára lehetővé tesszük, hogy a mindennapi játékban játszva ismerkedjenek a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikai lehetőségekkel.
- Megfelelő motiválással felkeltjük bennük az érdeklődést, a csodálkozást, a díszítőkedvet, az alkotás örömét.
- Életkornak megfelelően gazdagítjuk szín és formavilágukat.
- Szép, vonzó, érdeklődést felkeltő eszközöket használva kezdjük el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítását. (Együttesen gyönyörködve a saját alkotásaiban, valamint a népművészeti szépségekben.)
- Megismertetjük a gyermekeket a kiscsoportban az alapvető anyagok és eszközök kezelésének módjával, mert ez lesz az alapja a későbbi lendületes ábrázoló munkának.
- Felkeltjük a gyermekben az eszközökkel, anyagokkal való tevékenység vágyát a nap bármely szakában biztosítjuk a tevékenységhez szükséges feltételeket (hely, eszköz stb.)
- Biztosítjuk a zavartalan tevékenységhez a megfelelő külső feltételeket, főleg elegendő időt, hogy a gyermek addig alkothasson, amíg kedve van.
- Megismerteti a gyermekkel a különböző anyagokat, technikákat az eszközök helyes balesetmentes használatát (olló, tű stb.)
- Élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítéséhez sokféle lehetőséget biztosítunk. (festés, zsírkréta, papírragasztás, nyomat, karcolás stb.)
- Ábrázoló tevékenységek során kihasználjuk az évszak adta lehetőségeket.
- Munkájukba beépítjük az ünnepeket, melyek érzelmileg is közel állnak a gyerekekhez, figyelembe véve a helyi szokásokat, néphagyományokat.
- Bevonjuk a szülőket az anyagok, elsősorban a barkácsoláshoz szükséges természetes anyagok gyűjtésébe.

A gyermekek tevékenységei:

- Játék közben színes tárgyak, anyagok válogatásával, rakosgatással, építgetéssel ismereteket szereznek.
- Manipulatív tevékenységekkel, tapintással valamint mintázással ismereteket gyűjtenek az anyagok alakíthatóságáról.
- A szórt elrendezésen belül a képi elemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésének a próbálgatása (pl. virágszirmok, törzs-fej körfirka)
- Vékonyabb vastagabb vonalak rajzolása.
- Rajzoláshoz különböző eszközöket használnak: ceruza, színes ceruza, zsírkréta, iskolai kréta
- Rajzolnak kisebb, nagyobb felületre is.
- Emberalakokat, tárgyakat rajzolnak saját elképzelésük alapján, síkban és térben egyaránt.
- Képeket készítenek, festéssel, rajzolással, nyomattal, karcolással.
- Papírmunkákat végeznek: gyürés, tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás.
- Agyagoznak, gyurmáznak.(formaalakítás)

- Textilmunkákat végeznek.(fonás, varrás, textilképek) Ismer és használ újfajta anyagokat, eszközöket, gipsz, textilfesték, aszfaltkréta üvegfesték.
- Sétáik során természeti tárgyakat gyűjtenek az óvoda környékén.(levelek, termések, ágak, kavicsok), ezeket összehasonlítják, csoportosítják, válogatják, díszítenek vele.
- Egyszerű ajándéktárgyakat készítenek. Alapvető szabály, hogy ezek mindig esztétikai értéket képviseljenek.
- Bábokat, díszleteket, játékokat készítenek barkácsolással.
- Városok, falvak terein (helyi adottságokat figyelembe véve) megtekintik a szobrokat, műemlék jellegű épületeket, utcákat, parkokat.

5. Mozgás

A mozgás a játék mellett az óvodás gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Ezért naponta frissítő tornát, mozgást és hetente egy illetve két alkalommal testnevelés foglalkozást tartunk.

Tartalom:

- Lehetőséget biztosítunk a gyerekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítésére, gyakorlására, mozgáskészségeik fejlesztésére.
- Elsődleges feladat a testséma kialakítása a testrészek neveinek megismerése és megnevezése
- Fejlesztjük a testi képességeiket: az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Fontosnak tartjuk a koordinációs képességek, a helyes testtartás fejlesztését, a lábboltozat alakítását.
- Segítjük a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

A gyermek tevékenységei:

- Az életkori sajátosságainak megfelelően játszanak szerep, - utánzó, - futó, - szabály - küzdőjátékokat. (húzás, tolás, emelés)
- Különböző járásokat, futásokat egyenes vonalban és irányváltatásokkal, lassítva, gyorsítva sajátítanak el.
- Csúsznak, kúsznak, másznak, gurulnak a talajon előre, oldalt. Egyensúlyoznak a talajon, padon és a kézi szerekkel is.
- Ugranak távolba, magasra, végeznek mélyugrást, szökdelnek (helyben és haladva, páros lábon, váltott lábbal).
- Szabad, páros, társas és kézi szergyakorlatokat végeznek.
- Labdavezetést helyben, majd járás és futás közben gyakorolják.
- Dobnak célba és távolba, alsó és felsőkezes dobással.
- Sokat játszanak, szaladgálnak a szabadban. Örömmel vesznek részt futójátékokban, váltóversenyekben, labdajátékokban.

6. Külső világ tevékeny megismerése

a) Környezeti tartalmú tapasztalatok:

Tartalom:

- Fontos, hogy hagyjunk időt, rácsodálkozni a természeti jelenségek tárgyak, növények, állatok, apró csodáira.
- Segítjük a gyermek legközvetlenebb környezetének az óvodának a megismerését, a hozzá való pozitív érzelmi viszony kialakulását.
- Törekszünk arra, hogy az állat és növényvilág megismerése során, a felelős magatartásra is sor kerüljön (madarak téli etetése, növények hajtatása, gondozása)
- Ösztönözzük a gyermeket arra, hogy észrevegyék természet szépségeit, védjék és óvják annak értékeit. Környezettudatos magatartásra nevelés.
- Igyekszünk minél több olyan élményt biztosítani a gyermek számára, amely mélyíti kötődésüket a természethez.
- Kihasználjuk a természeti és társadalmi környezetünk helyi sajátosságait.
- Élőlények szeretetére, megóvására nevelünk
- Megerősítjük szülőfalunkhoz kapcsolódó érzelmi kötődést. Helyi népszokásokat elevenítünk fel játékos feldolgozásban.

A gyermek tevékenységei:

- Megfigyelik természeti változásokat, felismeri az évszakok változásait.
- Séta alkalmával tapasztalatokat szereznek a természeti jelenségekről.
- Ellátogatunk a zöldségboltba, kiállításokra, moziba, építkezésekre, stb.
- Megismerik a község nevezetességeit, szépségeit. (kirándulás és séta)
- Figyelemmel kísérik a tavaszi és őszi mezőgazdasági munkákat
- Gyakorolják a mindennapi élet tevékenységeit. Pl. savanyúság eltevés, mustkészítés, kompótkészítés, diószüret, stb.
- Közvetlen környezetben megfigyeljük a házi, illetve a házkörüli állatokat, valamint, kirándulás alkalmával az állatkert lakóit
- Részt vesznek a növények, gondozásában.
- Sétát tesznek a környező szép tájakon községünkben, illetve távolabbi falvakat, városokat ismernek meg a kirándulások során.
- A szerzett tapasztalatokat biztonsággal alkalmazzák a gyakorlatban.

b) Matematika tartalmú tapasztalatok

Tartalom:

- Különböző tevékenységeken keresztül lehetőséget biztosítunk a tapasztalatszerzésre, a felfedezés örömeinek érzékeltetésére, az önálló feladatmegoldásra. Segítjük a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozását.

- Változatos tevékenységeken keresztül megismertetjük a gyerekeket a környezővalóság formáival, mennyiségi viszonyaival.
- Olyan lehetőségeket biztosítunk, melyben a téri- és síkbeli tájékozódásuk biztonságosan kifejlődhet.
- Sokféle érzékelésen, észlelésen keresztül fejlesztjük az összefüggések megláttatását és a mennyiségi fogalmukat.
- Többféle megoldási lehetőség kínálása során fejlesztjük a problémalátásukat, ítélő- és problémamegoldó képességüket.

A gyermek tevékenységei:

- Megfigyelik a környező valóságot, tapasztalatokat szereznek, konstruálnak.
- Játékos tevékenységek során észreveszik az azonosságokat, különbségeket, és összehasonlítanak, rendszereznek.
- A természetben fellelt összegyűjtött tárgyakat valamilyen szempont szerint csoportosítják.
- Összemérnek, megállapítanak (hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb- ugyanannyi)
- Szétválogatják, csoportosítják tulajdonságuk, formájuk alapján
- Sorba rendezik mennyiségi tulajdonság szerint (tőszámok-sorszámok), vagy egyéb szempontok alapján.
- Többféle tevékenység közben megismerkednek az irányokkal, - arányokkal, névutókkal
- Tapasztalatokat gyűjtenek a síkbeli (kör, négyzet, háromszög) és térbeli alakzatok (téglatest, kocka, gömb) tulajdonságairól
- Egyéni fejlettségtől függően halmazokat keletkeztessenek, tegyenek hozzá, vegyenek el, tegyék egyenlővé, párosítsák, számoljanak egyéni képességeiknek megfelelően, legalább 10-ig.
- Megismerkednek a tükör használatán keresztül a tükörképpel, tapasztalatokat szereznek a téri viszonyokról.
- Sokat kérdeznek, véleményt nyilvánítanak, feladatokat oldanak meg, problémákat fedeznek fel.
- Egyéni munkaformában önállóan oldják meg a feladatokat. Csoportos illetve mikro csoportos tevékenység közben együttműködve egymást segítve dolgoznak.

Helyi sajátosságok a néphagyományok ápolásában, ünnepek helyi rendje

- Születésnapok, névnapok ünneplése csoportonként.
- Szüreti felvonulás és multság
A készülődés hetében szüreti dalokkal, tánccal készülünk a multságra, felvonulásra. Település szintű rendezvény, ahol népviseletbe öltözve járják végig a felvonulók, a gyermekek és szüleik, a falu utcáit. A felvonulást táncos, énekes megállók tarkítják.
- Fényképezés, családi fotózás karácsonyra.
- Márton napi lámpás felvonulás
Település szintű rendezvény a Könyvtárral közösen megszervezett több éves hagyományra visszatekintő program, november 11.-én , mely egyre népszerűbb a gyermekes családok körében. A program erősíti az összetartozás érzését, a településen belül. A lámpások készítése a gyermekekkel közösen az óvodában történik.
- Mikulás várás
Mikulásvárás hagyományát őrizve dalokkal, verssel várjuk a Mikulást, aki meglátogatja a gyermekeket, a csoportszobákban. Megajándékozza egy kis csomaggal. Az ünnepvárás

idején gyermekeket Szent Miklós történetével megismertetjük, kihangsúlyozva a megsegítés, adakozás lehetőségét. A 2019-es év tapasztalataira alapozva, szeretnénk ezt a mikulásvárast egy kis Mikulás partival tarkítani, ami (nagyon sikeres volt).

- Advent és Karácsony
Közös fa díszítés, középsősök karácsonyi műsora, Gondozási Központban, valamint Szüleiknek. Részvétel a település Adventi koszorújának gyertyagyújtásánál (versmondás). Mézeskalács sütés, díszítés hagyományának az ápolása.
- Vízkereszt, közös karácsonyfa bontás a gyermekekkel.
- Farsang, jelmezbe öltözés (óvó nénik és dadus nénik is), interaktív program (arcfestés, lufi hatogatás, népi fajtékok) az óvodában. Farsangi fényképezés.
- Anyák napi fényképezés 2020-ban valósult meg óvodánkban, és szeretnénk állandó programmá bővíteni.
- Húsvéti készülődés, locsolóvers, húsvéti dalok, tojásfestés.
- Anyák napja csoportonként megszervezve.
- Gyermeknapi interaktív program (Frederico zenés műsora, légvár, arcfestés, lufi hajtogatás).
- Ballagás, nagycsoportosok búcsúztatása.

Egyéb programok

- színházlátogatás
- zenedélelőtt
- kutyaterápia
- könyvtárlátogatás.

Tagintézményünk kapcsolatrendszerének jellemzői

Kapcsolat az iskolával: konkrétabb, aktívabb kapcsolat kidolgozásához szükséges az óvoda-iskola átmenet kidolgozása két közvetítő pedagógussal szervezve (egy óvónő-egy tanítónő).

Együtműködésünk alapelve:

- az óvodába iskolába történő zavartalan átmenet biztosítása
- lehetőséget biztosítunk, hogy az alsós nevelők megismerkedjenek a nevelőmunkánkkal

Óvónő feladata	Közös feladat	Tanító feladata
Hospitálás az iskolában	Szorosabb kontaktus a két intézmény között	Hospitálás az óvodában
Fejlessze a gyermek képességeit, hogy iskolára alkalmassá váljon	Egymás gyermekeinek, munkamódszereinek, követelményeinek megismerése	Ismerjék az óvoda alapidokumentumait
Ismerje az iskola alapidokumentumait	Szakmai közösség létrehozásaként közvetítő pedagógussal	Közelítsen az óvodához
Óvodai szülői értekezletre meghívja a tanítókat.	Törekedjenek a tartalom, forma és eszköz hármasságának közelítésére	Az első évben törekedjen az átmenet megkönnyítésére
Ellátogatnak az iskolába a nagycsoportosokkal	Szakmai megismerés, együttműködés ne váljon	A játékoságból minél többet mentsenek át.

	öncélúvá, biztosítsa a nevelési folyamat zökkenőmentes egységét.	
Az óvónő látogassa meg az elsős gyerekeket		A játék is betölti funkcióját, csak jobban számoljanak vele.
Az óvodáskor végére iskolára alkalmas gyerekeket hagyjunk a szülőre.		Építsen a gyermek megismerési vágyára
		Tartsák szem előtt az élethosszig tartó tanulást
		A beilleszkedésében gátolt gyermekre is figyeljenek
		Iskolalátogatás alkalmával szívesen fogadják a leendő elsősöket
		Iskolalátogatás alkalmával mutassák meg a tantermet, a mosdót, a csengetés jelentését és a többi iskolai dolgot.
		Szülői értekezletet tartson a beiratkozás után.

Kapcsolat a Művelődési házzal, Könyvtárral:

Évente több alkalommal szerveznek előadásokat a gyermekek számára.

Olyan programokat szerveznek, ahol az óvodások és az iskolások együtt vesznek részt.

Nagyobb rendezvényeinket a Művelődési Házban tartjuk.

Mérés, értékelés rendje a tagintézményben

A gyermeki mérés, értékelés megfigyelés alapján történik, eredményeit az egyéni fejlődési naplóban rögzítik az óvodapedagógusok évi két alkalommal. A gyermek fejlődéséről a szülő is tájékoztatást kap.

Egyéni fejlődési napló tartalma:

Anamnézis

Bemeneti mérés

Fejlődési napló vezetése megfigyelések alapján

Szakszolgáltatások

Egyéni fejlesztési tervek (SNI, BTMN, HH, HHH)

Iskola előtti mérés- szakszolgáltatás

Szülő tájékoztatása

Vak Bottyán Óvoda és Bölcsőde Tolnanémedi Tagintézményének helyi sajátosságait tartalmazó kiegészítése a Pedagógiai Programhoz

Település és intézmény bemutatása

Tolnanémedi Tolna megyében található, a megyeszékhelytől Szekszárdtól 50 km-re. A település hátrányos helyzetű, elöregedő településnek számít. Lakosainak száma 1000 fő körüli. Munkahely csak a nagyobb városokban van, illetve a helyi vállalkozásokban tudnak elhelyezkedni az itt élő emberek. A Tolnanémedi Aprófalva Óvoda a település központjában, az általános iskola szomszédságában található. Egyetlen még működő intézménye a településnek. (Az iskola 2021. szeptember 1-től megszűnt és a gyermekek a szomszédos települések iskoláiban, de főként a simontornyai iskolában kaptak helyet.)

Fejlesztések az intézményben és az intézmény környezetében:

Az óvoda udvara a Magyar Faluprogram keretében és a Szülői Szervezet felajánlásának köszönhetően a helyi önkormányzat segítségével teljes egészében megújult az elmúlt két év során. Óvodánk az Európai Unió Energetikai fejlesztési pályázatával teljes egészében felújításra került, 2021. augusztus 27-én 1.5 év várakozás után átadásra került. A felújítási munkálatok csúszása miatt a gyermekek ideiglenesen egy másik épületben kaptak helyet. de igyekeztünk zökkenőmentessé tenni a gyermekek óvodában eltöltött napjait.

Hankook értékmegőrző önkéntes program keretében kapott pályázati támogatásnak köszönhetően a parketta cseréje a két csoportszobában valamint az iroda helyiségében megtörtént. Bútoraink nagy része is teljesen megújult. Tornaszobánk a Magyar Falu Program keretében kiírt pályázatnak köszönhetően teljes egészében felújításra került, eszközeink cseréjére lehet most hangsúlyt fektetni.

Csatlakoztunk a Madárbarát Óvoda Programhoz, melynek keretében madár itatók kerültek kihelyezésre az óvoda udvarára, és egy apuka madáretetőket és a költéshez odúkat készített.

A Biztonságos Óvoda program keretében gyermekeink a biztonságos közlekedés alapjait sajátíthatják el.

Személyi feltételeink

A 2 óvodai csoportban diplomás óvónők végzik a mindennapi teendőiket, (3 fő), 1 fő óvodapedagógus még hiányzik. 1 kolléga frissen diplomázott gyakornok, 1 nyugdíj mellett dolgozó kolléga és 1 ped I besorolású tagintézmény vezető. A nevelést, oktatást 2 dajka segíti, az egyikük képesített.

A gyermekek között nagyon magas a SNI státuszúak száma (4fő), fejlesztésükről a fenntartó gondoskodik.

Óvodánk pedagógiai programjáról röviden:

Óvodánk Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel részben adaptált program szerint dolgozik. Figyelembe vesszük a helyi sajátosságokat, hagyományokat, helyi értékeket, építünk ezekre.

A program alapelve:

- szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvoda megteremtése
- gyermekközpontúság
- önállóság, egészséges öntudat, önmegvalósítási lehetőség minden gyermek számára
- „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, Csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

A program alappillére kettős: az érzelmekre épít és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotó készségének fejlesztését hangsúlyozza.

Gyermekképünket a következőképpen tudjuk összegezni:

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakul az óvodás tartása, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni. Nevelőmunkánk során a néphagyományokra és a művészetek eszközeivel való tevékenységekre, élményekre helyezzük a hangsúlyt, mintegy keretet adva a tevékenységek tervezhetőségének. A művészetek eszközeit az érzelmi nevelés szolgálatába állítjuk, megalapozva a szülőföldhöz és a társakhoz való pozitív érzelmi kötődést.

Alapvető célok:

Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Általános nevelési feladatok: Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi - szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével. Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése. A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

„ Minden gyermek egy hegedű, amelyben minden lelket gyönyörködtető dal benne van. A szülők és pedagógusok felelőssége, hogy úgy irányítsák sorsát, életét, hogy a legszebb dallamot zengje, ha eljön számára muzsikálás ideje.”(ismeretlen szerző)

Általános nevelési feladataink:

Az óvodások testi-lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakítása

Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése. Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a szimbólumok, jelek erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítő készség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség. A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását. A gyermek-gyermek, felnőtt- gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges

önérvényesítést, önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat. (beszélgető-kör)
Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.(ölelő-kör)
A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.
Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban. (már vártalak tábla)

Esztétikai érzelmek alakítása

Egyéni igények figyelembe vételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása. Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt. (Ovi galéria) A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség. Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének. A gyermekek legyenek képesek észre venni a tárgyi- emberi-természeti környezetükben a szépet és a csúnyát. (zenehallgatás, tánc, ének, mesélés, bábozás, dramatizálás, festés... ezeknek megfelelő színterek kialakítása a csoportszobában. Mesesarok, babakonyha, babaszoba, galéria, kézműves sarok)

Az intellektuális érzelmek alakítása

Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott érzékeny befogadását. A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket – az érzékelést, az észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást –, különös tekintettel a kreativitásra. A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását. A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét.(személyes percek, beszélgető kör) Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretet érzet, védettség érzet – segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással, vagy vizuális eszközök segítségével kifejezhessék.

A tevékenységekbe ágyazott tanulás

(mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas)

Kötelező: - mozgás, mozgásos játékok
- ének, zene, énekes játékok (4- 5- 6- 7- éveseknek)
- külső világ tevékeny-megismerése, matematika tapasztalatszerzés

Közvetve kötelező: - verselés mesélés

Kötetlen: - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- ének- zene, énekes játékok (3- 4- 5- éveseknek)
- a külső világ tevékeny megismerése- környezet megszerettetése, megismertetése

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	mozgás, vers- mese- dramatikus játék, zenés- mozgásos percek, énekes játékok, gyermektánc
Mikrocsoportos	Ének- zene, rajz- mintázás- kézi munka, a környezet tevékeny megszerettetése,
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

Az óvónő az eljárásait változatosan az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékoság a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

Az óvónő törekedjen arra, hogy minden gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, méghozzá konkrét, differenciált árnyalt értékelést. Tárgyi jutalmazásra (pl: jutalomkártya) ne kerüljön sor, ellenben legyen: simogatás, pillantás, testközelség, gesztus, mimika, szóbeli közlés egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermek motivációját visszaszorítja. Egy gesztus, egy tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nem kívánatos magatartás megszüntetésében.

1. Verselés, mesélés:

Cél:

A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Tartalom:

Csak a művész értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét!

A **3-4 évesek** versanyagát, népi mondókákból és legismertebb költőink zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze az óvónő.

A **4-5- éveseknek** már mondhatunk többfázisos szerkezetű állatmeséket, népmeséket, dramatikus népszokásokat, realiztikus meséket. Kapjanak helyet a magyar klasszikusok és a modern költők, írók alkotásai is.

Az **5- 6- 7 éves** kor a mesehallgatás igazi ideje. Az előzőek bővítésén gazdagításán túl épüljön be a klasszikus tündérmese, tréfás mese, meseregény, melyet napi rendszerességgel folyamatosan hallhatnak. Ismerkedjenek meg gyakran használt közmondásokkal. A

kiválasztott, mesék, versek erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A 3-6-7- éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).

A 3-4 éves kisgyermekkel való mondókázás, ölbeli játék kettős örömet jelent: az irodalmi élménnyel való találkozást a felnőtt testmelegében, teljes érzelmi biztonságban élheti át a gyermek. Az egyszerű állatmeséken keresztül hozzászoktatja az óvónő a gyermeket, a mese figyelmes végighallgatásához. A képzeleti képek előhívását inkább csak kellékekkel érje el az óvónő, óvakodjon más eszközök használatától.

A kiscsoportosok ismerjenek 8-10 mondókát és 10-14 mesét.

A 4-5 évesek már izgatottan várják a mesét, arcukon megjelenik a figyelő áhítat. Játékukba beleszövik irodalmi élményeiket. A mese mondanivalóját az óvónő a szülőkkel együtt erősítse meg havonta egy-egy közmondással, melyet jól látható helyen: az öltözőben helyezzenek el.

Az 5-6-7 évesek ismétlegessék az addig tanultakat, és bővüljön repertoárjuk, 15-20 újabb mesével és verssel. Próbáljanak mesét önállóan befejezni, találjanak ki „saját” mesét. Készítsenek albumot az ismert mesékről, versekről. A mesehallgatás módjának legyen hagyománya a csoportban. (pl: zenei szignál, mesepárnák, mécses gyűjtása, stb). A tevékenységet az óvónő fejezze be pl: énekkel, mely stílusosan kapcsolódjon a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal.

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás, és a dramatikus játékok. Ezen keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a versekből, mesékből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

Cél: a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Tartalom:

- **a 3-6-7 éves korban megjelenő, tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.**

A **3-4 éves** gyermekek tanuljanak meg 6-8 mondókát, 9-12 énekes játékot. Szerezzék meg a zenei alapkészségeket, és ismerjék meg az alapfogalmakat (halk- hangos, a környezet hangjait, dallamjátszó hangszerek hangszínét.). Legyenek képesek áhítatos zenehallgatásra, mely elsősorban az óvónő énekes előadása.

A **4-5 évesek** a már tanultak állandó ismételtetése mellett tanuljanak 4-5 új mondókát, és 10-15 új gyerekdalt, és 1-2 új műdalt, melynek hangterjedelme durhexachord maradjon. A körjátékok már szerepcserés, párválasztósak lehetnek. Énekeljenek halk- hangosan,

magasan- mélyen, tudatosodjon bennük a dallamvonal, a gyors-lassú tempó. Ismerjék a dallambújtatást. A ritmusérzék fejlesztése érdekében használjanak hagyományos és saját készítésű ritmus hangszereket. Az óvónő többféle tevékenységhez kapcsoljon zenei élményt. Az **5-6-7 évesek** repertoárja bővüljön 4-7 új mondókával, 12-14 új énekes játékkal, és 3-4 alkalomhoz illő mūdallal. Ez a korosztály játsszon cintányérral, zenei háromszöggel. Az óvónő készítsen egyszerű koreográfiát, hogy a dalokra táncolhassanak. Kapjanak inspirációt, dallam- és táncrögtönzésre. Az óvónő készítsen ki lapozgatót, melyben minden ismert mondókát és dalt egy-egy jellegzetes kép alapján idézzenek fel a gyerekek emlékezetükben. Így tartsák ébren ének-zenei tudásukat, kötetlen örömteli ismételtetésekkel.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen, mikrocsoportos formában szervezze az óvónő, az egyéni képességek eredményesebb fejlesztéséért. Az énekes játékokat és a zenehallgatást célszerű kötött keretekben megtartani, hogy az élménybeli játékot semmi se szakítsa meg. Alkalmanként halljanak az óvodások kórusművet, a községben működő asszonykórus előadásában.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal, és a zenei készségfejlesztő játékokkal:

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókát, énekek ismételtése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hang erejének utánzása, éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak segítse a magán és mássalhangzók pontos képzését, kifejezését. A sokféle énekes játékok alkalmat adnak a szókincs bővítésére.

3.Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

Cél:

- A gyermekek élmény- és fantázia világának képi, szabad önkifejezése.
- A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Tartalom:

Eleinte játszva ismerkedjenek a különböző anyagokkal, eszközökkel. Az óvónő tervezze meg a tevékenységek technikáját, eszközeit, később a témáját is, de lehetőséget adva a szabad témaválasztásra is. A képalakítás jelenjen meg: festéssel, zsírkrétázással, papírragasztással, karcolással, nyomattal, képalakítás a részek összerakásával. A plasztikai alakítás során ismerjék meg az anyagot: nyomkodva, ütögetve gyúrkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva. Ez mindennapos tevékenység lehessen, ha igénylik. Örüljenek a létrehozott produktumoknak. Az alkotások folyamatosan kerüljenek ki a folyosókra, hogy azt a gyermekek- felnőttek egyaránt megtekinthessék.

Az óvónő bővítse a **4-5 éveseknél** a szándékos képalakító tevékenységet az élményeikhez kapcsolódó témákkal, ahhoz illeszkedő technikával. Jelenjen meg az emberábrázolás, környezetük és egyes cselekvések megjelenítése. Használjanak krétát, filctollat, különböző vastagságú ecsetet. Alakítsanak képet különböző anyagokból: fonalakból, termésekből. Tudjanak játékuhoz kelléket készíteni, valamint alkalmi ajándéktárgyakat. A gyermekek

segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Alkotásaikról mondjanak véleményt, legyenek büszkék rá.

Az **5-6-7 évesek** tevékenysége bővüljön: a technikai megoldásokat és az eszközöket és az anyagokat illetően. Minél többször alkossanak közös kompozíciót. Témájukban jelenjenek meg a meseélmények, ünnepek eseményábrázolása is. Szójenek gyermekméretű szövőkereten. Látogassák meg a községünkben szőnyegszövésről foglalkozó idős asszonyt. Ünnepek előtt legyen igényük az ajándékkészítésre és a dekorálásra is.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó- alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódhatnak. Az óvónő egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. (az óvónő teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi plasztikai elképzelését.).

4. Mozgás:

Cél:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, játékos formában.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- Az esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermek szabad mozgáskedve.

Tartalom:

- a 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása:

A gyermekek nagymozgása jól fejleszhető az óvoda udvarán. A 3-4 éves gyermekeknek a hangsúly a nagymozgások fejlesztésére kerüljön: futás, ugrások, dobások. Lehetőség szerint a szabadban. A mozgásos játékok adjanak teret a csúszások, kúszások, mászások, valamint a test hossz tengelye körüli gurulásnak és az egyensúlygyakorlatoknak. Használjanak többféle kéziszert. A feladatok a gyermekeket elvárható erőfeszítésre készítsék.

4-5 évesek fejlesztésekor még mindig a nagymozgásokon legyen a hangsúly. Futás bővüljön akadályfutással, az ugrások egy lábon, helyből távolugrás. A dobások: egykezes célba dobással, babzsák távolba hajítása, labda gurítása különböző testhelyzetekben. Jelenjen a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata. Hangsúlyos legyen az egyensúlygyakorlat, a szem-kéz, szem- láb koordináció differenciálódása, a lábboltozat erősítő speciális gimnasztikai gyakorlat.

- 5-6- évesek mozgása

már összerendezettebb, ezért jelenjenek meg a kisebb testrészekkel végzett mozgások. Használjanak kéziszereket, legyenek váltó- és sorversenyek, különböző tempójú futások. Az ugrások bővüljenek: páros és egy lábbon való szökdelésekkel, sorozatugrásokkal, nekifutásból magas és távolugrásokkal. Dobjanak egy és kétkezes alsó és felső dobással célba, 2m magas kötél felett. Végezzenek támaszgyakorlatokat. Az előző évben tanult talajtorna elemeket ismételjék. A kézenállás a lépő láb magasra lendítésével történjen. Egyensúlyozzanak padon járással, fej, - kar és láb mozgásokkal összekötve. Legyen az óvodában családi sportvetélkedő.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletén kielégítése érdekében:

Az óvónő a nap folyamán minden lehetőséget használjon ki, a gyermekek szabad mozgásának biztosítására. Az udvaron szervezett énekes játékok is ezt szolgálják. Ezen felül mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal- különböző időkerettel- szervezni kell irányított mozgásos játékokat. Legyen mindennapos az óvodások testedzése. Hetente egy alkalommal végezzenek zenére gimnasztikai elemekből felépített játékos gyakorlatokat, járásgyakorlatokat.

5. A külső világ tevékeny megismerése:

Cél:

- a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének kialakítása. A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Tartalom:

- **a 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása:**

A **3-4 éves** gyermekek ismerkedjenek az óvodával és annak közvetlen környezetével. Az óvónő érzékeltesse a hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát. Az óvónő szoktassa hozzá a kisgyermeket az óvodába lépés első pillanatától, hogy nyitott szemmel és szívvel figyelje az őt körülvevő dolgokat, és eseményeket.

A **4-5 évesek** látókörét, a környezeti távolságot az óvónő növelje az életkornak megfelelően. Egyre inkább láttassa meg az óvónő az oksági összefüggéseket a természet változása és az emberi tevékenység között. A megfigyeltetése bővüljenek, mélyüljenek, az ismeret és tapasztalatszerzés mellett a gyönyörködtetésre kerüljön a hangsúly.

Az **5-6-7 évesek** látóköre táguljon egészen a csillagokig. Közben sokféle módon ismerkedjen közvetlen környezetével, Tolnanémedi gyönyörű természeti adottságaival. A közeli erdőkkel, folyókkal, a Kisszékelyi tóval kerüljön a gyermek szoros kapcsolatba, sok kellemes élménnyel kötődjön falujához. Az emberek munkájával, az állatokkal, növényekkel élő kapcsolat által ismerkedjen meg. Az állatokkal kerüljenek kapcsolatba a közös megfigyelés során, a helybeni tehenészetet látogassák évente, és a háztáji állattartásokat is. Alaklom adtán vadon élő állatokról nézzenek videó felvételt is. Növénytermesztő gazdaságot minden idénymunkánál látogassák meg a gyerekek az óvónő szervezésében. Kirándulások alkalmával, különösen évszakváltáskor az óvónő figyeltesse meg az évszak változásait. A gyűjteményekkel díszítsék az óvodát gyermekek. Az udvar és a kiskert gondozásakor bánjanak a növényekkel szerető hozzáértéssel. A közlekedést gyakorolják. A nagycsoportosokat utaztassa az óvónő busszal, vonattal Simontornyára. Ott látogassanak el a várba, kiállításra, építkezéshez stb. az óvónő szervezze meg október 4.-én az állatok világnapját, március 20.-án a víz világnapját, és április 22.-én a föld napját, szülők bevonásával.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetén mikrocsoportban történik, közvetlen megfigyelés alkalmával. Hetente egy témát tervezzen az óvónő.

Lehetőség szerint mindent a természetes környezetben ismertessünk meg a gyermekekkel.

Az 5-6-7 évesekkel az óvónő két fél napot tartózkodik évszakonként a közeli kiserdőben.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során:

A mikrocsoportos foglalkozás lehetőséget ad a személyes beszélgetésre, a szókincs bővítésére, a nyelvi kifejezőkészség fejlesztésére, a különböző élethelyzetek kultúrált beszédformáinak bemutatására. A gyermekek közt is erősítse az óvónő a gondolatcserét, érzelmek kifejezését.

Hagyományörzés, ünnepek

Ünnepeink nagy része még zárt, a szülők által nem látogatott. A koronavírus járványügyi helyzet jelentősen befolyásolja óvodás rendezvényeink szervezését és lebonyolítását. Nagy hangsúlyt fektetünk a hagyományok megőrzésére, ápolására, igyekszünk a szülőket is motiválni erre.

- Szüreti mulatságon való részvétel önkéntes alapon
- Idősek köszöntése az idősek világnapja alkalmából
- Márton napi lámpás felvonulás hagyományteremtő szándékkal
- Adventi készülődés, hangolódás
- December 6. Télapó ünnepség – zárt.
- December második hete adventi készülődés, karácsonyi hangolódás a szülőkkel-mézeskalácssütés, lezárása kézműves délután a szülőkkel. A hét folyamán lehetőségük lesz a szülőknél a nagy-középső csoport életébe bepillantani délelőttönként. Előre egyeztetni szükséges a csoportos óvónővel.
- Karácsonyi ünnepség az óvodában- zárt. Falu karácsonyi ünnepségen való részvétel a művelődési házban mindkét csoporttal
- Farsangi mulatság- nyílt rendezvény a művelődési házban.
- Március 8. Nőnap – a fiúk meglepetéssel készülnek az óvoda hölgy tagjainak

- Alapítványi esten való részvétel nagy-középső csoportosokkal
- Március 15. Nemzeti ünnepünkről megemlékezés az óvodában, illetve részvétel a falu megemlékezésén nagycsoportosokkal
- Húsvéti készülődés, tojásfestés, locsolkodás
- Anyák napja
- Családi-gyermeknap az óvodában
- Évzáró és ballagás
- A zenekedvelő gyermekek számára a SZINTIOVI foglalkozási vehetőek igénybe heti egy alkalommal.

Tehetség gondozás a Tolnanémedi óvodában

Ezen a területen még sok fejlődni valónk van, legfőképpen a szakmai megalapozottság hiányzik. A tehetséges gyermekeket egyénileg fejlesztjük, illetve mikrocsoportokban. Megfigyeléseinkre hagyatkozunk. A zenekedvelő jól éneklő gyermekeknek a SZINTIOVI foglalkozásait ajánljuk, amelyre egy héten egyszer kerül sor meghatározott napon és időben. A tevékenységet képzett zenetanárok tartják óvodánkban.

A magyar labdaprogram keretében kapott eszközök lehetővé teszik, hogy heti rendszerességgel, 16-17 óra között délutáni játékos-mozgásos tevékenységeket szervezzünk a mozgást, a labdajátékokat kedvelő gyermekek számára.

Együttműködés, kapcsolatok helyi sajátosságai

- A Nyugdíjas Klub tagjainak köszöntése az idősek világnapja alkalmából. Karácsonyra hangoló kézműves délutánra meghívjuk a klub tagjait.
- Könyvtárlátogatás: a helyi könyvtár meglátogatása, zenés illetve bábelőadásokon való részvétel.

Mérés értékelés helyi rendje

A gyermekek fejlődésének nyomon követését ebben a nevelési évben a nagy-középső csoportban kifutó jelleggel az eddig használt gyermektükörben rögzítjük, a kiscsoportban teljesen új fejlődési napló került bevezetésre. Az új fejlődési napló tartalmazza a gyermek:

- anamnéziséét
- befogadás/beszoktatás tapasztalatait
- Egészségi állapot, szociális képességek,
- motoros képességek
- kognitív képességek
- orientációs képességek
- kommunikációs képességek
- a játék
- feladatvégzés
- összesítő táblázat
- szülői tájékoztatás feljegyzéseit
- a szakértői biztosság, nevelési tanácsadó szakvéleményét
- speciális segítségnyújtás
- Egyéni fejlesztési tervek
- Családlátogatás, és szülőkkel való beszélgetés tapasztalatai, feljegyzések
- fejlettségi jellemzők óvodáskor végén
- Iskolakészültségi mérés nagycsoportos óvodások körében

Óvodánkban a gyermekek mérése megfigyelésen alapul. Évente két alkalommal rögzítik a tapasztalatokat az óvodapedagógusok a fejlődési naplóba, amiről a szülőket is tájékoztatják.